

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2016

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Aneta Szczepaniak-Głębocka

Andrzej Dudziak

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

SPIS TREŚCI

	str.
Ważniejsze wydarzenia i rocznice 2016 roku.....	5
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Andrzej Dudziak).....	9
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Joanna Krajewska – Współczesne biografie pisarek i pisarzy XX wieku	21
Andrzej Dudziak – Imigranci – pałacy problem Europy	31
Marcin Radomski – Verdun 1916 – mauzoleum śmierci	50
Bibliografie osobowe: Anna Achmatowa	55
Henning Mankell.....	58
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Małgorzata Derwich – Co ty wiesz o chrzcie Polski?	62
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	84
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	91
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	128
V. KRONIKA.....	131

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA I ROCZNICE 2016 ROKU

Rok Henryka Sienkiewicza ogłoszony przez Senat RP
Rok Cichociemnych ogłoszony przez Sejm RP
Europejski Rok Tożsamości i Solidarności
Światowe Dni Młodości w Krakowie zorganizowane
przez Kościół katolicki (lipiec)

- 1050. rocznica chrztu Polski – kwiecień
- 500. rocznica urodzin Klemensa Janickiego – listopad
- 400. rocznica śmierci Miguela de Cervantesa – kwiecień
- 400. rocznica śmierci Wiliama Szekspira (Shakespeare'a) – kwiecień
- 300. rocznica śmierci Gottfrieda Wilhelma Leibniza – listopad
- 250. rocznica urodzin Mikołaja Karamzina – grudzień
- 200. rocznica urodzin Charlotty Brontë – kwiecień
- 200. rocznica urodzin Ernesta von Siemensa – grudzień
- 175. rocznica śmierci Juliana Ursyna Niemcewicza – maj
- 175. rocznica urodzin Elizy Orzeszkowej – czerwiec
- 175. rocznica śmierci Michaiła Lermontowa – lipiec
- 150. rocznica urodzin Romaina Rollanda – styczeń
- 150. rocznica urodzin Herberta George'a Wellsa – wrzesień
- 150. rocznica urodzin Edmunda Biernackiego – grudzień
- 125. rocznica urodzin Sergiusza Prokofiewa – kwiecień
- 125. rocznica śmierci Augustyna Szamarzewskiego – maj
- 125. rocznica urodzin Agathy Christie – wrzesień
- 125. rocznica śmierci Iwana Gonczarowa – wrzesień
- 125. rocznica śmierci Artura Rimbaud – listopad
- 125. rocznica urodzin Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej – listopad
- 125. rocznica urodzin Nelly Sachs – grudzień
- 125. rocznica urodzin Henry'ego Millera – grudzień
- 100. rocznica bitwy pod Verdun podczas I wojny światowej – luty
- 100. rocznica śmierci Henry'ego Jamesa – luty
- 100. rocznica urodzin Claude'a Shannona – kwiecień
- 100. rocznica urodzin Pierre'a Emmanuela – maj
- 100. rocznica urodzin Camilo Jose Cela – maj
- 100. rocznica urodzin Eugeniusza Paukszy – sierpień
- 100. rocznica śmierci Jerzego Pieterkiewicza – wrzesień
- 100. rocznica urodzin Kazimierza Brandysa – październik

- 100. rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza – listopad
- 100. rocznica śmierci Jacka Londona – listopad
- 100. rocznica urodzin Tadeusza Hołuj – listopad
- 100. rocznica urodzin Hilarego Koprowskiego – grudzień
- 90. rocznica utworzenia Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych. –
czerwiec
- 90. rocznica śmierci Jana Kasprowicza – sierpień
- 90. rocznica urodzin Conrada Drzewieckiego – sierpień
- 90. rocznica śmierci Claude’a Moneta – grudzień
- 90. rocznica śmierci Rainera Marii Rilkego – grudzień
- 80. rocznica śmierci Gabrieal Korbuta – styczeń
- 80. rocznica śmierci Rudyarda Kiplinga – styczeń
- 80. rocznica śmierci Iwana Pawłowa – luty
- 80. rocznica śmierci Gilberta K. Chestertona – czerwiec
- 80. rocznica wybuchu wojny domowej w Hiszpanii – lipiec
- 80. rocznica śmierci Federico Garcia Lorki – sierpień
- 80. rocznica śmierci Luigi Pirandella – grudzień
- 80. rocznica śmierci Leona Wyczółkowskiego – grudzień
- 75. rocznica śmierci Henriego Bergsona – styczeń
- 75. rocznica śmierci Roberta Baden-Powella – styczeń
- 75. rocznica śmierci Jamesa Joyce’a – styczeń
- 75. rocznica śmierci Emila Zegadłowicza – luty
- 75. rocznica śmierci Izaaka Babla – marzec
- 75. rocznica śmierci Wirginii Woolf – marzec
- 75. rocznica śmierci Franciszka Kleeberga – kwiecień
- 75. rocznica śmierci Mariusza Zaruskiego – kwiecień
- 75. rocznica śmierci Eugene’a Marcela Prevosta – kwiecień
- 75. rocznica śmierci Witolda Hulewicza – czerwiec
- 75. rocznica napaść Niemiec na Rosję Sowiecką (ZSRR) – czerwiec
- 75. rocznica urodzin Krzysztofa Kieślowskiego – czerwiec
- 75. rocznica śmierci Ignacego Paderewskiego – czerwiec
- 75. rocznica śmierci Franciszka Raszei – lipiec
- 75. rocznica śmierci Kazimierza Bartela – lipiec
- 75. rocznica śmierci Tadeusza Boya-Żeleńskiego – lipiec
- 75. rocznica śmierci Rabindranatha Tagore – sierpień
- 75. rocznica śmierci Rajmunda Marii Kolbego – sierpień
- 75. rocznica śmierci Mariny Cwietajewej – sierpień
- 75. rocznica śmierci Edwarda Rydza-Śmigłego – grudzień
- 70. rocznica śmierci Feliksa Nowowiejskiego – styczeń
- 70. rocznica śmierci Johna Maynarda Keynesa – kwiecień

- 70. rocznica śmierci Gerharta Hauptmanna – czerwiec
- 70. rocznica śmierci Józefa Mehoffera – lipiec
- 70. rocznica śmierci Herberta George'a Wellsa – sierpień
- 70. rocznica założenia UNESCO – Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Szkolnictwa, Nauki i Kultury – listopad
- 70. rocznica urodzin Stanisława Barańczaka – listopad
- 70. rocznica śmierci Anatolija Winogradowa – listopad
- 70. rocznica podpisania międzynarodowej konwencji o zapobieganiu i karaniu zbrodni ludobójstwa – grudzień
- 70. rocznica utworzenia funduszu Narodów Zjednoczonych na rzecz UNICEF – grudzień
- 60. rocznica śmierci Alana A. Milne – styczeń
- 60. rocznica uruchomienia pierwszego w Polsce ośrodka telewizyjnego w Warszawie – kwiecień
- 60. rocznica śmierci Jana Lechonia – czerwiec
- 60. rocznica protestów robotniczych w Poznaniu – Poznański Czerwiec 1956 – czerwiec
- 60. rocznica powołania Wydawnictwa Poznańskiego – lipiec
- 60. rocznica śmierci Bertolta Brechta – sierpień
- 60. rocznica Jasnogórskich Ślubów Narodu – sierpień
- 60. rocznica utworzenia Polskiego Towarzystwa Książek – grudzień
- 50. rocznica śmierci Stanisława Cat Mackiewicza – luty
- 50. rocznica śmierci Anny Achmatowej – marzec
- 50. rocznica śmierci Stanisława Jerzego Leca – maj
- 50. rocznica śmierci Jana Brzechwy – lipiec
- 50. rocznica śmierci Jana Kiepury – sierpień
- 50. rocznica śmierci Stanisława Mikołajczyka – grudzień
- 50. rocznica śmierci Walta Disneya – grudzień
- 40. rocznica śmierci Agathy Christie – styczeń
- 40. rocznica śmierci Juliana Krzyżanowskiego – maj
- 40. rocznica protestów robotniczych w Radomiu – czerwiec
- 40. rocznica śmierci Antoniego Słonimskiego – lipiec
- 40. rocznica śmierci Andre Malraux – listopad
- 40. rocznica śmierci Vaclava Čtvrťka – grudzień
- 40. rocznica śmierci Kazimierza Lisieckiego – grudzień
- 40. rocznica śmierci Stanisława Grochowiaka – wrzesień
- 30. rocznica śmierci Jarosława Seiferta – styczeń
- 30. rocznica śmierci Franka Patricka Herberta – luty
- 30. rocznica śmierci Krzysztofa Jana Adamkiewicza – luty
- 30. rocznica wizyty papieża, Jana Pawła II, w synagodze – kwiecień

- 30. rocznica śmierci Jeana Geněta – kwiecień
- 30. rocznica śmierci Aleksieja Arbuzowa – kwiecień
- 30. rocznica awarii elektrowni w Czarnobylu – kwiecień
- 30. rocznica śmierci Olgierda Karola Borchardta – maj
- 30. rocznica śmierci Ewy Szelburg-Zarembiny – wrzesień
- 30. rocznica śmierci Aleksandra Tansmana – październik
- 30. rocznica śmierci Fritza Hochwaeldera – październik
- 25. rocznica śmierci Grahama Greene'a – kwiecień
- 25. rocznica śmierci Maxa Frischa – kwiecień
- 25. rocznica działalności Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR) z siedzibą w Londynie – kwiecień
- 25. rocznica śmierci Jerzego Kosińskiego – maj
- 25. rocznica wybuchu wojny domowej w Jugosławii zakończonej proklamowaniem niepodległych państw – czerwiec
- 25. rocznica śmierci Stefana Kisielewskiego – październik
- 25. rocznica śmierci Andrzeja Panufnika – październik
- 20. rocznica śmierci Josifa Brodskiego – styczeń
- 20. rocznica śmierci Herve'a Bazina – luty
- 20. rocznica śmierci Krzysztofa Kieślowskiego – marzec
- 20. rocznica śmierci Aleksandra Rogalskiego – maj
- 20. rocznica śmierci Elli Fitzgerald – czerwiec
- 20. rocznica śmierci Juliana Strykowskiego – sierpień
- 20. rocznica śmierci Czesława Centkiewicza – sierpień
- 20. rocznica śmierci Wiktora Woroszylskiego – wrzesień
- 20. rocznica śmierci Artura Międzyrzeckiego – listopad
- 20. rocznica śmierci Carla Sagana – grudzień
- 15. rocznica śmierci Claude'a Shannona – luty
- 15. rocznica ataków terrorystycznych na budynki rządowe i finansowe w USA (Pentagon w Waszygtonie i World Trade Center w Nowym Jorku) – wrzesień
- 10. rocznica śmierci Jana Twardowskiego – styczeń
- 10. rocznica śmierci Stanisława Lema – marzec
- 10. rocznica śmierci Nadżiba Mahfuza – sierpień
- 10. rocznica śmierci Marka Grechuty – październik
- 10. rocznica śmierci Williama Styrona – listopad
- 10. rocznica śmierci Tadeusza Chrzanowskiego – grudzień

Dalsze szczegółowe daty rocznic zawierają kalendaria kwartalne „Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego”.

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na I kwartał 2016 roku. Szerszy zestaw dat na I kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

S t y c z e ń

	1 I		– Światowy Dzień Pokoju proklamowany przez papieża Pawła VI, obchodzony od 1968 roku przez Kościół katolicki
(85)	1 I	1931	– Zm. Hjalmar Fredrik E. Bergman, prozaik i dramaturg szwedzki (ur. 19 XI 1883)
(35)	1 I	1981	– Zm. Kazimierz Michałowski, archeolog, egiptolog, historyk sztuki, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, kierownik polskiej ekspedycji archeologicznej w Azji i Afryce (ur. 14 XII 1901)
	3 I		– Dzień Pamięci Ofiar Reżimu Hitlerowskiego proklamowany przez prezydenta RFN Romana Herzoga 3 stycznia 1996 r.
(355)	3 I	1661	– Ukazała się najstarsza gazeta polska „Merkuriusz Polski Ordynaryjny”
(110)	3 I	1906	– Ur. Roman Brandstaetter, poeta, prozaik, eseista, autor sztuk scenicznych, tłumacz (zm. 28 IX 1987)
(75)	4 I	1941	– Zm. Henri Bergson, filozof francuski, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1927 r. (ur. 18 X 1859)
(95)	5 I	1921	– Ur. Friedrich Dürrenmatt, dramaturg szwajcarski (zm. 14 XII 1990)
(35)	6 I	1981	– Zm. Archibald Joseph Cronin, szkocki pisarz i lekarz (ur. 19 VII 1896)
(120)	8 I	1896	– Zm. Paul Maria Verlaine, poeta francuski (ur. 30 III 1844)

- (75) 8 I 1941 – Zm. Robert Baden-Powell, generał angielski, twórca skautingu, pisarz, pedagog (ur. 22 II 1857)
- (80) 9 I 1936 – Zm. Gabriel Korbut, historyk literatury, bibliograf (ur. 25 III 1862)
- (35) 9 I 1981 – Zm. Kazimierz Serocki, polski kompozytor i pianista (ur. 9 III 1922)
- (65) 10 I 1951 – Zm. Sinclair Lewis, pisarz amerykański, laureat Nagrody Nobla w 1930 r. (ur. 7 II 1885)
- (55) 10 I 1961 – Zm. Samuel Dashiell Hammett, pisarz amerykański, twórca tzw. czarnego kryminału (ur. 27 V 1894)
- (30) 10 I 1986 – Zm. Jaroslav Seifert, poeta czeski, laureat Nagrody Nobla w 1984 r. (ur. 23 IX 1901)
- (270) 12 I 1746 – Ur. Johann Heinrich Pestalozzi, szwajcarski pedagog i pisarz zwany ojcem szkoły ludowej, twórca nowożytnego systemu nauczania początkowego (zm. 17 II 1827)
- (140) 12 I 1876 – Ur. Jack London (właśc. John Griffith Chaney), pisarz amerykański (zm. 22 XI 1916)
- (40) 12 I 1976 – Zm. Agata Christie, pisarka angielska, autorka powieści kryminalnych (ur. 15 IX 1891)
- (15) 12 I 2001 – Zm. Aleksander Bocheński, polski eseista, publicysta i tłumacz (ur. 6 VIII 1904)
- (75) 13 I 1941 – Zm. James Joyce, pisarz angielski (pochodzenia irlandzkiego) (ur. 2 II 1882)
- (120) 14 I 1896 – Ur. John Dos Passos, pisarz amerykański (zm. 28 IX 1970)
- (125) 15 I 1891 – Ur. Osip Mandelsztam, rosyjski poeta i prozaik pochodzenia żydowskiego (zm. 27 XII 1938)
- (85) 15 I 1931 – Ur. Jan Błoński, polski historyk literatury, krytyk literacki, eseista, tłumacz, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego (zm. 10 II 2009)

- (190) 16 I 1826 – Ur. Romuald Traugutt, generał, dyktator powstania styczniowego (zm. 5 VIII 1864)
- (125) 16 I 1891 – Zm. Leo Delibes (właśc. Philibert Leo Clement), francuski kompozytor oper, operetek i baletów (ur. 21 II 1836)
- 17 I – Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy
- (310) 17 I 1706 – Ur. Benjamin Franklin, amerykański polityk, uczoney i filozof (zm. 17 IV 1790)
- (130) 18 I 1886 – Zm. Pasza Sadyk (właśc. Michał Czajkowski), powieściopisarz i emigracyjny działacz polityczny (ur. 29 IX 1804)
- (80) 18 I 1936 – Zm. Rudyard Kipling, pisarz angielski, laureat Nagrody Nobla w 1907 r. (ur. 30 XII 1865)
- (70) 18 I 1946 – Zm. Feliks Nowowiejski, kompozytor, dyrygent i pedagog (ur. 7 II 1877)
- (10) 18 I 2006 – Zm. Jan Twardowski, poeta, duchowny katolicki (ur. 1 VI 1915)
- (280) 19 I 1736 – Ur. James Watt, szkocki inżynier, konstruktor maszyn parowych (zm. 19 VIII 1819)
- (190) 20 I 1826 – Zm. Stanisław Staszic, pisarz polityczny, geolog, filozof, tłumacz książek (ur. 6 XI 1755)
- (25) 20 I 1991 – W Poznaniu restytuowano Związek Miast Polskich
- 21 I – Dzień Babci
- (115) 21 I 1901 – Ur. Janusz Meissner, prozaik, lotnik (zm. 28 II 1978)
- (55) 21 I 1961 – Zm. Blaise Cendrars (Sausser-Hall Frederic Louis), poeta i powieściopisarz francuskojęzyczny (ur. 1 IX 1887)
- (20) 21 I 1996 – Zm. Roman Cieślewicz, artysta grafik, czołowy przedstawiciel polskiej szkoły plakatu (ur. 13 I 1930)
- 22 I – Dzień Dziadka

- (455) 22 I 1561 – Ur. Francis Bacon, angielski filozof, pisarz i mąż stanu (zm. 9 IV 1626)
- (95) 22 I 1921 – Ur. Krzysztof Kamil Baczyński, poeta, uczestnik powstania warszawskiego (zm. 4 VIII 1944)
- (95) 23 I 1921 – Zm. Władysław Żeleński, kompozytor, pianista, pedagog i krytyk muzyczny (ur. 6 VII 1837)
- 24 I – Dzień Środków Masowego (Społecznego) Przekazu (obchodzony przez Kościół katolicki w Polsce we wrześniu)
- (240) 24 I 1776 – Ur. Ernst Theodor Hoffmann, niemiecki pisarz, kompozytor i malarz (zm. 25 VI 1822)
- (95) 24 I 1921 – Ur. Tadeusz „Zośka” Zawadzki (właśc. Tadeusz Zawadzki), harcmistrz, podporucznik AK, bohater książki Aleksandra Kamińskiego „Kamienie na szaniec” (zm. 20 VIII 1943)
- 25 I – Ogólnopolski Dzień Sekretarki i Asystentki ogłoszony w 1997 r. przez miesięcznik „Sekretariat” oraz Europejskie Stowarzyszenie Profesjonalnych Sekretarek – Polska
- 26 I – Dzień Islamu obchodzony przez Kościół katolicki w Polsce
- (80) 26 I 1936 – Ur. Jan Tadeusz Stanisławski, satyryk, aktor, autor tekstów, radiowiec (zm. 21 IV 2007)
- 27 I – Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu ustanowiony przez ONZ
- (260) 27 I 1756 – Ur. Wolfgang Amadeusz Mozart, kompozytor austriacki (zm. 5 XII 1791)
- (115) 27 I 1901 – Zm. Giuseppe Verdi, włoski kompozytor operowy (ur. 10 X 1813)
- 28 I – Międzynarodowy Dzień Mobilizacji przeciwko wojnie nuklearnej obchodzony od 1966 r. z inicjatywy Światowej Rady Pokoju

- (405) 28 I 1611 – Ur. Jan Heweliusz, astronom i wynalazca, autor atlasów nieba i katalogu gwiazd, twórca selenografii, wynalazca śruby mikrometrycznej (zm. 28 I 1687)
- (45) 28 I 1971 – Zm. Stanisław Vincenz, polski pisarz i filozof, znawca Huculszczyzny, myśli i sztuki starożytnej Grecji (ur. 30 XI 1888)
- (20) 28 I 1996 – Zm. Josif Brodski, rosyjski poeta i eseista, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1987 r. (ur. 24 V 1940)
- (160) 29 I 1856 – Ur. Aleksander Brückner, historyk literatury, filolog, sławista (zm. 24 V 1939)
- (150) 29 I 1866 – Ur. Romain Rolland, francuski pisarz i działacz polityczny, laureat Nagrody Nobla w 1915 r. (zm. 30 XII 1944)
- (140) 29 I 1876 – Ur. Adam Grzymała-Siedlecki, krytyk literacki, eseista, teatrolog, autor sztuk scenicznych (zm. 29 I 1967)
- (105) 29 I 1911 – Zm. Wacław Nałkowski, geograf, publicysta, krytyk (ur. 19 XI 1851)
- (65) 30 I 1951 – Zm. Ferdinand Porsche, niemiecki konstruktor samochodów, wynalazca (ur. 3 IX 1875)
- 31 I – Światowy Dzień Pomocy Chorym na Trąd obchodzony od 1954 roku w ostatnią niedzielę stycznia
- (60) 31 I 1956 – Zm. Alan Alexander Milne, pisarz angielski, autor książek dla dzieci, dramaturg (ur. 18 I 1882)

L u t y

- (25) 1 II 1991 – Weszła w życie ustawa o utworzeniu Komitetu Badań Naukowych
- 2 II – Dzień Handlowca

- (480) 2 II 1536 – Ur. Piotr Skarga (Powęski, Piotr), pisarz, teolog, kaznodzieja (zm. 27 IX 1612)
- (145) 3 II 1871 – Ur. Eugeniusz Romer, geograf, klimatolog, twórca nowoczesnej kartografii polskiej (zm. 28 I 1954)
- (270) 4 II 1746 – Ur. Tadeusz Kościuszko, generał polski, przywódca powstania 1794 r. (zm. 15 X 1817)
- (135) 4 II 1881 – Ur. Fernand Léger, malarz francuski (zm. 17 VIII 1955)
- (85) 5 II 1931 – Ur. Kalina Jędrusik, aktorka teatralna i filmowa (zm. 7 VIII 1991)
- (105) 6 II 1911 – Ur. Ronald Wilson Reagan, prezydent USA w latach 1981-1989, aktor, polityk republikański, gubernator Kalifornii (zm. 5 VI 2004)
- (720) 8 II 1296 – Zm. II Przemysław, król Polski (ur. 14 X 1257)
- (135) 9 II 1881 – Zm. Fiodor Dostojewski, pisarz rosyjski (ur. 11 XI 1821)
- (130) 10 II 1886 – Ur. Jerzy Szaniawski, prozaik, dramaturg, nowelista (zm. 16 III 1970)
- 11 II – Światowy Dzień Chorego obchodzony w dniu Matki Boskiej z Lourdes (ustanowiony 13 V 1992 roku przez papieża Jana Pawła II)
- 11 II – Europejski Dzień Numeru 112 ogłoszony przez Unię Europejską
- (175) 11 II 1841 – Ur. Józef Brandt, malarz polski (zm. 12 VI 1915)
- (30) 11 II 1986 – Zm. Frank Patrick Herbert, pisarz amerykański, autor utworów science-fiction (ur. 8 X 1920)
- (30) 12 II 1986 – Zm. Krzysztof Jan Adamkiewicz, poeta i krytyk literacki związany z poznańskim środowiskiem literackim (ur. 5 IV 1952)
- 13 II – Światowy Dzień Radia
- 14 II – Dzień Patronów Europy, św. Cyryla, mnicha i św. Metodego, biskupa

- (225) 14 II 1791 – Zm. Franciszek Salezy Jezierski, publicysta, powieściopisarz
- (285) 16 II 1731 – Ur. Marcello Bacciarelli, malarz włoski tworzący w Polsce (zm. 5 I 1818)
- (185) 16 II 1831 – Ur. Nikołaj Leskow, pisarz rosyjski (zm. 5 III 1895)
- (35) 16 II 1981 – Zm. Janina Broniewska, prozaik, autorka książek dla dzieci i młodzieży (ur. 5 VIII 1904)
- (160) 17 II 1856 – Zm. Heinrich Heine, poeta niemiecki (ur. 13 XII 1797)
- (20) 17 II 1996 – Zm. Herve Bazin, pisarz francuski (ur. 17 IV 1911)
- (115) 18 II 1901 – Ur. Jadwiga Popowska, poetka i dziennikarka poznańska (zm. 18 II 1983)
- (50) 18 II 1966 – Zm. Stanisław Cat Mackiewicz, poeta, publicysta (ur. 18 XII 1896)
- (65) 19 II 1951 – Zm. André Gide, pisarz francuski, laureat Nagrody Nobla w 1947 r. (ur. 22 XI 1869)
- (210) 20 II 1806 – Ur. Maciej Palacz, sołtys z Górczyna (dawniej dzielnica Poznania), działacz polityczny i społeczny, uczestnik powstań (zm. 11 VII 1885)
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Walki z Kolonializmem
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego
- (180) 21 II 1836 – Ur. Leo Delibes (właśc. Philibert Leo Clement), francuski kompozytor oper, operetek i baletów (zm. 16 I 1891)
- (115) 21 II 1901 – Ur. Mira Zimińska-Sygietyńska, aktorka, piosenkarka, reżyser i pedagog, współzałożycielka Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze” (zm. 26 I 1997)
- (100) 21 II 1916 – Bitwa pod Verdun, podczas I wojny światowej
- 22 II – Dzień Myśli Braterskiej obchodzony przez organizacje skautowe całego świata

- (75) 24 II 1941 – Zm. Emil Zegadłowicz, poeta, powieściopisarz, dramaturg okresu międzywojennego (ur. 20 VII 1888)
- (175) 25 II 1841 – Ur. Pierre Auguste Renoir, malarz i grafik francuski (zm. 3 XII 1913)
- (140) 25 II 1876 – Zm. Seweryn Goszczyński, poeta, polityk (ur. 4 XI 1801)
- (115) 25 II 1901 – Zm. Wojciech Gerson, malarz (ur. 1 VII 1831)
- (170) 27 II 1846 – Zm. Edward Dembowski, publicysta, filozof, krytyk (ur. 11 II 1822)
- (130) 27 II 1886 – Ur. Roman Wilkanowicz, poeta, satyryk, dziennikarz, związany z Wielkopolską (zm. 7 XII 1933)
- (80) 27 II 1936 – Zm. Iwan Pawłow, fizjolog rosyjski, laureat Nagrody Nobla w 1904 r. (ur. 14 IX 1849)
- (100) 28 II 1916 – Zm. Henry James, pisarz amerykański (ur. 15 IV 1843)
- (15) 28 II 2001 – Zm. Claude Shannon, matematyk amerykański, twórca teoretycznych podstaw rewolucji informacyjnej (ur. 30 IV 1916)

M a r z e c

- 1 III – Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” ustanowiony z inicjatywy prezydenta Lecha Kaczyńskiego dla uczczenia żołnierzy niepodległościowego podziemia
- 1 III – Międzynarodowy Dzień Walki przeciwko Zbrojeniom Atomowym, obchodzony w rocznicę wybuchu amerykańskiej bomby wodorowej na atolu Bikini w 1954 roku
- 3 III – Międzynarodowy Dzień Pisarzy ustanowiony przez Międzynarodowy PEN-Club w 1984 r.

- (20) 3 III 1996 – Zm. Marguerite Duras, pisarka francuska, autorka scenariuszy i sztuk teatralnych (ur. 4 IV 1914)
- (270) 4 III 1746 – Ur. Kazimierz Pułaski, generał, uczestnik konfederacji barskiej, poległ w walce o niepodległość Stanów Zjednoczonych (zm. 11 X 1779)
- (115) 5 III 1901 – Ur. Julian Przyboś, poeta, eseista (zm. 6 X 1970)
- (95) 5 III 1921 – Ur. Zbigniew Henryk Grzegorski, poznański artysta fotografik, prezes Stowarzyszenia Klub Fotograficzny Pryzmat, redaktor kwartalnika „Foto-Zeszyty” (zm. 3 XI 2006)
- (50) 5 III 1966 – Zm. Anna Achmatowa (Gorienko Anna A.), poetka rosyjska (ur. 23 VI 1889)
- (115) 6 III 1901 – Zm. Aleksander Gierymski, malarz polski (ur. 30 I 1850)
- (105) 7 III 1911 – Ur. Stefan Kisielewski, pisarz, krytyk muzyczny, kompozytor, publicysta (zm. 27 X 1991)
- 8 III – Dzień Kobiet – święto ustanowione na II Międzynarodowym Zjeździe Kobiet Socjalistek w Kopenhadze w 1910 r.
- (255) 8 III 1761 – Ur. Jan Nepomucen Potocki, pisarz, polityk, podróżnik, historyk (zm. 23 XII 1815)
- (225) 8 III 1791 – Ur. Kazimierz Brodziński, poeta, historyk literatury (zm. 10 X 1835)
- 10 III – Światowy Dzień Nerek obchodzony w drugi czwartek marca
- (155) 10 III 1861 – Zm. Taras Szewczenko, poeta ukraiński, malarz (ur. 9 III 1814)
- (190) 11 III 1826 – Ur. Francesco Nullo, pułkownik włoski, bojownik o wolność Włoch i Polski, jeden z dowódców w powstaniu styczniowym (zm. 5 V 1863)

- (130) 11 III 1886 – Ur. Edward Rydz-Śmigły, marszałek Polski od 1936 roku, polityk, jeden z organizatorów i przywódców Polskiej Organizacji Wojskowej (zm. 2 XII 1941)
- (20) 11 III 1996 – Zm. Tadeusz Nowakowski, pisarz emigracyjny, dziennikarz (ur. 8 XI 1917)
- (200) 12 III 1816 – Ur. Julia Woykowska, poetka, publicystka, emancypantka wielkopolska (zm. 9 VIII 1851)
- (135) 12 III 1881 – Ur. Mustafa Kemal Atatürk, turecki polityk i wojskowy (zm. 10 XI 1938)
- (85) 12 III 1931 – Ur. Józef Stanisław Tischner, ksiądz katolicki, filozof i pisarz (zm. 28 VI 2000)
- (20) 13 III 1996 – Zm. Krzysztof Kieślowski, reżyser filmowy (ur. 27 VI 1941)
- (335) 14 III 1681 – Ur. Georg Philipp Telemann, kompozytor niemiecki (zm. 25 VI 1767)
- (215) 14 III 1801 – Zm. Ignacy Krasicki, poeta, prozaik (ur. 3 II 1735)
- 15 III – Międzynarodowy Dzień Konsumenta
- 15 III – Światowy Tydzień Mózgu
- 17 III – Światowy Dzień Morza obchodzony na wniosek Międzynarodowej Morskiej Organizacji Doradczej IMCO w rocznicę wejścia w życie konwencji o powołaniu tej organizacji w 1958 r.
- (75) 17 III 1941 – Zm. Izaak Babel, pisarz rosyjski (ur. 13 VII 1894)
- (60) 17 III 1956 – Zm. Iréne Joliot-Curie, francuska laureatka (wraz z mężem) Nagrody Nobla w dziedzinie chemii w 1935 r. (ur. 12 IX 1897)
- 18 III – Europejski Dzień Mózgu obchodzony w Polsce od 1998 roku z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Krzewienia Wiedzy o Mózgu
- (420) 18 III 1596 – Król Zygmunt III Waza przeniósł stolicę Polski z Krakowa do Warszawy

- (145) 18 III 1871 – Powstała Komuna Paryska, pierwsza w historii władza robotników
- 19 III – Światowy Dzień Inwalidy
- (80) 19 III 1936 – Ur. Piotr Kuncewicz, pisarz, poeta i krytyk literacki, prezes Związku Literatów Polskich (zm. 9 IV 2007)
- 21 III – Międzynarodowy Dzień Walki z Dyskryminacją Rasową obchodzony od 1967 r. na wniosek ONZ
- 21 III – Dzień Ziemi obchodzony w dniu wiosennego przesilenia, ogłoszony z inicjatywy sekretarza generalnego ONZ w 1971 r.
- 21 III – Światowy Dzień Poezji ustanowiony przez UNESCO na Konferencji Generalnej w listopadzie 1998 roku
- (105) 21 III 1911 – Ur. Stanisław Strugarek, pisarz, redaktor i aktor radiowy związany z Poznaniem (zm. 21 XI 1965)
- 22 III – Dzień Ochrony Bałtyku ustanowiony przez Komisję Helsińską w 1997 r.
- 22 III – Światowy Dzień Wody obchodzony od 1993 r., ustanowiony podczas Szczytu Ziemi (konferencji ONZ) w Rio de Janeiro w 1992 r.
- (230) 22 III 1786 – Ur. Joachim Lelewel, historyk, działacz polityczny (zm. 29 V 1861)
- 23 III – Światowy Dzień Meteorologii
- (135) 23 III 1881 – Ur. Roger Martin du Gard, pisarz francuski, laureat Nagrody Nobla w 1937 r. (zm. 22 VIII 1958)
- (85) 23 III 1931 – Ur. Jerzy Krzysztoń, prozaik, dramaturg, reportażysta (zm. 16 V 1982)
- 24 III – Narodowy Dzień Życia ustanowiony uchwałą Sejmu RP 27 sierpnia 2004 roku
- (125) 24 III 1891 – Ur. John Knithel, pisarz szwajcarski (zm. 26 IV 1970)

- 25 III – Dzień Świętości Życia wprowadzony przez Kościół katolicki w Polsce na apel Jana Pawła II
- (135) 25 III 1881 – Ur. Bela Bartok, kompozytor węgierski (zm. 26 IX 1945)
- (105) 26 III 1911 – Ur. Tennessee Williams (Williams, Thomas Lanier), dramaturg amerykański (zm. 25 II 1983)
- 27 III – Międzynarodowy Dzień Teatru obchodzony w rocznicę otwarcia sezonu Teatru Narodów w Paryżu, w 1957 r.
- (145) 27 III 1871 – Ur. Heinrich Mann, pisarz niemiecki (zm. 12 III 1950)
- (10) 27 III 2006 – Zm. Stanisław Lem, pisarz, filozof, futurolog, eseista i satyryk, autor utworów science fiction (ur. 12 IX 1921)
- (10) 27 III 2006 – Zm. Lesław Marian Bartelski, pisarz, prozaik, eseista; uczestnik powstania warszawskiego, oficer pułku AK. (ur. 8 IX 1920)
- (135) 28 III 1881 – Zm. Modest Musorgski, kompozytor rosyjski (ur. 21 III 1839)
- (75) 28 III 1941 – Zm. Virginia Woolf, pisarka angielska (ur. 25 I 1882)
- (270) 30 III 1746 – Ur. Francisco Goya y Lucientes, malarz i grafik hiszpański (zm. 16 IV 1828)
- (420) 31 III 1596 – Ur. Kartezjusz (właśc. René Descartes), francuski filozof i matematyk (zm. 11 II 1650)
- (130) 31 III 1886 – Ur. Tadeusz Kotarbiński, filozof, logik i etyk (zm. 3 X 1981)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Joanna Krajewska

WSPÓŁCZESNE BIOGRAFIE PISAREK I PISARZY XX WIEKU

Kto kryje się za tymi książkami, które czytamy? Jakie znaczenie mają wydarzenia i przeżycia z życia autorów i autorek dla tego, co piszą? Czy wkomponowują swoje prawdziwe myśli w historię, które tworzą? Pytania tego typu literaturoznawcy stawiają sobie od lat, a „wyjaśnianie dzieł poprzez takie czy inne elementy biografii ich autorów” określa się mianem biografizmu. Według tej koncepcji twórczość jest zdeterminowana przez bieg życia pisarza i jego główne składniki historyczne oraz psychologiczne, a utwór stanowi ich efekt. Przywoływana definicja pochodzi ze *Słownika terminów literackich*. Warto nadmienić, iż osobne miejsce zajmują w nim takie hasła, jak „biografia” i „biografika”. Autor hasła „biografia” podkreśla, że w literaturze nowożytnej często bywa ona beletryzowana bądź przybiera charakter dokumentalny. W przypadku drugiego terminu znaleźć można w przywoływanym słowniku informację o jego autonomicznym statusie w literaturoznawstwie i wyliczenie form, które może przybrać (kalendaria życia i twórczości, monografie bio- i bibliograficzne oparte wyłącznie na źródłach dokumentalnych), ponadto mówi się o pozytywistycznym rodowodzie biografiki. Niesłabnące zainteresowanie badaczy i czytelników tego typu ujęciami, zdaniem Sławomira Rzepczyńskiego, uwidacznia się w owocujących publikacjami badaniach nad kalendariami życia i twórczości autorów (np. Mickiewicza, Słowackiego czy Norwida). Charakter ujęcia biograficystycznego mają również opracowania „encyklopedyczne” (np. Mickiewicza, Słowackiego, Leśmiana, Schulza). Osobnym projektem, w którym biografia wyraźnie zdobywa duże znaczenie jest według badacza cykl beletryzowanych biografii autorstwa Jarosława Marka Rymkiewicza (np. *Juliusz Słowacki pyta o godzinę, Żmud, Baket*), zauważyć należy także dominację biografii w książce o Słowackim Jana Zielińskiego zatytułowanej *Szataniot*.

Wraz z rozwojem myślenia antypsychologistycznego, mającego swoją kulminację w poststrukturalistycznej koncepcji „śmierci autora”, wyjaśnienia twórczości przez biografię przestało być w teorii badań literackich uprawomocnione. W następujący sposób pogląd taki charakteryzuje Anna Nasiłowska:

U nas wciąż pozostają w mocy zastrzeżenia, odmawiające podejściu biograficznemu racji bytu w krytyce naukowej, gdzie zastąpić je ma immanentna analiza dzieł. Biografia traktowana jest wobec tego jako jedna z nauk pomocniczych historii literatury, której byt także – w związku z kryzysem historyzmu i tzw. „wielkich narracji” – jest niepewny. Biografii przyznaje się wagę podobną do bibliografii, ma składać się z przypisów, kalendariów, i najlepiej jeśli nie wkracza w żadne nie do końca udokumentowane sfery, nie stawia hipotez, ale przedstawia fakty, nie wikłając się w interpretację dzieł. Tylko taki model może liczyć na uwzględnienie w karierze akademickiej jako bezdyskusyjny element naukowego dorobku, mogący być podstawą doktoratu czy wyższych stopni. To oczywiście, że tego typu książka, napisana suchym, zimnym i dystansującym stylem, adresowana jest wyłącznie do bardzo wąskiego grona czytelników. I takie książki istnieją, myślę na przykład o modelowej pod tym względem biobibliografii Marii Kuncewiczowej Alicji Szałagan, czy biografii Jerzego Andrzejewskiego pióra Anny Synoradzkiej. Centralne miejsce suchego kalendarium w książce Janusza Deglera „Witkacego portret wielokrotny” nosi piętno owych antybiograficznych nastawień.

Tego typu myślenie dominowało w nauce o literaturze przez kilka dekad, zostało ono jednak już dziś przewyciężone; powtórne zainteresowanie autorem i autorką obserwuje się przede wszystkim na gruncie badań genderowych, krytyki feministycznej czy nowego historycyzmu. Powrót autora ogłoszony został także w ramach tzw. zwrotu etycznego, gdzie „autorskie ja” funkcjonuje jako podmiot uczuć moralnych. Andrzej Zawadzki, rekapitułując historię powrotu tego pojęcia na grunt badań literackich proponuje wyróżnienie trzech obszarów, wokół których koncentruje się refleksja próbująca przywrócić jemu należną mu wartość. Pierwszy z nich wyznacza filozofia śladu. Autorska obecność w tekście nie ma w tego typu ujęciach charakteru całościowego i uporządkowanego, przejawia się fragmentarycznie, a odbiór tych autorskich śladów nie ma według Zawadzkiego charakteru rekonstrukcyjnego, a więc poznawczego, lecz raczej estetyczny. Autor ukazany zostaje często pod postacią takich motywów, jak trauma, rana, blizna. Drugi obszar to różne formy „sobapisania”, w których akt pisania rozumiany jest jako akt budowania tożsamości. Podobnie jak w koncepcji śladowej – pisze Zawadzki – także i tu relacje tekstu i tego, co poza tekstem nie są rozumiane jako opozycja niezależnego od kultury „życia”, biografii, doświadczenia i będącego ich neutralnym i przeźroczystym przekąźnikiem tekstu, lecz są traktowane jako konieczny i nieuchronny splot obu tych porządków: bycia sobą i pisania o sobie, tożsamości i opowieści o niej. I wreszcie trzeci obszar zagadnień, który stawia autora w kontekście etycznym lub empiryczno-etycznym. Pozwala to przenieść uwagę z teorii podmiotu na jego praktyczny, a dalej etyczny wymiar funkcjo-

nowania. W wyróżnionym obszarze dokonuje się więc empiryzacja podmiotu, wyrażająca się w eksponowaniu etnicznych, genderowych i innych uwarunkowań piszącego ja. Wskazane przez Zawadzkiego obszary refleksji stworzyły fundament dla licznych prac, których dominującą praktyką stało się rozważanie sposobów funkcjonowania „słabego” autora w tekście. Wobec zauważalnego i coraz mocniej upominającego się o swoje prawa nurtu biograficznego dodałabym do tego teren czwarty – biografistykę, która przywraca autora, który kiedyś istniał, przywołuje fakty z jego życia i oświetla je napisanymi przezeń tekstami, interpretuje dzieła, pozostając uważna na doświadczenia, które stały się jego udziałem. Konstruuje opowieść nierozzerwalnie splecioną z wiedzą o nim i jego tekstach. Często też pisanie biografii pisarzy jest zadaniem, przy okazji którego biografowie i biografki dokonują refleksji egzystencjalnej czy włączają w zakres rozważań swoje własne wątki i przemyślenia, często – zaświadczają o swoich spotkaniach ze sławnymi twórcami. Jest to pierwszy typ biografii, które chciałabym w tym tekście krótko scharakteryzować. Drugi typ niech wyznaczy tytuł popularnej książki *Sekretne życie pisarzy*. Obydwa nurty łączy zainteresowanie dla intymnego szczegółu, dzieli jednak cel jego wyzyskania. W przypadku typu pierwszego służy on konstruowaniu opowieści jak najbliższej życiu, w przypadku drugiego – stanowi przede wszystkim marketingowy chwyt przyciągający uwagę lubiących skandale czytelników. Wreszcie typ trzeci – to biografie kilku pisarzy czy pisarek, gdzie pojedyncze opowieści stanowią element większej całości, pozwalającej na snucie rozważań historiozoficznych. Do ostatniej kategorii zaliczyć należy takie tytuły jak *Intelektualiści* Paula Johnsona, *Ludzie w mrocznych czasach* Hannah Arendt czy *Historia niedokończona* Tony’ego Judta.

Biografią wyznaczającą nową jakość w polskim literaturoznawstwie jest *Twarz Tuwima* Piotra Matywieckiego. Powiedzieć o niej, że to biografia – wskazuje Marek Radziwon – byłoby mało. To książka wielowątkowa, między innymi o życiu poety, ale też o burzliwych czasach, w których żył i wpływie tragicznej historii XX wieku na jego losy. Matywiecki zgromadził bardzo bogate źródła. Do snucia opowieści służyć jemu zarówno: twórczość i wypowiedzi samego Tuwima, wspomnienia o nim, przywoływane opinie krytyki przedwojennej i powojennej, ale również dokumenty dotychczas nieznane, przede wszystkim listy prywatne. Obszernie cytowana korespondencja z bliższymi i dalszymi poecie osobami stanowi rodzaj osobnego portretu. *Twarz Tuwima* składa się z wielu takich portretów, które razem tworzą obraz ruchomy i wielokontekstowy. Tuwim staje się w tej książce po prostu poetą, służy za wzór i symbol losu poety. Matywiecki jest krytykiem i eseistą, ale przede wszystkim poetą – pisząc o Tuwimie i jego dziele, w gruncie rzeczy, uważa Radziwon,

pisze o poezji w ogóle, o tym, czym jest, jak się stwarza, co, kogo i jak winna wyrażać.

Objętość opublikowanej niedawno biografii Zofii Nałkowskiej autorstwa Hanny Kirchner – zasłużonej badaczki jej twórczości i edytki jej dzienników – dobrze pokazuje, jak wielkim i angażującym przedsięwzięciem bywa pisanie o życiu jednej osoby. Tytuł *Nałkowska albo życie pisane* doskonale oddaje charakterystyczne dla twórczości autorki *Granic* napięcie między życiem a pisaniem, ale również wskazuje na zakres prac, które wykonać musi biograf, by scalić w jedną opowieść to życie i pisanie. Omawiając i recenzując propozycję Kirchner na łamach „Gazety Wyborczej”, Inga Iwasiów notuje:

Nałkowska ma to nieszczęście, że jej utrwalony w legendzie literacko-towarzyskiej wizerunek tyleż intryguje, co spłaszcza obraz jej pisarstwa. Widzimy ją jako pańczę w futrze, z nieodpowiednimi (bo zbyt młodymi, zbyt zależnymi lub odwrotnie – zbyt patriarchalnymi) partnerami u boku, neurotyczną, egotyczną, lubiącą stać w centrum uwagi. W ostatnich latach życia tych mężczyzn zastępuje służąca nie służąca Genowefa Goryszewska.

Przywołany fragment porusza fundamentalne dla rozważań o pisarskich biografiach kwestie. Jaka powinna być opowieść o pisarzu, by była prawdziwa? Co to znaczy prawdziwa? Jak zdejmować utrwalone przez inne opowieści maski, by nie zakładać następnych. Jak grać z wizerunkiem, by wydobyć zeń to, co ważne? Przede wszystkim jednak pozwala zobaczyć, że ważne jest to, kto pisze. Inga Iwasiów napisałaby pewnie zupełnie inną opowieść o Nałkowskiej, niż Kirchner.

Autorem, który doczekał się na gruncie rodzimej nauki o literaturze oraz twórczości popularyzatorskiej wielu propozycji biograficznych jest Jarosław Iwaszkiewicz. Ostatnio są to mające wielu autorów *Inne życie* oraz *Rzeczy. Iwaszkiewicz intymnie* Anny Król. Pierwsza prezentuje przede wszystkim teksty autorów młodego pokolenia uczestniczących w Big Book Festival, proponujących nowe spojrzenia na biografię „wielkiego Iwaszkiewicza”, w poprzek, często wbrew, przyjętym schematom narracyjnym. O swoim osobistym stosunku do pisarza piszą między innymi biograf pisarza Radosław Romaniuk oraz jego prawnuczka Ludwika Włodek. W książce znalazły się również rozmowy z najbliższymi, a także nieznaną dotychczas korespondencja Jarosława Iwaszkiewicza zgromadzona w archiwum pisarza. Pomysł na tę, jak mówią o niej autorzy, „nie-biografię”, zdaje się być wynikiem przeświadczenia, że opisanie czyjegoś całego życia jest utopią, którą należy zdemaskować i zrezygnować zeń na rzecz fragmentu, portretu, ułamka, niedopełnionej opowieści, w której każdy z czytelników i każda z czytelniczek odnajdą coś innego. Druga

propozycja również przynosi ciekawe ujęcie. Anna Król postanawia przyjrzeć się historii życia autora *Panien z Wilka* poprzez pozostawione przez niego i jego najbliższych rzeczy. W Podkowie Leśnej, w Stawisku – dawnym domu Iwaszkiewicza od trzech dekad działa Muzeum Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów. Ponieważ autor i inni członkowie rodziny byli zbieraczami, zachowało się tam ponad tysiąc przedmiotów osobistych i rzeczy codziennego użytku. Oddajmy głos autorce, która w swoich wypowiedziach również przywołuje kategorię „nie-biografii”:

Nie powiedziałabym, że *Rzeczy. Iwaszkiewicz intymnie* to biografia. Zależało mi na tym, by była to przede wszystkim intymna opowieść o Jarosławie Iwaszkiewiczu. Intymna, czyli taka, która dotyka spraw codziennych, prywatnych. W określeniu „intymnie” mieści się również mój stosunek do tej historii i tego, w jaki sposób jest skonstruowana. Nie pisałam *Rzeczy...* z taką intencją, jaką miewają biografowie. Nie chciałam przekazać wszystkich faktów z życia mojego bohatera w sposób chronologiczny. Do mojej opowieści wybrałam te miejsca, momenty i sytuacje z życia Iwaszkiewicza, które wydały mi się najważniejsze. W książce tej pozwalam sobie na dużo. I robię to świadomie.

(...)

Pod względem strukturalnym nie jest to książka najłatwiejsza. Przyszło mi do głowy, że księgarz faktycznie może mieć problem z decyzją, w którym dziale ją umieścić. Prawda jest jednak taka, że nie planowałam od początku takiej konstrukcji „Rzeczy...”. W dużej mierze jest to efekt mojego osobistego stosunku do badania życia Iwaszkiewicza, który w dodatku zmieniał się w trakcie pracy. Zrobiłam to z pasją reportażysty – rozmawiałam z bohaterami moich historii, starałam się dobrze poznać miejsca z nim związane, rozejrzeć się po nich, zbadać dostępne dokumenty, a potem opowiedzieć o tym wszystkim z własnej perspektywy, używając wyobraźni.

Podobny zamysł odnaleźć można w książce Agnieszki Kosińskiej *Miłosz w Krakowie*. Autorka była sekretarką, archiwistką, redaktorką oraz pomocniczką noblisty. Na ośmiuset stronach zgromadziła codzienne dane i przedmioty (adresowniki, kalendarzyki, lupa, odwiedziny znajomych, lektury, rozmowy, wódeczka, pośliniony palec, okruszki na brodzie, sztuczna szczeka), które składają się na „portret Czesława Miłosza wykonany różnymi technikami”. Oto jak propozycję tę podsumowuje inny pisarz, Janusz Rudnicki, omawiając ją na łamach „Gazety Wyborczej”:

Smok Wawelski ta Kosińska, istota wielogłówna, dla Miłosza sekretarka i redaktorka, archiwistka i praczka też, i woźna, i pocieszycielka, i majordomus, wymienić

jej wszystkie funkcje, limit znaków mi tu ucierni. I maszyna do notowania i nagrywania, rozmowy podane są w formie dialogów, musiała nagrywać na dyktafon. I notować, notuje notorycznie, każdy szczegół, np. model i numer jego pierwszej komórki, zawartość szuflad, rząd i miejsce siedzeń na biletach do kina. Każdy drobiazg nanosi na siatkę chronometru, efekt jest taki, że szczegóły i opitki pamięci, które tu zbiegają się i łączą, rosną jak ciasto na drożdżach, zbierają się w mozaikowy obraz dnia powszedniego Miłosza w Krakowie. Rzecz w naszej literaturze bez precedensu, ten dziennik z Miłosza i siebie samej.

W nawiązaniu do Iwaszkiewicza warto wspomnieć o dwóch zjawiskach w zakresie szeroko pojętej biografistyki. Pierwsze to biografie par czy członków rodzin sławnych pisarzy, drugie to – używając terminu jego autora Krzysztofa Tomasika – homobiografie. Autor *Panien z Wilka* jest bowiem zarówno bohaterem książki Piotra Mitznera *Hania i Jarosław Iwaszkiewiczowie. Esej o małżeństwie*, opowieści wnuczki Ludwika Włodek o rodzinie *Pra. Opowieść o rodzinie Iwaszkiewiczów*, jak i *Homobiografii*. Ta ostatnia to książka popularnonaukowa, która ujmuje historię życia i twórczości najważniejszych polskich pisarzy i pisarki XIX i XX wieku przez pryzmat życia prywatnego i kategorii homoseksualności. Ich utwory weszły do kanonu rodzimej literatury, a my zdajemy się o nich wiedzieć niewiele – pokazuje Tomasik. Autor przełamuje pomnikową narrację o wielkich twórcach, można powiedzieć, że „odbrązawia” ją. Termin ten wymaga krótkiego objaśnienia, warto bowiem pamiętać, że współczesne biografie, dbające o intymne szczegóły i poruszające trudne kwestie, mają swojego patrona w Tadeuszu Boyu Żeleńskim jako autorze *Brązowników*. W książce tej prawie sto lat temu Żeleński upomniał się o prawdziwego Adama Mickiewicza i Aleksandra Fredrę, walcząc z dążeniem do podtrzymywania wyidealizowanego wizerunku znanych postaci historycznych dla celów dydaktycznych czy propagandowych.

Przedstawiona przeze mnie krótka historia biografii ukazuje przede wszystkim fakt, iż na pisanie o życiu pisarza czy pisarki wpływ mogą mieć przynajmniej trzy czynniki: po pierwsze, decyzje metodologiczne (na przykład, czy ujmować twórczość jako pochodną biografii), po drugie cel (na przykład ukazanie losów pisarza na tle burzliwej historii XX wieku czy przedstawienie jego życia prywatnego), i po trzecie wreszcie, wrażliwość autora biografii – jego lub jej wyrażone wprost lub nie wprost przemyślenia, wartości i zachwyty. Trzeba bowiem pamiętać o tym, że praca biografów jest czasochłonna, wymaga wyrzeczeń i powoduje, że zaprzyjaźnia się on bardziej lub mniej z tym, o kim pisze.

Dołączony do artykułu wykaz wybranych biografii uświadamia natomiast, że w odniesieniu do ostatnich kilku lat możemy mówić o prawdziwym rozkwicie polskiej biografistyki literackiej.

BIBLIOGRAFIA

Wybrana literatura przedmiotu:

1. BENTON M., *Literary biography. An introduction*, Chichester, Wiley-Blackwell, 2009.
2. *BIOGRAFIA – geografia – kultura literacka*, pod red. J. Ziomka i J. Sławińskiego, Wrocław 1975.
3. BOLECKI W., *Modernistyczny autor nie chce umrzeć. Czy do znajomości literatury potrzebna jest wiedza o biografjach i intencjach jej autorów? – rozmowa z Włodzimierzem Boleckim*, „Życie” 2000, nr 14, s. 1.
4. CZERMIŃSKA M., *Autobiografia i powieść, czyli pisarz i jego postacie*, Gdańsk 1987.
5. LEJEUNE P., *Wariacje na temat pewnego paktu. O autobiografii*, red. R. Lubas-Bartoszyńska, przekł. W. Grajewski [et al.], Kraków 2001.
6. UPDIKE J., *Niech żyje biografia literacka (mimo wszystko)*, „Literatura na Świecie”, 1999, nr 7/8, s. 94-103.

Wybrane biografie:

1. ARENDT H., *Ludzie w mrocznych czasach*, posłowie Karl Schlögel, red. Ewa Rzanna, przeł. M. Godyń et al., Gdańsk 2013.
2. AUGUSTYNIAK A., *Hrabia, literat, dandys. Rzecz o Antonim Sobańskim*, Warszawa 2009.
3. BIERNAT-WŁODEK L., *Pra. Opowieść o rodzinie Iwaszkiewiczów*, Kraków 2012.
4. BIKONT A., Szczęsna J., *Pamiętkowe rupiecie. Biografia Wisławy Szymborskiej*, Kraków 2012.
5. BŁAŻEJEWSKA K., *Uparte serc. Biografia Poświatowskiej*, Kraków 2014.
6. BŁOŃSKI J., *Miłosz jak świat*, Kraków 1998.
7. BŁOŃSKI J., *Witkacy na zawsze*, [kalendariusz życia i twórczości S. I. Witkiewicza A. Micińska; bibliogr. S. I. Witkiewicza J. Degler], Kraków 2003.
8. BORKOWSKA G., *Maria Dąbrowska i Stanisław Stempowski*, Kraków 1999.

9. BORKOWSKA G., *Nierozważna i nieromantyczna. O Halinie Poświatowskiej*, Kraków 2001.
10. BRONIEWSKI w *potrzasku uczuć. Listy Władysława Broniewskiego i Ireny Helmam*, wstęp, oprac. i przypisy D. Pachocki, Warszawa 2013.
11. BUCHOWSKI M., *Buty Ikara. Biografia Edwarda Stachury*, Warszawa 2014.
12. BUDZYŃSKI W., *Miłość i śmierć Krzysztofa Kamila Baczyńskiego*, Warszawa 1994.
13. CIESIELSKI Z., *August Strindberg. Życie i twórczość*, Kraków 1992.
14. CZYŻEWSKI A., *Piękny Dwudziestoletni. Biografia Marka Hłaski*, Kraków 2000.
15. DEGLER J., *Witkacego portret wielokrotny. Szkice i materiały do biografii (1918-1939)*, Warszawa 2009.
16. DOMOSŁAWSKI A., *Kapuściński non-fiction*, Warszawa 2010.
17. FRANASZEK A., *Miłosz. Biografia*, Kraków 2011.
18. HEN J., *Błazen – wielki mąż. Opowieść o Boyu-Żeleńskim*, Warszawa 2002.
19. JANUSZEWSKI T., *Kazimierz Przerwa-Tetmajer*, Warszawa 2015.
20. JEDYNAKIEWICZ-MRÓZ K., *Zawsze pod prąd. Życie Eryki Mann*, Warszawa 2013.
21. JOHNSON P., *Intelektualiści*, przeł. A. Piber, Warszawa 1988
22. JUDT T., *Historia niedokończona. Francuscy intelektualiści 1944-1956*, przeł. P. Marczewski, wstępem opatrzyła M. Shore, Warszawa 2012.
23. KIEC I., *Zuzanna Ginczanka. Życie i twórczość*, Poznań 1994.
24. KIEZNER I., *Nałkowska i jej mężczyźni*, Warszawa 2015.
25. KIRCHNER H., *Nałkowska albo życie pisane*, Warszawa 2012.
26. KOPER S., *Skandaliści PRL*, Warszawa 2014.
27. KOSIŃSKA A., *Miłosz w Krakowie*, Kraków 2015.
28. KRÓL A., *Rzeczy. Iwaszkiewicz intymnie*, Warszawa 2015.
29. KUCIEL-FRYDRYSZAK J., *Słonimski. Heretyk na ambonie*, Warszawa 2012.
30. LILKA. *Wspomnienia o Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej*, zebrała i opracowała M. Pryzwan, Warszawa 2010.
31. ŁOPUSZAŃSKI P., *Bolesław Leśmian – marzyciel nad przepaścią*, Warszawa 2005.
32. ŁOPUSZAŃSKI P., *Zofia i Bolesław Leśmianowie*, Kraków 2005.
33. MAGNONE L., *Konopnicka. Lustra i symptomy*, Gdańsk 2011.
34. MALCOLM J., *Milcząca kobieta. Sylvia Plath i Ted Hughes*, przeł. M. Michałowska, Poznań 1998.

35. MARCHEWKA A., *Ślady Nieobecności. Poszukiwanie Ireny Szelburg*, Kraków 2014.
36. MATYWIECKI P., *Twarz Tuwima*, Warszawa 2007.
37. MILANI A., *Wisława Szymborska. Życie w obrazkach*, Kraków 2016.
38. MITZNER P., *Hania I Jarosław Iwaszkiewiczowie. Esej o małżeństwie*, Kraków 2008.
39. NAJDER Z., *Życie Josepha Conrada Korzeniowskiego*, t.1-2, Kraków 2014.
40. NASIŁOWSKA A., *Kazimierz Wierzyński*, Warszawa 1991.
41. NASIŁOWSKA A., *Maria Pawlikowska-Jasnorzewska czyli Lilka Kossak. Biografia poetki*, Toruń 2010.
42. NASIŁOWSKA A., *Jean Paul Sartre i Simone de Beauvoir*, Kraków 2006.
43. OLEJNICZAK J., *Miłosz Autobiografia. Cztery eseje*, Katowice 2013.
44. PASIKOWSKI E., *Miłosz i Putrament. Żywoty równoległe*, Warszawa 2011.
45. *PISARKI polskie od średniowiecza do współczesności. Przewodnik*, pod red. G. Borkowskiej, M. Czermińskiej i U. Phillips, Gdańsk 2000.
46. RADUCKA M., *Gra w butelkę. Biografia Ireneusza Iredyńskiego*, Warszawa 2015.
47. RADZIWON M., *Iwaszkiewicz. Pisarz po katastrofie*, Warszawa 2010.
48. RENDON J., S. McKenna-Schmidt, *Sekretne życie pisarzy. Skandale miłosne legendarnych uwodzicieli, kokietek i drani świata literatury*, przeł. R. A. Dąbrowski, Warszawa 2015.
49. ROMANIUK R., *Inne życie. Biografia Jarosława Iwaszkiewicza*, t.1, Warszawa 2012.
50. RUSINEK M., *Nic zwyczajnego. O Wisławie Szymborskiej*, Kraków 2016.
51. RYCIĄK U., *Potargana w miłości. O Agnieszce Osieckiej*, Kraków 2015.
52. *SEKRETY Orzeszkowej*, pod red. G. Borkowskiej, M. Rudkowskiej, I. Wiśniewskiej, Warszawa 2012.
53. SIEDLECKA J., *Jaśnie Panicz. O Witoldzie Gombrowiczu*, Warszawa 2003.
54. SIEDLECKA J., *Mahatma Witkac*, Warszawa 1992.
55. TOMASIK K., *Homobiografie. Pisarki i pisarze polscy XIX i XX wieku*, Warszawa 2008.
56. SOŁOWIANIUK P., *Ta piękna mitomanka. O Izabeli Czajce-Stachowicz*, Warszawa 2011.
57. *SPOTKAĆ Iwaszkiewicza. Nie-biografia*, red. A. Król, Warszawa 2014.
58. SPRUSIŃSKI M., *Juliusz Kaden Bandrowski. Życie i twórczość*, Kraków 1971.

59. STANISŁAWCZYK B., *Miłosne gry Marka Hłaski*, Warszawa 1998.
60. STANISŁAWCZYK B., *Miłosne gry Marka Hłaski*, Warszawa 2009.
61. STROMBERG K., *Zelda i Francis Scott Fitzgerald*, przeł. Elżbieta Kalinowska-Styczeń, Kraków 1998.
62. STROMSTEDT M., *Astrid Lindgren. Biografia*, Warszawa 2015.
63. SUCHANOW K., *Argentyńskie przygody Gombrowicza*, Kraków 2005.
64. TUSZYŃSKA A., *Długie życie gorszycielki. Losy i świat Ireny Krzywickiej*, Warszawa 1999.
65. TUSZYŃSKA A., *Singer. Pejzaże pamięci*, Gdańsk 1994.
66. TUSZYŃSKA A., *Tyrmandowie. Romans amerykański*, Warszawa 2012.
67. URBANEK M., *Broniewski. Miłość, wódka, polityka*, Warszawa 2011.
68. URBANEK M., *Brzechwa nie dla dzieci*, Warszawa 2013.
69. URBANEK M., *Tuwim. Wylękniony bluźnierca*, Warszawa 2013.
70. WAGNER E., *Sylvia Plath i Ted Hughes*, przeł. T. Kunz, Kraków 2004.
71. WESTIN B., *Tove Jansson. Mama Muminków*, przeł. B. Ratajczak, Warszawa 2012.
72. WIĘCŁAWSKA K., *Przybysz Skandalista. Legenda Stanisława Przybyszewskiego w okresie berlińskim*, Warszawa 2015.
73. WINKŁOWA B., *Karol Irzykowski. Życie i twórczość*, t. 1-3, Kraków 1987-1994.
74. WINKŁOWA B., *Boyowie – Zofia i Tadeusz Żeleńscy*, Kraków 2001.
75. WINKŁOWA B., *Narcyza i Wanda*, Kraków 2004.
76. ŻEBROWSKI R., *Zbigniew Herbert. „Kamień, na którym mnie urodzono”*, Warszawa 2011.

Joanna Krajewska – doktor nauk humanistycznych, autorka książki *Spór o literaturę kobiecą w Dwudziestoleciu międzywojennym* (Poznań 2014). Jej zainteresowania naukowe skupione są wokół historii literatury pierwszej połowy XX wieku, teorii badań literackich oraz empirycznych badań nad odbiorem. Stale współpracuje z Zakładem Literatury XX wieku, Teorii Literatury i Sztuki Przekładu w Instytucie Filologii Polskiej UAM.

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

IMIGRANCI – PALĄCY PROBLEM EUROPY

W latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku rozwijające się gospodarki państw zachodnich potrzebowały rąk do pracy. Ponieważ sytuacja demograficzna tych krajów nie wróżyła szybkiego przyrostu demograficznego jedynym rozwiązaniem okazało się sprowadzenie pracowników z innych krajów. Do Francji przybywali mieszkańcy Afryki, często byli to Algierczycy; niekiedy całe wioski. W Niemczech zatrudnienie znajdowali Turcy oraz przybysze z południa Europy, przede wszystkim obywatele dawnej Jugosławii. Zawsze chętnie witano tam fachowców, skądkolwiek by nie pochodzili. Wielka Brytania, kraj o tradycji kolonialnej, przyjmowała osoby z dawnych kolonii, przedstawicieli odmiennych kultur i różnych religii. Dopóki imigranci budowali pomyślność Europejczyków i nie stwarzali większych problemów patrzono na nich przychylnym okiem. W kręgach politycznych triumfy święciła teoria wielokulturowości (tzw. multikulti), sprawdzająca się za Atlantykiem, według której różne grupy społeczne i narodowe mogą żyć obok siebie i współpracować. Nasilenie negatywnych zjawisk społecznych: wojna w na Bliskim Wschodzie (Syria, Turcja, kwestia Kurdów, Irak), działania wojenne Rosji przeciw Ukrainie, konflikty w Afryce i Azji, również bieda, spowodowały lawinowe zwiększenie liczby uchodźców, uciekających przed wojną i prześladowaniem, oraz emigrantów, szukających lepszego życia. Dodatkowym problemem okazało się powstanie tzw. Państwa Islamskiego, wojowniczo nastawionego do cywilizacji zachodniej, bezwzględnie prześladowającego chrześcijan. Celem współczesnej „wędrówki ludów” stała się Europa. Ten kontynent wabił wysokim poziomem życia oraz opieką socjalną. Pod tym względem najlepsze warunki oferowały Niemcy i Szwecja. Szczególnie ilość migrantów przybywających do Niemiec stała się na tyle duża, że władze niemieckie podjęły starania, by „podzielić się nimi” z członkami Unii Europejskiej, m.in. z Polską.

Zamachy dokonane w Europie (m.in. Madryt 2004, Londyn 2005, Paryż 2015) oraz problemy z imigranckimi grupami społecznymi i religijnymi spowodowały zmianę podejścia do przybyszów, od nieufności, rezerwy do niechęci. Okazało się, że niektóre środowiska muzułmańskie tworzą odrębne enklawy, są wrogo nastawione do kraju osiedlenia i stanowią zaplecze dla terrorystów. Aktualnie jesteśmy świadkami politycznych sporów i działań podejmowanych dla

opanowania napływu nielegalnych imigrantów, coraz częściej postrzeganych jako źródło aktualnych i przyszłych kłopotów.

Prezentowane zestawienie bibliograficzne (wybór) zawiera pozycje zwarte (od 1994 roku) i artykuły (od 2004 roku). Ukazują one wszechstronnie problematykę związaną z przemieszczaniem się ludności z różnych kontynentów do Europy. Całość zebranego materiału podzielono na kilka części. Pierwsza z nich gromadzi opracowania ogólne. Kolejne działy poruszają zagadnienia polityki UE wobec migracji, stosunku mieszkańców Europy do imigrantów oraz tragedie związane z podróżą do Europy. W dalszych rozdziałach znajdziemy publikacje o uchodźcach, stosunku Polski do migracji i imigrantów, i stanowisko Kościoła katolickiego wobec przybyszów. Ostatnia część o zamachach jest echem niedawnych wydarzeń.

A. Migracja – opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. BARWY i cienie migracji / red. nauk. Włodzimierz Gocalski. – Warszawa : Wojskowa Akademia Techniczna, 2009. – 148 s.

Bibliogr. przy pracach.

2. BEZPIECZEŃSTWO państw a procesy migracyjne / pod red. nauk. Lecha Kacprzaka i Jacka Knopka ; Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile. – Piła : Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica, 2008. – 245 s. : il.

3. COLLOQUIUM Opole 2008 : otwarta Europa, otwarte regiony, nowy wymiar migracji / pod red. Krystiana Heffnera, Aleksandry Trzcieleńskiej-Polus ; [aut. tekstów Katrin Boeckh i in.] ; Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu, Osteuropa-Institut Regensburg. – Opole : Wydawnictwo Instytut Śląski : [Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski], 2009. – 167 s. : il. – (Colloquium Opole : Polacy – Niemcy – Czesi : sąsiedztwo w XXI wieku)

Bibliogr. przy pracach.

4. CYKLE migracyjne : zatrudnianie cudzoziemców i polityka wobec nich na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec / Irmgard Maria Smandek. – Katowice : AE, 1993. – 73 s. : mapy, rys., wykr. – (Prace Naukowe / Akademia Ekonomiczna im. Karola Adameckiego)

Bibliogr. s. 71-73.

5. CZY polska gospodarka potrzebuje cudzoziemców? / pod red. Izabeli Grabowskiej-Lusińskiej i Anny Żylicz. – Warszawa : Ośrodek Badań nad Migracjami WNE UW, 2008. – 170 s. : il.

Bibliogr. s. 149-159.

6. DEMOGRAFICZNE wyzwania XXI wieku : implikacje dla polityki międzynarodowej / Adam Gwiazda. – Gdynia : Szkoła Wyższa Prawa i Dyplomacji, 2011. – 210 s. : il.
Bibliogr. s. 199-207.
7. DOKĄD zmierza Europa? : nacjonalizm, separatyzm, migracje – nowe wyzwanie Unii Europejskiej / pod red. Piotra Mickiewicza i Heleny Wyli-gały. – Wrocław : Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, 2009. – 374 s. : il.
8. DRUGA ojczyzna : imigranci w społeczeństwie otwartym / Paul Scheffer. – Wołowiec : Wydawnictwo Czarne, 2010. – 604 s.
Bibliogr. s. 567-597.
9. EMIGRACJA jako problem lokalny i globalny / pod red. Aleksandra Lip-skiego i Wiesławy Walkowskiej ; Górnośląska Wyższa Szkoła Pedago-giczna imienia Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach. – Mysłowice : Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna imienia Kardynała Augusta Hlonda, 2010. – 225 s.
Bibliogr. przy rozdz.
10. EUROPA, Polska, migracja / pod red. Sebastiana Wojciechowskiego i Radosława Fiedlera ; Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Instytut Na-uk Politycznych i Dziennikarstwa, Polska Akademia Nauk. Zakład Badań Narodowościowych. – Poznań : INPiD UAM, 2003. – 199 s. : tab., wyk. – (Biblioteka „Spraw Narodowościowych” / Polska Akademia Nauk. Za-kład Badań Narodowościowych ; t. 2)
Bibliogr. przy pracach.
11. GLOBALIZACJA : eseje o nowej mobilności ludzi i pieniędzy / Saskia Sassen. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2007. – 271 s. : il. – (Cultura)
Bibliogr. s. 241-260.
12. GRANICE wewnętrzne i zewnętrzne Unii Europejskiej : pomiędzy otwar-tością a izolacją : praca zbiorowa / pod red. Jarosława Jańczaka, Mag-daleny Musiał-Karg. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2011. – 233 s. : il.
13. INKLUZJA polityczna imigrantów we współczesnej Europie / Magdalena Lesińska ; Ośrodek Badań nad Migracjami. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2013. – 217 s. : il. – (Studia Migracyjne)
Bibliogr. s. 196-212.
14. INNI – to także my : rzecz o prawach człowieka, mniejszościach naro-dowych i uchodźcach / [aut. Jarosław Ruszewski]. – Suwałki : Centrum Aktywności Społecznej „Pryzmat”, 2004. – 135 s. : il.

Bibliogr. s. 121.

15. IMIGRANCI i uchodźcy w Unii Europejskiej : humanizacja polityki imigracyjnej i azylowej / Janusz Balicki. – Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2012. – 367 s. : il.

Bibliogr. s. 345-358.

16. IMIGRANCI : między izolacją a integracją / pod red. Michała Buchowskiego i Jacka Schmidta ; Komitet Nauk Etnologicznych Polskiej Akademii Nauk. – Poznań : Komitet Nauk Etnologicznych Polskiej Akademii Nauk : Wydawnictwo Nauka i Innowacje, 2012. – 306 s. : il. – (Prace Komitetu Nauk Etnologicznych Polskiej Akademii Nauk ; nr 18)
17. KULTUROWE implikacje międzynarodowych migracji / Krystyna Romaniszyn. – Lublin : Instytut Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL [Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego] : „Bamka”, 2003. – 166 s. – (Biblioteka Polonii. Seria A, Studia ; t. 26)

Bibliogr.

18. MIGRACJA – wartość dodana? / red. Krzysztof Markowski ; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lubelska Szkoła Biznesu Fundacji Rozwoju KUL. – Lublin : Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II : Lubelska Szkoła Biznesu Fundacji Rozwoju KUL, 2008. – 139 s. : il.
19. MIGRACJA – wyzwanie XXI wieku / red. Maciej St. Zięba ; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lubelska Szkoła Biznesu Fundacji Rozwoju KUL. – Lublin : Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II : Lubelska Szkoła Biznesu Fundacji Rozwoju KUL, 2008. – 177 s. : il. – (Studia nad Migracją ; t. 1)

Bibliogr. przy niektórych art.

20. MIGRACJA, Europa, Polska / pod red. Wojciecha Józefa Burszty i Jacka Serwańskiego ; Polska Akademia Nauk. Zakład Badań Narodowościowych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. – Poznań : ZBN PAN, 2003. – 175 s. – (Biblioteka „Spraw Narodowościowych” / Polska Akademia Nauk. Zakład Badań Narodowościowych ; t. 1)

Bibliogr. przy pracach.

21. MIGRACJE : dzieje, typologia, definicje / pod red. Antoniego Furdala i Włodzimierza Wysoczańskiego. – Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006. – 228 s. – (Acta Universitatis Wratislaviensis ; no 2945)

Materiały ogólnopolskiej konferencji nauk., która odbyła się we Wrocławiu w dn. 21-22 kwietnia 2005 r.

22. MIGRACJE i wielkie metropolie / pod red. Jana E. Zamojskiego. – Warszawa : Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, 2012. – 347 s. : il. – (Migracje i Społeczeństwo ; 15)

23. MIGRACJE jako nowa kwestia społeczna : Ogólnopolska Konferencja Naukowa Sekcji Wykładowców Katolickiej Nauki Społecznej, 18-20 czerwca 2007, Gródek nad Dunajcem / red. nauk. Janusz Balicki. – Katowice : Księgarnia św. Jacka, 2008. – 184 s. – (Spotkania Naukowe Sekcji Wykładowców Katolickiej Nauki Społecznej ; 4)
24. MIGRACJE międzynarodowe a bezpieczeństwo europejskie / Włodzimierz Anioł ; Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : ISP. PAN, 1992. – 61 s.
25. MIGRACJE międzynarodowe a rozwój państwa / Justyna Nakonieczna ; Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, Fundacja Studiów Międzynarodowych. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe Scholar [i in.], 2007. – 126 s. : il. – (Żurawia Papers ; z. 9)
Bibliogr. s. 117-125.
26. MIGRACJE „nowych Europejczyków” – teraz i przedtem / Agnieszka Fihel, Paweł Kaczmarczyk, Marek Okólski. – Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2007. – 188 s. : il. – (Studia Migracyjne / Ośrodek Badań nad Migracjami)
Bibliogr. s. 181-188.
27. MIGRACJE : religie i kościoły wobec migracji i migrantów / pod red. Jana E. Zamojskiego. – Warszawa : Instytut Historii Sztuki Polskiej Akademii Nauk, 2009. – 303 s. : il. – (Migracje i Społeczeństwo ; 14)
Materiały konferencyjne.
Bibliogr. przy niektórych ref.
28. MIGRACJE w świecie / A. Maryański. – Warszawa : Państ. Wydaw. Naukowe, 1984. – 205 s. : mapy
Bibliogr. s. 203-204.
29. MIGRACJE we współczesnym świecie / Stephen Castles and Mark J. Miller . – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2011. – 422 s. : il. – (Stosunki Międzynarodowe)
Bibliogr. s. 379-414.
30. MIGRACJE we współczesnym świecie : implikacje dla Polski / Witold Małachowski. – Warszawa : Szkoła Główna Handlowa. Oficyna Wydawnicza, 2010. – 309 s. : il.
Bibliogr. s. 291-309.
31. MORALNO-SPOŁECZNE aspekty migracji w świetle nauczania Kościoła / Robert Urbańczyk. – Zabrze : Wydawnictwo Gaudi. Instytut Nowoczesnych Technologii, 2009. – 138 s. – (Człowiek, Nauka, Kultura)
Bibliogr. s. 125-138.

32. OBRAZY migracji / pod red. Kazimierza Iłskiego. – Poznań : Instytut Historii UAM, 2010. – 151 s. : il. – (Wydawnictwo [!] Instytutu Historii UAM ; 95)
Bibliogr. przy niektórych ref.
33. OCHRONA praw uchodźców w Unii Europejskiej w świetle wytycznych Stolicy Apostolskiej / Przemysław Kolasa. – Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2010. – 369 s.
Bibliogr. s. 329-363.
34. PAMIĘĆ zbiorowa w procesie integracji Europy / pod red. Józefa Łaptośa. – Kraków : Wydaw. Naukowe WSP [Wyższej Szkoły Pedagogicznej], 1996. – 188 s.
35. „POD wielkim dachem nieba” : granice, migracje i przestrzeń we współczesnym społeczeństwie / red. nauk. Wojciech Muszyński, Ewa Sikora. – Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2009. – 374 s. : il. – (Przestrzenie Życia Społecznego)
Bibliogr. przy pracach.
36. POLITYKA edukacyjna Unii Europejskiej wobec imigrantów oraz mniejszości narodowych i etnicznych / Wiktor Rabczuk. – Warszawa : Instytut Badań Edukacyjnych, 2002. – 187 s.
Bibliogr.
37. POLITYKA imigracyjna i azylowa : wyzwania i dylematy / Janusz Balicki, Peter Stalker. – Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2006. – 396 s. : il.
Bibliogr. s. 372-386 i przy rozdz.
38. POLITYKA imigracyjna Unii Europejskiej oraz swobodny przepływ pracowników : ewolucja i teraźniejszość / Maciej Duszczyk ; Instytut Polityki Społecznej. Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza Aspra-JR, 2011. – 249 s.
Bibliogr. s. 231-[250].
39. POLITYKA Unii Europejskiej wobec procesów imigracyjnych / Krzysztof Nowaczek. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 2004. – 197 s. : fot.
Bibliogr. s. 178-197.
40. PROCESY migracyjne: teoria, ewolucja i współczesność / pod red. nauk. Lecha Kacprzaka i Jacka Knopka ; Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile. – Piła : Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica, 2008. – 342 s. : il.
41. SPOŁECZNE oblicza Europy XXI wieku / red. nauk. Bogdan Koszel, Donat Mierzejewski, Zbigniew Popławski ; Państwowa Wyższa Szkoła

Zawodowa im. Stanisława Staszica w Pile. – Piła : Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica, 2015. – 580 s. : il.

Bibliogr. przy pracach.

42. SYSTEM Schengen a imigracja z perspektywy Polski i Niemiec / red. nauk. Monika Trojanowska-Strzęboszewska. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza Aspra JR, 2014. – 213 s. : il.

Bibliogr. s. 203-212.

43. ŚMIERĆ Zachodu : jak wymierające populacje i inwazje imigrantów zagrażają naszemu krajowi i naszej cywilizacji / Patrick J. Buchanan. – Wrocław : Wydawnictwo Wektory, 2005. – 346 s. – (Biblioteka „Opcji na Prawo”)

44. UCHODŹCY : nowe wyzwania dla bezpieczeństwa europejskiego na tle standardów praw człowieka / pod red. nauk. Wiesława Pływaczewskiego, Marka Ilnickiego ; [Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie]. – Olsztyn : Uniwersytet Warmińsko-Mazurski. Wydział Prawa i Administracji. Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej, 2015. – 200 s. : il. – (Kryminologia Wobec Współczesnych Form i Technik Przystępczych)

Materiały z konf. nauk., 20 kwietnia 2014 r., Olsztyn oraz 27 listopada 2014 r., Gdańsk.

Bibliogr. s. 190-200.

45. UCHODŹCY w Unii Europejskiej : aspekty prawne i polityczne / Izabela Oleksiewicz. – Rzeszów ; Bydgoszcz : Oficyna Wydawnicza Branta, 2006. – 282 s. : il.

Bibliogr. s. 264-282.

46. WIELOKULTUROWOŚĆ a migracje : konferencja „Współczesne procesy migracyjne a perspektywy wielokulturowości w Polsce” : Warszawa, 10 sierpnia 2005 r. / [red. Monika Kozień ; współpr. Maciej Wiczorkowski] ; współorg. przez Ministerstwo Polityki Społecznej i Stowarzyszenie na Rzecz Integracji i Ochrony Cudzoziemców „Proxenia”. – Warszawa : Ministerstwo Polityki Społecznej : Stowarzyszenie na Rzecz Integracji i Ochrony Cudzoziemców „Proxenia”, 2005. – 120 s.

Bibliogr. przy niektórych ref.

47. WOKÓŁ problematyki migracyjnej : kultura przyjęcia / pod red. Janusza Balickiego, Mariusza Chamarczuka ; Rządowa Rada Ludnościowa, Międzyinstytutowy Zakład Badań nad Migracją. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. – Warszawa : Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2013. – 403 s.

Materiały z konf., 1 czerwca 2012 r., Warszawa. Oznaczono jako: t. 7.

Bibliogr., netogr. przy ref.

48. WSPÓLNY obszar wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej a problem migracji : materiały konferencji międzynarodowej zorganizowanej w Chełmie w dniach 11-12 maja 2006 / [red. nauk. Edward Olszewski, Mykoła Kuczerpa ; aut. Andrzej Chodubski i in. ; Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie]. – Chełm : Drukarnia Kresowa Adam Bednaruk : na zlec. Wyższej Szkoły Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej, 2006. – 148, 142 s. : il.

Bibliogr. przy niektórych ref.

49. WYGNANCY : przesiedlenia i uchodźcy w dwudziestowiecznej Europie / Jan M. Piskorski. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 2010. – 338 s. : il.

Bibliogr. s. 297-324.

b. Artykuły

1. AFRYKA kilka razy porzucona / Krzysztof Urbański. W: Rzeczpospolita (W1). – 2014, nr 95, s. A14
2. BAŁKAŃSKIE mrówki / Jagienka Wilczak. W: Polityka. – 2015, nr 28, s. 92-97
3. BEZPIECZEŃSTWO europejskie w kontekście migracji islamskich do państw niemieckojęzycznych / Wojciech Gizicki, Magdalena Leśniewska. W: Prz. Europejski. – 2012, nr 2, s. 85-111
4. DEMONY nie śpią od dawna / Marek Beylin. W: Gaz. Wyborcza. – 2010, nr 231, s. 20
Zawiera rec. książki: Druga ojczyzna : imigranci w społeczeństwie otwartym / Paul Scheffer. – Wołowiec, 2010.
5. EXODUS / Gaja Grzegorzewska. W: Wprost. – 2012, nr 49, s. 46-49
6. GLOBALNA wędrówka ludów / Jarosław Giziński. W: Wprost. – 2015, nr 38, s. 20-21
7. GLOBALNE procesy migracyjne jako odpowiedź na konsekwencje starzenia się społeczeństw / Katarzyna Bałandynowicz-Panfil. – Bibliogr., netogr. W: Ekonomia (Wrocław). – 2010, nr 12, s. 11-20
8. HARAGA płynie do europejskiego rajy / Tomasz Szustek. W: Przegląd. – 2010, nr 28, s. 30-33
9. HISTORYCZNE znaczenie oraz różnorodność ruchów migracyjnych i społeczności migrujących / Krzysztof Dybciak. W: Ethos. – 2009, nr 3/4, s. 44-56
10. KRYZYS ekonomiczny a decyzje migracyjne muzułmanów na przykładzie Francji : diagnoza i prognoza na przyszłość / Daria Orzechowska. –

- Bibliogr., netogr. W: *Myśl Ekonomiczna i Polityczna*. – 2012, [nr] 3, s. 55-77
11. MIGRACJE – fenomen XX i XXI wieku / Andrzej Sakson. W: *Prz. Zachodni*. – 2008, nr 2, s. 11-19
 12. MIGRACJE ludności w erze globalizacji / Adam Gwiazda. W: *Cywilizacja i Polityka*. – 2007, nr 5, s. 136-150
 13. NA NOWY rok – socjalizmu skok / Tomasz Mysłek. W: *Najwyższy Czas!*. – 2015, nr 3, s. XXXVI-XXXVII
 14. OTWÓRZMY oczy na imigrantów / Justyna Frelak. W: *Rzeczpospolita (W3)*. – 2011, nr 122, s. A18
 15. POTRZEBUJEMY pracowników spoza Unii / Cecilia Malmström. W: *Rzeczpospolita (W3)*. – 2011, nr 208, s. A15
 16. PRZYJEZDNY ma zostać Holendrem / Lodewijk Asscher ; rozm. przepr. Jędrzej Bielecki. W: *Rzeczpospolita (W3)*. – 2013, nr 257, s. A9
 17. TERAZ przychodzą po Romów / Izabela Wagner. W: *Krytyka Polityczna*. – [2010], [Nr] 24/25, s. 59-64

B. Polityka Unii Europejskiej wobec migracji

1. APOSTAZJA Europy / Alain Finkielkraut. W: *Rzeczpospolita (W3)*. – 2013, nr 138, s. P2-P3
2. DEMOGRAFICZNE wyzwania dla rynków pracy, polityki społecznej i bezpieczeństwa Europy Środkowej / Krystyna Iglicka. Bibliogr. W: *Polityka Społeczna*. – 2013, nr 1, s. 1-5
3. DŹIHADYŚCI żyją w cieniu Watykanu / Piotr Kowalczyk. W: *Rzeczpospolita (W1)*. – 2015, nr 152, s. A11
4. EGOISTYCZNA Europa / Tom Hansen ; rozm. przepr. Krzysztof Pacewicz, Piotr Pacewicz. W: *Przekrój*. – 2012, nr 16, s. 14-16
5. EUROPA bez granic? / Timothy Garton Ash ; rozm. przepr. Michał Bardel. W: *Tyg. Powszechny*. – 2011, nr 26, dod. Polska prezydencja, s. V-VI
6. EUROPA – imigrancki kontynent wbrew własnej woli / Catherine Wihtol de Wenden. W: *Prz. Powszechny*. – 2010, nr 12, s. 34-44
7. JAK wychodziła się Europa / Agnieszka Krzemińska. W: *Polityka*. – 2014, nr 5, s. 70-72
8. KRACH geopolityki imigracyjnej / Tomasz Mysłek. W: *Nasza Polska*. – 2012, nr 13, s. 14
 Rewizja polityki emigracyjnej krajów UE.
9. KONIEC multi-kulti / Mariusz Janik. W: *Wprost*. 2015, nr 2, s. 66-68

10. KONTENER świata : imigracja w Europie: co poszło źle? / Paul Scheffer ; rozm. przepr. Marcin Żyła. W: Tyg. Powszechny. – 2011, nr 15, s. 24-25
11. KONTYNGENTY zamiast kwot / Piotr Jendroszczyk . W: Rzeczpospolita. – 2015, nr 269, s. A11
12. MIĘDZYNARODOWE migracje ludności : ryzyko i korzyści / Adam Gwiazda. W: Wspólnoty Europejskie. – 2011, nr 4, s. 11-18
13. MIGRACJA i tożsamość europejska : polscy migranci niepełni wobec procesu integracji europejskiej / Dariusz Niedźwiedzki. W: Studia Europejskie (Warszawa). – 2010, nr 2, s. 89-116
14. MIGRACJA jest wielkim problemem wciąż różnicującego się świata / Johan Ketelers. W: Polska (Metrop. Warsz.). – 2012, nr 80, dod. Forum, s. VI
15. MIGRACJA – nie problem, ale szansa / Jakub Kapiszewski, Tomasz Żółciak. W: Dziennik Gaz. Prawna. – 2014, nr 88, s. A14
16. MIGRACJE dzisiaj / Wiesław Wójcik. W: Niedziela (Wyd. zasadnicze). – 2015, nr 3, s. 44-45
17. MIGRACYJNY szantaż Brukseli / Jarosław Giziński. W: Wprost. – 2015, nr 38, s. 18-19
18. MULTIKULTI bez multi / Waldemar Kedaj. W: Wprost. – 2011, nr 8, s. 48-51
19. MULTIKULTI nie działa / Roger Scruton ; rozm. przepr. Anna Gwozdowska. W: Wprost. – 2015, nr 22, s. 72-74
20. MUROWANIE granicy / Konrad Wysocki. W: Gaz. Polska. – 2014, nr 37, s. 18
Plany budowy 130 km muru na granicy bułgarsko-tureckiej.
21. O MIGRACJACH we współczesnej Europie / Andrzej Chodubski. W: Cywilizacja i Polityka. – 2013, nr 11, s. 81-93
22. OBŁĘŻENIE niemieckiej twierdzy / Piotr Kramer. W: Wprost. – 2015, nr 33, s. 63-65
23. OBURZENI odlatują / Aleksandra Lipczak. Korespondencja z Barcelony. W: Polityka. – 2012, nr 15, s. 36-38
24. PEKAJĄCA Europa / Jarosław Giziński. W: Wprost. – 2015, nr 41, s. 53-54
Imigranci a polityka UE.
25. POLITYKA imigracyjna Unii Europejskiej w świetle wydarzeń Arabskiej Wiosny Ludów / Anna Potyrała. W: Prz. Zachodni. – 2012, nr 2, s. 213-230
26. PODWÓJNE standardy / Konrad Szymański. W: w Sieci. – 2014, nr 5, s. 76-77

27. POLSKO-EUROPEJSKA wojna z imigrantami : dlaczego uchodźcy protestują? / Marta Rozmysłowicz. W: *Le Monde Diplomatique* (Ed. polska). – 2010, nr 2, s. 16-17
28. POWRACAJĄCA presja migracyjna na południe Europy : czy unijna polityka migracyjna poddała wyzwaniom? / Kinga Szczawińska. W: *Unia Europejska.pl*. – 2014, nr 1, s. 24-33
29. SŁOŃ w składzie porcelany / Jakub Mielnik . W: *Wprost*. – 2015, nr 39, s. 18-19
Kryzys imigracyjny w UE.
30. SPORY Paryża i Brukseli z Berlinem / Tomasz Mystek. W: *Najwyższy Czas!*. – 2013, nr 43, s. XXVI-XXVII
31. STRAŻNICY cywilizacji / Jacek Przybylski. W: *Do Rzeczy*. – 2015, nr 28, s. 70-72
32. ŚWIAT musi przejść się losem migrantów / Wiesław Wójcik ; rozm. przepr. Lidia Dudkiewicz. W: *Niedziela* (Wyd. zasadnicze). – 2010, nr 3, s. 16-17
33. WYZWANIA migracyjne we współczesnej Europie / Andrzej Chodubski. W: *Prz. Polsko-Polonijny*. – 2011, nr 2, s. 38-51
34. ZAPROSZENIE dla uchodźców / Jerzy Haszczyński. W: *Rzeczpospolita* (W1). – 2015, nr 167, s. A1, A8

C. Mieszkańcy Europy wobec imigrantów

1. A GDYBY tak pozbyć się obcych? / Olga Doleśniak-Harczuk. W: *Gaz. Polska*. – 2014, nr 50, s. 26-27
Polityka wobec imigrantów w Wielkiej Brytanii.
2. ALI Baba i 128 uchodźców / Magdalena Herman-Milenkovska. Kore-spondencja ze Skopje. W: *Przeгляд*. – 2015, nr 28, s. 24-26
3. BAWARIA nie radzi sobie z uchodźcami / Wojciech Osiński. W: *Prze-gład*. – 2015, nr 17, s. 30-32
4. BEZ paniki : twierdza Europa / Javier Caceres. W: *Forum*. – 2011, nr 11, s. 20-21
5. BOGATA Szwajcaria zamyka się przed imigrantami / Anna Przybyll. W: *Polska* (Metrop. Warsz.). – 2014, nr 14, s. 16-17
6. BRUKSELA nie chce pomóc / Jędrzej Bielecki. W: *Rzeczpospoli-ta* (W1). – 2015, nr 191, s. A9
7. BURMISTRZOWIE od migracji / Cécile Riallant ; rozm. przepr. Marcin Żyła. W: *Tyg. Powszechny*. – 2015, nr 25, s. 43
8. CAMERON w kozim rogu / Jędrzej Bielecki. W: *Rzeczpospolita* (W1). – 2014, nr 5, s. A8

9. CIEMNA strona Szwecji / Waldemar Kedaj. W: *Wprost*. – 2010, nr 40, s. 64-65
 10. EUROPA nie chce imigrantów / Anna Słojewska. W: *Rzeczpospolita* (W1). – 2015, nr 95, s. A10
 11. EUROPA teraz już nie kocha Schengen / James Bone, Camilla Cavendish. W: *Polska* (Metrop. Warsz.). – 2011, nr 34, dod. *The Times*, s. IV
 12. EUROPA – uchodźców raj utracony / Adam Bieniek. W: *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2011, nr 65, s. 20
 13. EUROPEJCZYK z przesiedlenia / Marta Mazuś. W: *Polityka*. – 2013, nr 21, s. 100-105
 14. EUROPEJSKI firewall / Bartosz Śłosarski. W: *Bez Dogmatu*. – 2010/2011, nr 86/87, s. 1-2
 15. FALA imigrantów budzi demony w Niemczech / David Charter. W: *Polska* (Metrop. Warsz.). – 2015, nr 66, s. 13
 16. GRA w migrantów / Anna Goc, Marcin Żyła. W: *Tygodnik Powszechny*. – 2015, nr 29, s. 22-24
 17. GRECJĘ dusi fala uchodźców / Michał Kokot. W: *Gaz. Wyborcza*. – 2015, nr 183, s. 9
 18. HOLANDIA się boi / Dominika Ćosić. W: *Wprost*. – 2010, nr 24, s. 70-71
 19. IMIGRACJA dzieli Unię / (MS). W: *Nasza Polska*. – 2015, nr 23, s. 12
 20. IMIGRANCI dzielą Europę / Agnieszka Kamińska. W: *Bloomberg Businessweek Polska*. – 2014, nr 7, s. 12-15
 21. IMIGRANCI niemile widziani / Grzegorz Waliński. W: *Dziennik Trybuna*. – 2015, nr 96, s. 12
 22. IMPERATYW pomocy uchodźcom / Tadeusz Iwiński. W: *Dziennik Trybuna*. – 2015, nr 141, s. 13
 23. JAK Europa zamyka granice swoich sąsiadów : kontrola migracji zlecona krajom podwykonawcom / Alain Morice, Claire Rodier. W: *Le Monde Diplomatique* (Ed. polska). – 2010, nr 6, s. 12-13
 24. KONTROWERSYJNY wybawca znad Zatoki Perskiej / Aleksandra Rybińska. W: *Gaz. Polska*. – 2012, nr 41, s. 25
- Problem imigrantów z krajów muzułmańskich we Francji. Współpraca z Katarzem.
25. LĘK przed obcymi / Krzysztof Kęciek. W: *Przeгляд*. – 2013, nr 43, s. 28-29
 26. NAJAZD na Niemcy / Piotr Jendroszczyk. W: *Rzeczpospolita* (W1). – 2015, nr 177, s. A10
 27. NIECHCIANA armada uchodźców / Olgierd Domino. W: *Najwyższy Czas!*. 2015, nr 21, s. XXXVIII-XL

28. NIELEGALNI / Michael Flynn ; rozm. przepr. Klementyna Suchanow. W: *Przekrój*. – 2012, nr 25, s. 12-13
29. NIEMCY uczą solidarności / Jędrzej Bielecki. W: *Rzeczpospolita (W1)*. – 2015, nr 168, s. A1, A10
30. NIEMCY unicestwiają się same / Thilo Sarrazin. W: *Res Publica Nowa*. – 2011, nr 13, s. 69-74
Fragm. książki „Deutschland schafft sich ab. Wie wir unser Land aufs Spiel setzen”.
31. NIEMIECKI eksport uchodźców / Jędrzej Bielecki. W: *Rzeczpospolita (W1)*. – 2015, nr 192, s. A11
32. NIEWIDZIALNE miasto imigrantów / Beata Dżon. Korespondencja z Wiednia. W: *Przeгляд*. – 2013, nr 2, s. 54-56
Macondo – dzielnica imigrantów w Wiedniu.
33. OSTATNIA granica / Marcin Żyła. Korespondencja z pogranicza serbsko-węgierskiego. W: *Tyg. Powszechny*. – 2015, nr 20, s. 36-38
Nieprzychylność Serbii wobec migrantów i nękanie ich przez serbską policję.
34. PAKISTAŃCZYK wraca do domu / Beata Dżon. Korespondencja z Wiednia. W: *Przeгляд*. – 2013, nr 32, s. 32-33
35. PRZYPLYNĘŁO ponad sto tysięcy imigrantów / Piotr Kowalczuk. W: *Rzeczpospolita (W1)* – 2014, nr 201, s. A9
36. PRZYSTANEK Kos / Mikołaj Skrzypiec. Korespondencja z Kos. W: *Gaz. Wyborcza*. – 2015, nr 194, s. 10
Imigranci w Grecji.
37. PRZYTŁOCZENI lawiną : twierdza Europa / Kai Strittmatter. W: *Forum*. – 2011, nr 11, s. 18-19
38. SETKI tysięcy? Kilka milionów? : twierdza Europa / Andrea Bachstein. W: *Forum*. – 2011, nr 11, s. 19-20
39. SZWAJCARIA się zamyka / Krzysztof Kęciek. W: *Przeгляд*. – 2014, nr 9, s. 22-23
40. SZWAJCARSKI szlaban na masową imigrację. W: *Nasza Polska*. – 2014, nr 8, s. 13
41. UCHODŹCY się podzielą / Joachim Trenkner. Korespondencja z Berlina. W: *Tyg. Powszechny*. – 2014, nr 44, s. 43
Niemcy największym ośrodkiem dla uchodźców w Europie.
42. W UNII rośnie presja, by imigranci z krajów UE mogli być wysiedlani / Kazimierz Sikorski, David Charter. W: *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 182, s. 12
43. WIĘKSZOŚĆ imigrantów będzie odesłana do Afryki / Sylwia Arlak. W: *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2015, nr 33, s. 10

44. WŁOSI czują się osamotnieni / Piotr Kowalczuk. W: R z e c z p o s p o l i t a (W1). – 2015, nr 124, s. A10
45. WŁOSKI wstyd / Waldemar Kedaj. W: W p r o s t . – 2010, nr 6, s. 76-77
46. WYSPY strachu / Maciej Jarkowiec, Adam Dąbrowski. Korespondencja z Londynu. W: W p r o s t . – 2014, nr 47, s. 62-64
Strach Brytyjczyków przed imigrantami.
47. ZALEW cudzoziemców / Tomasz Mysiek. W: N a j w y ż s z y C z a s ! . – 2015, nr 33/34, s. XXXII-XXXIV
48. ZAMKNIĘTE drzwi Europy / Krzysztof Zadarko ; rozm. przepr. Błażej Strzelczyk. W: T y g . P o w s z e c h n y . – 2015, nr 25, s. 32-34
49. ZAWRACANIE rzeki kijem / Jakub Mielnik. W: W p r o s t . – 2015, nr 24, s. 35-37
50. ZIEMIA (nie)obiecana / Joachim Trenkner ; tł WP. Korespondencja z Berlina. W: T y g . P o w s z e c h n y . – 2015, nr 18, s. 36-37
Negatywne reakcje części niemieckiego społeczeństwa na wzrost liczby uchodźców w kraju.

D. Tragedie migrantów

1. ARKA zbyt ciasna / Marcin Żyła. W: T y g . P o w s z e c h n y . – 2015, nr 17, s. 38-39
2. BLISKO nieba : Afryka płynie do Europy / Alicja Borkowska. W: G a z . W y b o r c z a . – 2014, nr 263, dod. Duży Format nr 46, s. 20-21
3. BIZNES na przemyśle „żywego towaru” / Piotr Kowalczuk. W: D o R z e c z y . – 2015, nr 8, s. 79-81
4. CALAIS – przystanek do rajy / Marek Berowski. Korespondencja z Calais. W: P r z e g l ą d . – 2015, nr 8, s. 26-28
5. CHOROBA z przerzutami / Łukasz Wójcik. W: P o l i t y k a . – 2013, nr 43, s. 56-58
Nielegalny przemysł ludzi.
6. „DADZĄ jeść, mieszkanie i azyl” / Roman Strzemiecki. W: D z i e n n i k T r y b u n a . – 2015, nr 126, s. 12
7. EUROPA ma to gdzieś : problem Lampedusy to twój problem / Jarosław Mikołajewski. W: D i a ł o g . – 2014, nr 14, s. 34-37
8. EUROPEJSKA forteca / Maciej Nowicki. W: N e w s w e e k P o l s k a . – 2013, nr 42, s. 58-61
9. GRECKIE Guantánamo? : tylne drzwi do Europy / Manfred Ertel, Walter Mayr. W: F o r u m . – 2011, nr 4, s. 30-33
10. GRÓB nieznanego uchodźcy : Lampedusa po katastrofie / Jarosław Mikołajewski. W: G a z . W y b o r c z a . – 2013, nr 239, s. 20-21

11. HOLLANDE, ratuj Calais! / Magdalena El-Ghamari. W: *Dziennik Trybuna*. – 2015, nr 156, s. 10
12. IMIGRACYJNE tsunami na Lampedusie / Agnieszka Zakrzewicz. Korespondencja z Rzymu. W: *Przeгляд*. – 2011, nr 16, s. 26-29
13. IMIGRACYJNE tsunami : Włochy / Olgierd Domino. W: *Najwyższy Czas!*. – 2011, nr 16, s. XXIV-XXV
14. IMIGRACYJNY obóz w Calais to przedsiönek piekła / Christina Lamb. W: *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2015, nr 53, s. 31-33
15. IMIGRACYJNY test dla UE / Anna Słojewska. W: *Rzeczpospolita (W1)*. – 2015, nr 92, s. A10
16. LAMPEDUSA to tylko przystanek w drodze do rajy / Tony Allen-Mills. W: *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2015, nr 33, s. 12
17. LAMPEDUSA w Berlinie / Przemysław Kozłowski. W: *Polityka*. – 2014, nr 2, s. 100-105
18. LUDZKA powódź / Piotr Kowalczuk. Korespondencja z Rzymu. W: *Polityka*. – 2015, nr 18, s. 12-14
19. ŁODZIE podwyższonego ryzyka / Sabina Treffler. W: *Gaz. Polska*. – 2015, nr 21, s. 24
Polityka imigracyjna krajów UE.
20. MAŁO kto umiał pływać. W: *Nowe Forum*. – 2013, nr 28, s. 18-20
21. MORZE rozpaczy / Jarosław Giziński. W: *Wprost*. – 2015, nr 18, s. 59-61
22. NA POŁUDNIE od Edenu / Marcin Żyła. Korespondencja z Lampedusy (Morze Śródziemne). W: *Tyg. Powszechny*. – 2015, nr 13, s. 12-17
23. NA POŁUDNIE od Lampedusy : podróże rozpaczy / Stefano Liberti. – Wołowiec : Wydawnictwo Czarne, 2013. – 213 s. : il. – (Reportaż)
Dostępne również w formie e-booka w formatach PDF, EPUB oraz MOBI.
24. PIEKIELNE bramy rajy / Joanna Woźniczko-Czeczott. W: *Przekrój*. – 2011, nr 15, s. 36-39
25. PRAWA człowieka i tragedie na morzu / Maciej Fagasiński. W: *Monde Diplomatique (Ed. polska)*. – 2012, nr 8, s. 18-19
26. PRAWO dżungli. W: *Nowe Forum*. – 2014, nr 24, s. 42-44
Francuskie Calais na trasie imigrantów chcących przedostać się do Wielkiej Brytanii.
27. PRZEKŁĘTA brama do Europy : senna wyspa i wielkie nieszczęście / Jarosław Mikołajewski. W: *Gaz. Wyborcza*. – 2013, nr 233, s. 24
Zatonięcie łodzi z uchodźcami w drodze na Lampedusę.
28. PRZEŻYLI tylko nieliczni / Jędrzej Bielecki. W: *Rzeczpospolita (W1)*. – 2015, nr 91, s. A9

29. ROK po tragedii : uchodźcy wciąż toną na morzu. W: Dziennik Trybuna. – 2014, nr 196/197, s. 10
30. ŚMIERĆ pod drzwiami Europy / Brad Wiens. W: Bloomberg Businessweek Polska. – 2015, nr 11, s. 90-96
Program ratowania nielegalnych imigrantów z Afryki.
31. ŚMIERĆ u brzegów raj. W: Nowe Forum. – 2015, nr 9, s. 12-15
32. ŚWIĘTE oburzenie nic nie kosztuje : po katastrofie na Lampedusie / Klaus Bachmann. W: Gaz. Wyborcza. – 2013, nr 245, s. 20
33. TAK wysoko, tak blisko. W: Nowe Forum. – 2014, nr 8, s. 40-43
Melilla – autonomiczne terytorium Hiszpanii leżące na wybrzeżu Maroka.
34. UNIA przegrywa pod Calais / Anna Słojewska. W: Rzeczpospolita (W1). – 2015, nr 147, s. A12
35. W SKRZYŃCE do raj. W: Wojciech Osiński. Korespondencja z Niemiec. W: Przegląd. – 2014, nr 43, s. 36-37
36. WITAJCIE na Lampedusie : brama Europy / Maciej Czarniecki. W: Gaz. Wyborcza. – 2012, nr 279, dod. Duży Format nr 46, s. 14
37. WITAMY, wracajcie / Piotr Kowalczyk. Korespondencja z Rzymu. W: Polityka. – 2011, nr 16, s. 44-46
38. WIĘCEJ niż gest : papież na wyspie imigrantów / Dariusz Rosiak. W: Tyg. Powszechny. – 2013, nr 28, s. 18-19
Dot. pierwszej podróży papieża Franciszka poza rejon Rzymu.
39. WOJNA z przemytnikami / Robert Stefanicki. W: Gaz. Wyborcza. – 2015, nr 113, s. 14
40. WROTA Europy : Włochy i afrykańscy imigranci / Teresa Stylińska. Korespondencja z Turynu. W: Tyg. Powszechny. – 2011, nr 26, s. 33
41. ZAMOŻNY Białas z Europy / Stefano Liberti ; rozm. przepr. Łukasz Knap. – (Męska końcówka) W: Gaz. Wyborcza. – 2013, nr 301, dod. Wysokie Obcasy nr 52, s. 36-39
Rozmowa z autorem filmu „Zamknięte morze” oraz książki „Na południe od Lampedusy. Podróże rozpaczy”.
42. ŻNIWO śmierci / Massimo Introvigne. W: Nasz Dziennik (Wyd. 2). – 2015, nr 96, dod. Magazyn nr 137, s. M10

E. Uchodźcy – ucieczka przed wojną

1. BYLE jak najdalej od wojennego piekła / Konrad Wysocki. W: Gaz. Polska. – 2015, nr 27, s. 25
Wg raportu „Świat w stanie wojny” połowa z 60 mln uchodźców to dzieci.

2. CZECZEŃSKIE supły / Juliusz Ćwieluch, Jędrzej Winiecki. W: *Polityka*. – 2010, nr 39, s. 18-20
3. DIABEŁ mówi nie tylko dobranoc / Takis Würger. W: *Nowe Forum*. – 2014, nr 6, s. 38-43
4. GDY śmierć stała się banałem / Rima Marrouch. Korespondencja z Bejrutu. W: *Polityka*. – 2014, nr 4, s. 43-45
5. IKONA apokalipsy : Syria: trzy lata z wojną domową / Magda Qandil. W: *Tyg. Powszechny*. – 2014, nr 12, s. 24
6. KIEDY nastąpi kres tej masakry / Tomasz M. Korczyński. W: *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2014, nr 99, s. 17
7. MIĘDZY Asadem a džihadem / Wojciech Osiński. W: *Przeгляд*. – 2014, nr 29, s. 28-29
8. MILION dolarów dziennie / Witold Waszczykowski ; rozm. przepr. Piotr Falkowski. W: *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2013, nr 249, s. 14
9. MIŁOSIERDZIE świata / Jarosław Giziński. W: *Rzeczpospolita* (W1) – 2015, nr 24, s. A8
10. SYRYJSKIE jądro ciemności / Feliks Komorowski. W: *Wprost*. – 2015, nr 16, s. 59-60
11. TO JUŻ nie moja rewolucja : Syryjczycy przemycani do Europy / Rima Marrouch. W: *Gaz. Wyborcza*. – 2014, nr 6, dod. Duży Format nr 2, s. 20-21
12. TRWAŁE uszkodzenia / Piotr Zalewski. Korespondencja z Reyhanli. W: *Polityka*. – 2012, nr 35, s. 48-49
13. UCHODŹCY równi i równiejsi / Robert Kulig. Korespondencja z Turcji. W: *Przeгляд*. – 2012, nr 47, s. 30-32
14. UCIECZKA do raj z Willi Wolność / Roger Boyes. W: *Polska* (Metrop. Warsz.). – 2010, nr 43, dod. The Times, s. IX
15. UCIECZKA przed wojną / Michał Kokot. Korespondencja z Sofii. W: *Gaz. Wyborcza*. – 2013, nr 275, s. 10
16. UCIECZKA z zastępczego raj / Magda Qandil. W: *Monde Diplomatique* (Ed. polska). – 2013, nr 5, s. 14-17
17. WIECZNI uchodźcy / Robert Kulig. Korespondencja z Jordanii i Libanu. W: *Przeгляд*. – 2012, nr 44, s. 32-34

F. Polska wobec imigrantów

– *Imigranci w Polsce*

1. CHCĄ ochrony w Polsce / Marek Kozubal. W: *Rzeczpospolita* (W1). – 2015, nr 144, s. A7
2. CZARNA strefa / Marcin Kołodziejczyk, Piotr Pytlakowski. W: *Polityka*. – 2010, nr 26, s. 22-25

3. CZŁOWIEK – to już nie brzmi dumnie / Magdalena Żróbek. W: *Dziennik Trybuna*. – 2015, nr 141, s. 12
4. IMIGRANCI w Polsce – kultura spotkania / Wiesław Wójcik. W: *Niedziela* (Wyd. zasadnicze). – 2014, nr 6, s. 42-43
5. KAUKASCY azylanci zalewają Europę. Polscy pogranicznicy na pierwszej linii / Nino Dżikija. W: *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2013, nr 156, s. A6
6. MIGRANCI w Polsce – kultura spotkania / Wiesław Wójcik. W: *Niedziela* (Wyd. zasadnicze). – 2014, nr 6, s. 42-43
7. OTWÓRZMY granice / Bartosz Marczuk. W: *Wprost*. – 2015, nr 24, s. 30-33
8. PIERWSZY bezpieczny port : 20. czerwca – Międzynarodowy Dzień Uchodźcy / Irena Rzeplińska ; rozm. przepr. Anna Mateja. W: *Tyg. Powszechny*. – 2005, nr 26, s. 7
9. POLACY a globalne wyzwania migracyjne / Andrzej Chodubski. W: *Cywilizacja i Polityka*. – 2010, nr 8, s. 160-171
10. POLITYKA migracyjna państw europejskich a wyzwania migracyjne dla Polski / Ewa Mazur-Cieślik. W: *Bezpieczeństwo Narodowe*. – 2011, nr 4, s. 127-147
11. POLSKO-EUROPEJSKA wojna z imigrantami : dlaczego uchodźcy protestują? / Marta Rozmysłowicz. W: *Le Monde Diplomatique* (Ed. polska). – 2010, nr 2, s. 16-17
12. WIELOKULTUROWA przyszłość Polski wobec krytyki polityki wielokulturowości / Łukasz Skoczylas ; UAM. Instytut Socjologii. W: *Prz. Zachodni*. – 2013, nr 3, s. 47-63
13. WSPÓLNA polityka azylowa i migracyjna – europejskie i polskie dylematy / Adam Bernatowicz. W: *Polska w Europie*. – 2004, z. 3, s. 85-95

– Uchodźcy z Ukrainy

1. DOWÓD na istnienie syren : uchodźcy ze Wschodu i twierdza Europa : studium przypadku / Tomasz Zawisko. Korespondencja z Mönchberg, Machaczkały i Groznego. W: *Tyg. Powszechny*. – 2013, nr 48, s. 24-25
2. NAJBARDZIEJ cierpią cywile / Agnieszka Dzieduszycka-Manikowska. W: *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2014, nr 264, s. 16-17
3. POLSCY donbascy / Marta Mazuś. W: *Polityka*. – 2015, nr 9, s. 37-39
4. POLSKI azyl Ukraińców / Jędrzej Bielecki. W: *Rzeczpospolita* (W1) – 2014, nr 266, s. A7
5. TRZY Ukrainy / Helena Leman. W: *Przeгляд*. – 2015, nr 10, s. 24-27

6. UCIECZKA spod bomb / Marcin Wikło. W: w *Sieci*. – 2015, nr 4, s. 39-40
7. UKRAIŃSKI exodus i polska gościnność / Kuba Benedyczak. W: *Tygodnik Powszechny*. – 2014, nr 37, s. 48-49

G. Kościół katolicki a migracja

1. CHRZEŚCIJANIN puka do drzwi / Maja Narbutt. W: w *Sieci*. – 2015, nr 23, s. 44-46, 48
2. KOŚCIÓŁ i ludzie „w drodze” / Wiesław Wójcik. W: *Niedziela* (Wyd. zasadnicze). – 2010, nr 26, s. 12-13
3. KU LEPSZEMU światu... / Jacek Molka. W: *Niedziela* (Wyd. zasadnicze). – 2014, nr 3, s. 26-27
4. NIE ma przyszłości dla chrześcijan / Jędrzej Bielecki. W: *Rzeczpospolita* (W1) – 2014, nr 189, s. P10-P11
5. NIE zostawiamy ich samych / Waldemar Cisko. W: *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2013, nr 233, dod. Magazyn, nr 58, s. M10-M11
6. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 milionów szuka zakotwiczenia / Łukasz Jaksik. W: *Niedziela* (Wyd. zasadnicze). – 2015, nr 27, s. 15
Komunikat Rady Konferencji Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek, dotyczący migracji i uchodźców.
7. POSŁAŃCY Pana Boga / Anna T. Pietraszek. W: *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2010, nr 201, s. 24-25
8. SYRYJSCY chrześcijanie zostali sami / Inga Rogg. Korespondencja z Midyat (Turcja). W: *Tygodnik Powszechny*. – 2014, nr 24, s. 53-54
9. UCIECZKA albo śmierć / Piotr Falkowski. W: *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2015, nr 164, s. 4

H. Migracja a zamachy – echa bieżących wydarzeń

1. BEZRADNA Europa / Gyorgy Nogradi ; rozm. przepr. Jarosław Giziński. W: *Wprost*. – 2015, nr 38, s. 22-24
2. BURKA dla Europy / Monika Białkowska. W: *Przewodnik Katolicki*. – 2015, nr 46, s. 30-31
3. CIEN kalifatu / Marek Rybarczyk. W: *Wprost*. – 2015, nr 32, s. 63-65
4. EUROPA bezradna i bezsilna / Maciej Zięba. W: *Rzeczpospolita*. – 2015, nr 272, s. 36-37
5. EUROPA jako pole bitwy / Grzegorz Górny. W: w *Sieci*. – 2015, nr 47, s. 20-22
6. FRANCJA przemówiła innym głosem / Roman Graszczyk. W: *Rzeczpospolita*. – 2015, nr 267, s. A12
7. IMIGRANCI ubóstwieni / Eric Zemmour ; rozm. przepr. Grzegorz Dobiecki. W: *Rzeczpospolita*. – 2015, nr 272, s. 12-13

8. ISLAM – religia terrorystów? / Eugeniusz Sakowicz. W: Przewodnik Katolicki. – 2015, nr 46, s. 27-29
9. PIĄTA kolumna islamu / Olivier Bault. W: Do Rzeczy. – 2015, nr 34, s. 74-75
10. TURCJA się tli / Teresa Stylińska. W: Rzeczpospolita. – 2015, nr 272, s. 14-15
11. UCHODŹCY czy zdobywcy / Jakub Mielnik. W: Wprost. – 2015, nr 38, s. 80-82
12. WIELKA kompromitacja lewackiej władzy / Olivier Boul. W: Do Rzeczy. – 2015, nr 48, s. 72-74

Marcin Radomski

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

VERDUN 1916 – MAUZOLEUM ŚMIERCI

W roku 2016 przypada okrągła, bo 100. rocznica wielomiesięcznej batalii toczonej o francuską twierdzę Verdun podczas I wojny światowej (1914–1918). Świat w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku podzielił się na dwa antagonistyczne – polityczno-wojskowe – obozy: trójporozumienie (Francja, Rosja i Wielka Brytania) i trójprzymierze (Niemcy, Austro-Węgry i Włochy). Przyczyny, które sprawiły, że sygnatariusze wrogich sojuszy wypowiedzieli sobie wojnę to złożona sytuacja międzynarodowa, militaryzacja Niemiec, konflikt interesów, ambicje kolonialne i morskie oraz współzawodnictwo o strefę wpływów na Bałkanach.

W trakcie eskalacji konfliktu kolejne kraje angażowały się w działania militarne, opowiadając się po jednej bądź drugiej stronie. Pożoga wojenna ogarnęła świat. Kampanie, bitwy i potyczki prowadzono za pomocą nowych założeń strategicznych, innowacyjnej broni o dużej skuteczności rażenia, a także nieznanych dotąd na polach bitew czołgów, samolotów czy broni chemicznej. Działania wojenne na terytorium Francji w pełni obrazują okrucieństwa Wielkiej Wojny. Na froncie zachodnim bowiem – przebiegającym od Morza Północnego, aż do granicy francusko-szwajcarskiej – zginęło najwięcej żołnierzy walczących armii.

21 lutego 1916 roku pod Verdun strona niemiecka rozpoczęła ofensywę opatrzoną kryptonimem „Sąd”. Skoncentrowano w tym rejonie 5. Armię pod do-

wództwem księcia Wilhelma liczącą 338 tysięcy żołnierzy. Przyjęta taktyka zakładała prowadzenie długotrwałych działań bojowych mających na celu zadanie jak najdotkliwszych strat francuskim obrońcom. Spodziewanym efektem miało być zniszczenie broniącej się armii oraz jej odwodów i w ten sposób uniemożliwienie prowadzenia dalszej walki.

Pod Verdun Francuzi dysponowali potężną 2. Armią dowodzoną przez gen. Philippe'a Pétaina w sile 348 tysięcy żołnierzy. Oficerowie sztabu, zdając sobie sprawę z powagi sytuacji przygotowali obronę w oparciu o system fortyfikacji usytuowanych wokół miasta. Umocnienia nad Mozą stanowiły bastion na drodze do zdobycie symbolu Francji – Verdun. To właśnie tutaj na mocy traktatu zawartego w 843 roku rozpoczął się proces „kształtowania” państwa.

Walki prowadzono w warunkach tzw. wojny pozycyjnej, którą charakteryzowały ciągnące się kilometrami okopy obsadzone piechotą. Natarcia poprzedzały wielogodzinne nawały artyleryjskie, następnie gwizdki oficerów podrywały żołnierzy do szturm. Atakujący biegli przez pas „ziemi niczyjej”, dalej musieli pokonać miny i zasieki, by dotrzeć do pozycji nieprzyjaciela, a wszystko pod ostrzałem dział dużego kalibru, stanowisk ciężkich karabinów maszynowych oraz broni strzeleckiej piechoty. Zdziękowane oddziały wracały do własnych linii obronnych, przygotowując się do odparcia kontrataku. Duże straty przynosiły także działania zaczepne przy użyciu gazów bojowych.

W trakcie starć Niemcy wdarli się na odległość kilku kilometrów w głąb francuskich linii obronnych. Udało im się opanować fort Douaumont i przejść do zaciekłych zmagania o fort Vaux. Kapitulacja Francuzów nastąpiła dopiero w wyniku wyczerpania się zapasów wody, gdy żołnierze zmuszeni byli pić własną urynę, a odsiecz nie nadchodziła. W trakcie kontrofensywy francuskiej przeprowadzonej przez nowego dowódcę gen. Robert Nivelle'a krok po kroku odbijano utracone pozycje, a rozpoczęta przez aliantów ofensywa nad rzeką Sommą doprowadziła do wstrzymania działań zaczepnych pod Verdun. 18 grudnia 1916 roku po dziesięciu miesiącach walk bitwa zakończyła się terytorialnym *status quo ante* (stan sprzed wydarzeń).

Krajobraz pola bitwy przedstawiał apokalipsę, gdy po nawałach artyleryjskich ziemia usłana była niezliczoną liczbą lejów, fragmentami rozerwanych ludzkich ciał i ruin zniszczonych budynków. Straty obu walczących stron szacowane są na 700 tys. poległych. Dziennie ginęło ponad 2 tys. żołnierzy, a tyśiące było rannych lub zostało kalekami. Daleko od linii frontu rodziny, bliscy i przyjaciele czekali na wieści.

Poniższe zestawienie bibliograficzne w wyborze wymienia pozycje książkowe omawiające bezpośrednio walki o twierdzę. Verdun 1916 to nie tylko hasło z historycznego kalendarium, ale przede wszystkim dramatyczny symbol żołnierskiego heroizmu, determinacji, poświęcenia, wytrzymałości i przelanej

krwi. Swoiste memento o bezsensowności i okrucieństwie każdej wojny. Ponadto zestawiliśmy publikacje traktujące o zmaganiach na froncie zachodnim I wojny światowej w celu pogłębienia wiedzy na wycinkowo przecież poruszany przez nas temat. W zebranych materiale dokonano podziału na dwie części: opracowania zwarte dotyczące samej bitwy i te omawiające szeroki kontekst przebiegu walk na froncie zachodnim decydującym o losach I wojny światowej.

I. Bitwa pod Verdun – opracowania ogólne

1. BITWA pod Verdun / Henry Corda. – Przasnysz : Wydawnictwo Forteca, 2004. – 63 s. : il. – (Klasyka Architectura Militaris ; t. 2)
2. BITWA pod Verdun 1916 : nie przejdą! / William Martin. – Poznań : Amercom SA, 2010. – 96 s. : il., mapy. + 1 dysk optyczny (CD-ROM). – (Wielkie Bitwy Historii ; t. 24)
3. POD Verdun / Adam Ulrich. – Poznań : Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha, 1937. – 160 s. : il. – (Biblioteczka Domowa Przewodnika Katolickiego ; t. 1)
Bibliogr.
4. VERDUN / Marek Sadzewicz. – Warszawa : MON, 1964. – 150 s.
5. VERDUN 1916 / Jarosław Centek. – Warszawa : Bellona, 2014. – 243 s. : il.
Bibliogr. s. 230-235.
6. WALKI o Twierdzę Verdun : album fotografii archiwalnej wraz z tekstem : Marszałek Pétain „Bitwa pod Verdun” / Eugeniusz Quirini. – Przemyśl : Wydawnictwo „Fort” Tomasz Idzikowski, 2007. – 192 s. : il.

II. Pierwsza wojna światowa na froncie zachodnim

1. ARTYLERIA w natarciu wojny pozycyjnej / Jerzy Bruchmüller. – Oświęcim : Wydawnictwo Napoleon V, 2013. – 211 s. : il.
2. BYŁEM lekarzem w okopach : 2 sierpnia 1914 – 14 lipca 1919 / Louis Maufrais. – Warszawa : Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”, 2014. – 325 s. : il.
3. CZOŁGI w Wielkiej Wojnie : taktyka, organizacja, bitwy / J. F. C. Fuller. – Oświęcim : Wydawnictwo Napoleon V, 2013. – 264 s. : il.
4. FRONT Zachodni 1914-1916 : od planu Schlieffena do Verdun i Sommy / Michael Neiberg. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2010. – 223 s. : il. – (Historia I wojny światowej)
Bibliogr. s. 220.
5. FRONT zachodni 1917-1918 : od grzbietu Vimy do Amiens i zawieszenia broni / Andrew Wiest. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2010. – 226 s. : il. – (Historia I wojny światowej)

Bibliogr. s. 220.

6. HISTORIA I wojny światowej / Andy Wiest. – Warszawa : „Świat Książki”, 2003. – 264 s. : il.
Bibliogr.
7. HISTORYCY francuscy o genezie wielkiej wojny / Tomasz Schramm. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 1984. – 144 s. – (Historia / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ; nr 116)
8. I WOJNA światowa 1914-1918 : historia militarna / Peter Hart. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2014. – 603 s. : il.
9. I WOJNA światowa na starych pocztówkach / Piotr Galik. – Łódź : Księży Młyn Dom Wydawniczy Michał Koliński, 2008. – 134 s.
Album
10. I WOJNA światowa w fotografiach / J. H. J. Andriessen. – Ożarów Mazowiecki : Wydawnictwo Olesiejuk, 2011. – 600 s. : il.
Bibliogr. s. 588-598.
11. KRACH cesarskich Niemiec : przełomowy rok 1918 w dziejach Europy / Martin Evans. – Warszawa : Bellona, 2010. – 230 s. : il.
Bibliogr. s. 229-230.
12. LITERATURA wobec I wojny światowej : praca zbiorowa / pod red. Marii Jolanty Olszewskiej i Jadwigi Zacharskiej. – Warszawa : Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, 2000. – 172 s. : il.
13. MARNA 1914 / Jacek Solarz. – Warszawa : „Militaria”, 1998. – 52 s. – (Militaria ; 15)
Bibliogr. s. 50.
14. NAJWIĘKSZE i przełomowe bitwy I wojny światowej / Martin Evans. – Warszawa : Bellona, 2008. – 256 s. : il.
Bibliogr. s. 250-251.
15. PIERWSZA wojna Hitlera : Adolf Hitler, żołnierze pułku Lista i pierwsza wojna światowa / Thomas Weber. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2011. – 509 s. : il.
Bibliogr. s. 473-493.
16. PIERWSZA wojna światowa / Janusz Piekałkiewicz. – Warszawa ; Janki : „Morex”, [1999]. – 608 s. : il., mapy
Bibliogr.
17. PIERWSZA wojna światowa / Martin Gilbert. – Poznań : Zysk i S-ka Wydaw., 2003. – 623 s. : il.
Bibliogr. s. 547-556.
18. PIERWSZA wojna światowa : okopy, Europa powojenna / [zespół oprac. przy współpr. Jeana Jacquesa Beckera. – Warszawa : „BGW”, 1992. –

- 1505-1520 s. : il. (gł. kolor.), mapy. – (Odkrycia młodych : encyklopedia Larousse Gallimard ; nr 95)
19. PIERWSZA wojna światowa 1914-1918 / Ian F. W. Beckett. – Warszawa : Książka i Wiedza, 2009. – 743 s.
Bibliogr. s. 643-721.
20. PIERWSZA wojna światowa 1914-1918 / Janusz Pajewski. – Wyd. 3. – Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 2004. – 831 s. : fot., mapy
Bibliogr. s. 775-790.
21. PIĘKNO i smutek wojny : dwadzieścia niezwykłych losów z czasu światowej pożogi / Peter Englund. – Kraków : Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, 2011. – 564 s. : il.
Bibliogr. s. 551-556.
22. POLACY w armii kajzera na frontach pierwszej wojny światowej / Ryszard Kaczmarek. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2014. – 555 s.
Bibliogr. s. 544-549.
23. POLACY w pierwszej wojnie światowej : problematyka wojskowa : bibliografia / Stanisław Derejczyk. – Warszawa : WIH, 1988. – 350 s.
24. PRZYCZYNY wybuchu pierwszej wojny światowej / James Joll. – Warszawa : „Książka i Wiedza”, 2008. – 376 s. : il.
Bibliogr. s. 358-376.
25. SAMOBÓJSTWO Europy : Wielka Wojna 1914-1918 / Andrzej Chwalba. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2014. – 645 s. : il.
Bibliogr. s. 629-631.
26. SAMOLOTY myśliwskie pierwszej wojny światowej / Tomasz Goworek. – Warszawa : Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 1981. – 171 s. ; il. – (Biblioteczka Skrzydlatej Polski ; 10)
Bibliogr. s. 169-170.
27. SIŁY zbrojne i sztuka wojenna w latach 1900-1921 / oprac. Eugeniusz Kozłowski, Kazimierz Sobczak. – Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1971. – 314 s. : il. –
(Materiały do studiowania historii wojska i sztuki wojennej ; cz. 2 z. 5)
Bibliogr. s. 311-312.
28. SOMMA 1916 / Jarosław Centek. – Warszawa : Bellona, 2011. – 300 s. : il. – (Historyczne Bitwy)
Bibliogr. s. 289-294.
29. WIELKA Wojna. W: Kronika Miasta Poznania. – 2014, nr 3
Numer poświęcony I wojnie światowej.
30. WIELKA wojna 1914-1918 / Iwona Kienzler. – Warszawa : Bellona, 2014. – 104 s.
Bibliogr. s. 104.

31. WIELKA wojna 1914-1918 : na podstawie najnowszych źródeł. Cz. 1 / oprac. Jan Dąbrowski. – Poznań : „Kurpisz”, 2000. – 281 s. : il., mapy. – (Wielka historia powszechna ; t. 7)
32. WIELKA wojna 1914-1918 : na podstawie najnowszych źródeł. Cz. 2 / oprac. Jan Dąbrowski. – Poznań : „Kurpisz”, 2000. – 264 s. : il., mapy. – (Wielka historia powszechna ; t. 7)
33. WIELKA wojna 1914-1918 : na podstawie najnowszych źródeł. Cz. 3 / oprac. Jan Dąbrowski. – Poznań : „Kurpisz”, 2000. – 300 s. : il., mapy. – (Wielka historia powszechna ; t. 7)
34. WIELKA Wojna 1914-1918 w zarysie / Wojciech Markert. – Pruszków : Oficyna Wydawnicza „Ajaks” ; Legionowo : Muzeum Historyczne, 2009. – 85 s. : il. (w tym kolor.)
Bibliogr. s. [87].
35. WIELKA wojna Francuzów 1914-1918 / Jean-Baptiste Duroselle. – Warszawa : Dom Wydawniczy Bellona, 2006. – 432 s. : il.
36. WOJNA pod ziemią 1914-1918 / Simon Jones. – Zakrzewo : Wydawnictwo Replika, 2011. – 354 s.
37. WOJNA pozycyjna / Stephen Bull. – Warszawa : Bellona, 2008. – 160 s. : il.
38. WOJSKO Polskie w Rosji i we Francji w latach 1914-1919 : odznaki, orzełki i oznaki / Mieczysław Wełna. – Wrocław : Usługi Wydawnicze Ernest Dyczek : na zlec. autora, 2000. – 112 s. : il.
Bibliogr.

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Anna Achmatowa
50. rocznica śmierci

Anna Achmatowa (właśc. Anna Andriejewna Gorienco) – ur. 23.06.1889 – zm. 5.03.1966 – rosyjska poetka, tłumaczka, eseistka. Urodziła się w rodzinie inżyniera mechanika. Dzieciństwo spędziła w Carskim Siole, gdzie uczyła się w gimnazjum. Mieszkała także w Eupatorii i Kijowie (1905-1910). Pisać zaczęła w wieku 11 lat, a dziesięć lat później została członkiem grupy poetyckiej akmeistów „Cech Poetów”. Wyszła za mąż (1910) za ich lidera, Nikołaja Gumitowa.

Zadebiutowała tomikiem „Wieczór” (1912). Sławę i powszechne uznanie przyniósł jej zbiór „Różaniec” (1914).

Silne piętno na jej twórczości odcisnęły losy osobiste oraz bolesna historia narodu rosyjskiego związana z rewolucją 1917 roku, wojną światową oraz stalinizmem i komunizmem. Po rewolucji nie zdecydowała się na emigrację. W 1921 roku rozstrzelano Nikołaja Gumiłowa za udział w antybolszewickim spisku. Drugi mąż Achmatowej został stracony (1938) w okresie stalinowskiego terronu, a trzeci mąż zmarł w łagrze (1953). Mimo rozwodu (1918) z Gumiłowem spotkała się z szykanami. Pozbawiono ją możliwości publikowania. Pracowała w bibliotece, zajęła się studiami nad architekturą Petersburga i literaturą (pisała eseje m.in. o Puszkynie). Ponownie mogła wydać swoje wiersze w 1940 roku. Na zlecenie władz ewakuowano ją (wrzesień 1941) z oblężonego Leningradu (Petersburga) i przeniesiono do Taszkientu. Pod koniec wojny wróciła do Leningradu, gdzie zamieszczała wiersze w lokalnych czasopismach. Jednakże spotkała się z partyjną krytyką i zbiór „Wiersze” (1946) został zniszczony. Na skutek wydalenia ze Związku Pisarzy Radzieckich ponownie nie mogła publikować. Utrzymywała się dzięki pomocy przyjaciół, zarabiała również przekładami. Dwukrotnie przeżywała uwięzienie (1938-1944, 1949-1956) jedyne go syna, Lwa Gumiłowa, co stało się dla poetki przyczyną lęku i poczucia winy. Ponownie zaczęła tworzyć w okresie chruszczowowskiej odwilży (1953-1964), do czego przyczyniło się uznanie pokolenia młodych poetów oraz czytelników. W 1964 roku mogła opuścić ojczyznę, by odebrać we Włoszech nagrodę Etna Taormina, a w 1965 roku udała się do Anglii w związku z nadaniem jej tytułu doktora honoris causa uniwersytetu w Oxfodzie.

Twórczość Achmatowej cechuje klarowność, zwięzłość, prostota oraz doskonałość formy. W początkowym okresie to artystyczna poezja osobista o miłości, jako głównym motywie, najczęściej nieszczęśliwej i tragicznej. Późniejsza liryka jest często odzwierciedleniem ludzkiego losu. Inspiracją dla „Requiem” był smutek po aresztowaniu syna, a samo dzieło stało się pomnikiem ofiar stalinowskiego terronu. Tematyką „Elegii Północy” są wspomnienia własnej młodości oraz późniejsze koleje życia. Z kolei „Poemat bez bohatera” stanowi podsumowanie filozofii autorki; zawiera rozważania o sensie życia i poetyckich osiągnięć. Achmatowa napisała także wspomnienia o poetach Aleksandrze Błoku i Osipie Mandeksztamie oraz malarzu, Amadeo Modiglianinie. Jest również autorką przekładów m.in. dzieł Victora Hugo, Rabinranatha Tagore i Giacomo Leopardiego.

Na jej dorobek składają się m.in. tomiki wierszy: „Wieczór” (1912), „Różaniec” (1914), „Białe ptaki” (1917), „Ziele przydrożne” (1921), „Anno Domini MCMXXI” (1922), „Z sześciu ksiąg” (1940), „Elegia Północy” (1955) „Wiersze” (1958, 1961), „Requiem” (1962), „Poemat bez bohatera” (1962) „Bieg czasu” (1965).

a. Pozycje zwarte

1. ACHMATOWA czyli Kobieta / Anna Piwkowska. – Warszawa : „Twój Styl”, 2003. – 205 s. : il.
Bibliogr.
2. ACHMATOWA, czyli Rosja / Anna Piwkowska. – Warszawa : Towarzystwo „Więź” ; Kraków : Instytut Książki, 2015. – 300 s. : il. – (Biblioteka „Więzi” ; t. 308)
Bibliogr. s. 287-291.
3. ANNA Achmatowa 1889-1966 : (zestaw bibliograficzny) / oprac. Barbara Krakowiak. – Łódź : Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. J. Piłsudskiego, 1991. – 11 s.
4. ANNA Wszechrosji : życie Anny Achmatowej / [Elaine Feinstein] – Warszawa : Wydawnictwo Magnum, 2005. – 292 s. : il.
Bibliogr. s. 277-284.
5. EWOLUCJA twórczości Anny Achmatowej / Małgorzata Semczuk ; Instytut Rusycystyki Uniwersytetu Warszawskiego. – Warszawa : IR UW, 1999. – 206 s. – (Studia Rossica ; 8)
Bibliogr.
6. WARSZTAT poetycki Anny Achmatowej 1912-1922 / Agata Dolacińska. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2004. – 278 s. : il. – (Filologia Rosyjska / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ; nr 34)
Bibliogr. s. 247-269.
7. ZAPISKI o Annie Achmatowej / [Lidia Czukowska. – Warszawa : „Przedświt”, 1989. – 170 s.
Zawiera m.in. wiersze A. Achmatowej.

b. Artykuły

1. ACHMATOWA dla ubogich / Danuta Ulicka. W: *Nowe Książki*. – 2009, nr 4, s. 62
Zawiera rec. książki: *Milczenie było moim domem* / Anna A. Ahmatowa ; tł. Zbigniew Dmitroca. – Warszawa, 2008.
2. ACHMATOWA w przekładach Dmitrocy / Tatiana Siniawska-Sujkowska. W: *Kresy*. – 2008, nr 3, s. 168-169
Zawiera rec. książki: *Milczenie było moim domem*. – Warszawa, 2008.
3. DWA wiersze o Achmatowej / Radosław Romaniuk. W: *Zeszyty Literackie*. – 2014, nr 3, s. 158-161
4. DWUGŁOS poetki i jej tłumacza / Anna Piwkowska. W: *Nowe Książki*. – 2008, nr 2, s. 10

Zawiera rec. książki: *Drogą wszystkim ziemii* : poezja, proza, dramat / Anna A. Achmatowa ; tł. Adam Pomorski. – Warszawa, 2007.

5. ENUMA elisz albo święto losów / Anna Piwkowska. W: *T e a t r*. – 2008, nr 4, s. 74-76

Zawiera rec. książki: *Drogą wszystkim ziemii* : poezja, proza, dramat. – Warszawa, 2007.

6. FATALNE spotkanie : filozof i poetessa / Mario Vargas Llosa. W: *F o r u m*. – 2006, nr 4, s. 48-49
7. FRAGMENT i całość / Lektor. W: *T y g . P o w s z e c h n y*. – 2007, nr 51/52, s. 46

Zawiera rec. książki: *Drogą wszystkim ziemii* : poezja, proza, dramat. – Warszawa, 2007

8. GATUNKOWE ubóstwo Achmatowej / Michał Bachtin ; tł. Bogusław Żyłko. *Fragm. książki „Michał Bachtin o poetach rosyjskich”*. W: *M i g o t a n i a , P r z e j a ś n i e n i a*. – 2005, nr 1, s. 20
9. KIEŁLOMIAKI... Komarowo... i jak odnaleźć Achmatową! / Krystyna Śmiechowicz. W: *M i g o t a n i a*. – 2014, nr 1, s. 3-5
10. MUZA i... wariata / Anna Piwkowska. W: *W i ę ź*. – 2009, nr 1/2, s. 150-153

Zawiera rec. książki: *Milczenie było moim domem*. – Warszawa, 2008.

11. PETERSBURG Anny Achmatowej / Krystyna Śmiechowicz. W: *M i g o t a n i a , P r z e j a ś n i e n i a*. – 2009, nr 3/4, s. 18-19
12. REWOLUCJA czy zaniechanie? / Piotr Fast. W: *O p c j e*. – 2008, nr 3, s. 97-99

Zawiera rec. książki: *Milczenie było moim domem*. – Warszawa, 2008.

Henning Mankell (1948–2015)

Henning Mankell – ur. 3.02.1948 r. – zm. 5.10.2015 – szwedzki pisarz, publicysta, reżyser i autor sztuk scenicznych. Urodził się w Szwedzkiej Szwecji a dorastał w Svegi i Boars w rodzinie sędziego. Środowisko, w którym spędził lata dzieciństwa kultywowało zainteresowania muzyczne. W młodości pracował jako marynarz na statku, pływał po całym świecie. Zatrudniano go m.in. przy rozła-

dunku rud żelaza i węgla. Po dwóch latach marynarskiego życia osiadł w Paryżu. W stolicy Francji przeżył rewoltę studencką 1968 roku. Niebawem udał się do Sztokholmu, gdzie przyjął pracę inspicjenta w teatrze. W tym okresie podjął pierwsze próby literackie. Napisał sztukę o szwedzkim kolonializmie w XIX-wiecznej Ameryce oraz książkę o angielskim tytule „The Stone-Blaster”. Spełniając dziecięce marzenie zimą 1972 roku zaplanował podróż do Afryki. Ostatecznie udał się do Gwinei Bissau. Od tego czasu jego życie toczyło się w Szwecji i Afryce. W 1987 roku objął stanowisko dyrektora Teatru Avenida w Maputo, stolicy Mozambiku. Był także twórcą teatru dla ubogiej ludności afrykańskiej.

Popularność przyniosła mu seria powieści kryminalnych, których głównym bohaterem jest komisarz policji Kurt Wallander. Wspomniane utwory ukazują żmudną pracę policji, wręcz drobiazgowo odzwierciedlają procesy myślowe stróżów prawa. Znajdujemy w nich również obraz obyczajowości szwedzkiego społeczeństwa dobrobytu. Bohaterowie jego dzieł, muszą zmierzyć się z przemocą i brutalnością. Źródłem tych zjawisk bywają najczęściej kultura masowa i wpływ emigrantów. Z kolei fascynacja Afryką stała się inspiracją dla działalności społecznej i publicystycznej Mankella. Krytykował eksploatację ekonomiczną Czarnego Łądu oraz bierność świata wobec afrykańskich problemów społecznych i kulturalnych. Był autorem 20. powieści, sztuk teatralnych, scenariuszy do filmów oraz książek dla dzieci. Jego powieści zostały przetłumaczone na kilkanaście języków świata i wydane w kilku milionach egzemplarzy. Powszechne uznanie przyniosło mu liczne nagrody literackie.

Napisał powieści kryminalne z Kurtem Wallanderem – „Morderca bez twarzy” (1991), „Psy z Rygi” (1992), „Biała lwica” (1993), „Mężczyzna, który się uśmiechał” (1994), „Fałszywy trop” (1995), „Piąta kobieta” (1996), „O krok” (1997), „Zapora” (1998), „Piramida” (1999), „Nim nadejdzie mróz” (2002), „Niepokojny człowiek” (2009), „Ręka” (2013) oraz inne dzieła: „Chłopiec, który spał pod pierzyną ze śniegu” (1996), „Podróż na koniec świata” (1998), „Powrót nauczyciela tańca” (2000), „Mózg Kennedy’ego” (2005), „Włoskie buty” (2006), „Chińczyk” (2008), „Wspomnienia brudnego anioła” (2011).

a. Pozycje zwarte

1. GRZAŃSKIE piaski / Henning Mankell ; przeł. Ewa Wojciechowska. – Warszawa : Wydawnictwo W.A.B – Grupa Wydawnicza Foksal, 2015. – 317 s. Dostępne również jako e-book.

b. Artykuły

1. APARTHEID w Izraelu : życie za tunelami / Henning Mankell ; rozm. przepr. Tobias Rapp, Gerhard Spörl. W: F o r u m . – 2010, nr 24, s. 21-22
2. BARDZO dalekie podróże / Katarzyna Kotowska. W: N o w e K s i ą ż k i . – 2010, nr 10, s. 75
Zawiera rec. książki: Chłopiec, który spał pod pierzyną ze śniegu. – Warszawa, 2009. oraz Podróż na koniec świata. – Warszawa, 2010.
3. BEZSILNE biczowanie piasku / Paweł Zajas. W: N o w e K s i ą ż k i . – 2008, nr 11, s. 73-74
Zawiera rec. książki: Comédia infantil. – Warszawa, 2008.
4. BRZEMIEŃ cudu / Katarzyna Kotowska. W: N o w e K s i ą ż k i . – 2009, nr 12, s. 77-78
Zawiera rec. książki: Cienie rosną o zmierzchu. – Warszawa, 2009.
5. CZY na pewno dla młodzieży? / Barbara Pytlos. W: G u l i w e r . – 2010, nr 1, s. 98-100
Zawiera rec. książki: Chłopiec, który spał pod pierzyną ze śniegu. – Warszawa, 2009.
6. DRUGI po Ikei : od depresji do zbrodni / Henning Mankell ; rozm. przepr. Tristan Savin. W: F o r u m . – 2007, nr 17/18, s. 60-63
7. HENNING Mankell : artysta paralaksy / Slavoj Žižek. W: K r y t y k a P o l i t y c z n a . – 2010, nr 20/21 s. 136-139
8. HENNING Mankell patrzy na Afrykę / Justyna Sobolewska. W: D z i e n n i k (Wyd. 2). – 2008, nr 90, s. 20
Zawiera rec. książki: Comédia infantil. – Warszawa, 2008
9. HEROS codzienności / Mariusz Cieślak. W: R z e c z p o s p o l i t a (W3). – 2013, nr 297, s. P19
Prowincjonalny policjant śledczy – bohater powieści H. Mankella.
10. KRYMINAŁ uczy się słuchać / Maria Delimata. W: C z a s K u l t u r y . – 2011, [nr] 1, s. 140-142
Zawiera rec. książki: Mężczyzna, który się uśmiechał. – Wyd. 3. – Warszawa, 2010.
11. LATAWIEC i stółek : lektury dziecięce / Joanna Olech. W: T y g . P o w s z e c h n y . – 2010, nr 26, dod. Książki w Tygodniku, s. 20
12. LEKTURY obowiązkowe dyrektora szkoły / Irena Dzierzowska. W: D y r e k t o r S z k o ł y . – 2008, nr 12, s. 54
13. LEWICOWIEC od urodzenia / Anna Nowacka-Isaksson. W: R z e c z p o s p o l i t a (W3). – 2010, nr 127, s. A14
14. MISTRZ kryminału zarażony Afryką / Henning Mankell ; rozm. przepr. Grzegorz Sowula. W: R z e c z p o s p o l i t a (W3). – 2007, nr 159, s. A9

15. MŁODEGO Wallandera przypadki / Robert Ostaszewski. – (Zima z kryminałem) W: P o l i t y k a . – 2011, nr 7, s. 78
Zawiera rec. książki: Cios ; Szczelina. – Warszawa, 2011.
16. MORDERCA o wielu twarzach : portrety zabójców w serii o komisarzu Wallanderze / Monika Samsel-Chojnacka. – Bibliogr. W: K u l t u r a P o p u l a r n a . – 2012, nr 2, s. 124-135
17. NA TROPIE Nieznanego / Marcin Cielecki. W: P r z . P o w s z e c h n y . – 2010, nr 7/8, s. 139-151
Eberhard Mock i Kurt Wallander.
18. NIE tęsknię za Wallanderem / Henning Mankell ; rozm. przepr. Cezary Polak. W: P o l i t y k a . – 2013, nr 48, s. 90-92
19. PRYWATNE życie Wallandera : wszystko ma drugą stronę / Nicholas Wroe. W: F o r u m . – 2010, nr 13/14, s. 48-51
20. SZWECJI potrzeba policjanta / Jacek Kowalski. – (Tydzień kryminału). W: G a z . W y b o r c z a . – 2010, nr 280, s. 14-15
21. W SZWEDZKIM nigdzie / Cezary Polak. W: D z i e n n i k (Wyd. 2). – 2009, nr 154, dod. Kultura, s. 16
Zawiera rec. książki: Cienie rosną o zmierzchu. – Warszawa, 2009.
22. WALLANDER v. zły świat / Patrycja Pustkowiak. W: W p r o s t . – 2010, nr 25, s. 56-57
23. Z CIEMNOŚCI w ciemność / Henning Mankell ; rozm. przepr. Susanne Mayer. W: F o r u m . – 2015, nr 21, s. 66, 68-70
24. ZASKAKUJĄCY Henning Mankell / Sylwia Arlak. W: P o l s k a (Metrop. Warsz.). – 2013, nr 99, dod. Kocham czytać, s. 3
25. ZŁOŚĆ mnie napędza / Henning Mankell ; rozm. przepr. Jacek Szcerba. W: G a z . W y b o r c z a (WAW). – 2005, nr 148, s. 17
26. ZMARŁ Henning Mankell, szwedzki autor kryminałów / (AIP). W: G ł o s W i e l k o p . – 2015, nr 233, s. 27
27. ŻYCIE jest podróżowaniem / Anna Kamińska. W: G u l i w e r . – 2010, nr 1, s. 88-90
Zawiera rec. książki: Podróż na koniec świata. – Warszawa, 2010.

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Małgorzata Derwich

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

CO TY WIESZ O CHRZCIE POLSKI?

Scenariusz imprezy bibliotecznej

W archikatedrze poznańskiej, 28 listopada 2015 roku, a następnego dnia – w pierwszą niedzielę adwentu – również w innych parafiach, zainaugurowano obchody roku jubileuszowego z okazji 1050-lecia chrztu Polski, przypadającego w 2016 roku. Jednak przygotowania do tak spektakularnej rocznicy rozpoczęto znacznie wcześniej, oficjalnie – podpisaniem listu intencyjnego 23 października 2013 roku. List sygnowali przedstawiciele Kościoła katolickiego, władz państwowych i samorządowych oraz Narodowego Centrum Kultury. Przypomniano w nim, że chrzest Polski był nie tylko wydarzeniem religijnym, ale miał także charakter państwowotwórczy, bo dzięki niemu Polska zaistniała w następnych wiekach jako państwo w Europie, a także znalazła się w obrębie kultury śródziemnomorskiej. Ten fakt podkreślano podczas obchodzonego w czasach PRL, w 1966 roku, tysiąclecia państwa polskiego. Jubileusz 1050. rocznicy chrztu Polski ma cechować „klimat współpracy” pomiędzy Kościołem a państwem.

Obchody Anno Domini 2016 poprzedzało kilka znaczących wydarzeń. W 2015 roku były to między innymi: 1050. rocznica przybycia księżnej Dobrawy do Poznania (w dniach 23-24 maja pokazano widowisko plenerowe „Księżna Dobrawa, Matka Chrzestna Polski”) oraz 990. rocznica koronacji Bolesława Chrobrego (25-26 lipca). W 2016 roku, oprócz głównych obchodów 1050. rocznicy chrztu Polski, które przypadną 14 i 16 kwietnia i dotyczą głównie Wielkopolski (Poznań, Gniezno, Ostrów Lednicki), świętować będziemy w marcu X Zjazd Gnieźnieński (11-13 marca) oraz Światowe Dni Młodzieży w Krakowie (26-31 lipca). Również w lipcu, w Murowanej Goślinie, planowane jest widowisko plenerowe „Orzeł i krzyż”, przygotowane przez Stowarzyszenie „Dzieje”. Z poznańskich instytucji kultury największe wsparcie finansowe na obchody rocznicy chrztu otrzymały m.in. Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, Teatr Muzyczny (wydarzenie pt. „Człowiek 1050-lecia”) oraz Poznański Chór Chłopi (koncert „Out of Time 966”).

Poradnik także proponuje scenariusz związany z wyjątkowym jubileuszem. To inscenizacja „Co ty wiesz o chrzcie Polski?”, która ma zainteresować

wydarzeniem młodzież szkolną w niestandardowy sposób. Dlatego, obok inscenizacji dla klas o zainteresowaniach teatralnych, proponujemy quiz oraz zadanie do wykonania dla samej młodzieży (przygotowanie schematu gry komputerowej). Scenariusz został podzielony na kilka części: wprowadzającą w zagadnienie, część historyczną i literacką oraz tak zwaną plastyczną (ikonografia, animacje, gry komputerowe). Można z niego korzystać w całości lub adaptując poszczególne części.

Cele:

- uczczenie 1050. rocznicy chrztu Polski,
- zapoznanie z różnymi możliwościami poszukiwania źródeł informacji,
- zapoznanie z bibliografią dotyczącą tematu,
- edukacja historyczna,
- propagowanie czytelnictwa.

Adresaci: uczniowie gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych

Objaśnienia:

- *czarna kursywa* – cytaty
- niebieskim kolorem zaznaczone zostały didaskalia

Część I.

Osoby: Nauczycielka, Uczeń X (Kowalski), Uczeń Y, Uczennica Z (Zosia).

Klasa. Temat (na tablicy?) „**Chrzest Polski**”. Uczniowie są znudzeni i zupełnie nie zainteresowani przedmiotem lekcji. Nauczycielka usiłuje zwrócić ich uwagę...

Nauczycielka: – Kochani, jak widzicie, dzisiaj mamy bardzo ważki temat lekcji...

Uczeń X: – „Ważki”? To my mamy biologię, a nie historię?

Nauczycielka: – Kowalski, „ważki” w znaczeniu ważny temat lekcji, a nie chodzi o „ważki” czyli...

Uczeń Y: – ...najstarsze owady świata. Ale pani profesor mówi o równie starych dziejach?

Nauczycielka (śmieje się): – No, może nie aż tak „starych”. Ważki pojawiły się na Ziemi około 300 milionów lat temu. A ja chcę sięgnąć do wydarzeń sprzed 1050. lat...

Uczeń X: – O, rany – prehistoria! I pewnie straszne nudy...

Nauczycielka (znów ze śmiechem): – Słyszę, że Kowalski reprezentuje „szkołę krakowską”...

Uczeń X: – Co? Ja? Przecież do wielkopolskiej szkoły chodzę!...

Nauczycielka: – Żartuję! Po prostu termin „prehistoria” forsują przede wszystkim naukowcy krakowscy, którzy powołują się na tradycję przedwojenną. Natomiast poznański ośrodek naukowy, a konkretnie Uniwersytet imienia Adama Mickiewicza, promuje nazwę „prahistoria”. Tamtejszy Instytut Prahistorii wykazuje jego większą poprawność językową.

Uczeń X: – Tak tylko mi się powiedziało. Może być „prahistoria”...

Uczeń Y: – Ten termin jest w ogóle „nieostry”. Prehistoria (prahistoria) kończy się wraz z wynalezieniem pisma, co dla każdej kultury działo się w innym momencie.

Uczeń X: – Skończ już, mądralo! Chodzi mi o to, że to było strasznie dawno temu, nie? I nikt o tym nic nie wie...

Uczennica Z: – Nawet Google?...

Uczeń X: – Głupia baba! Sie rozumie, że wtedy nie mieli Googla...

Uczennica Z: – Co „głupia”? Szowinista! Mizogin!

Uczeń X: – Co? Kto?

Uczennica Z: – Wrzuc sobie w Google to będziesz wiedział, o! O to mi chodziło: o chrzcie Polski z pomocą wyszukiwarki na pewno też się czegoś dowiesz...

Nauczycielka: – Zosia ma trochę racji, ale... nie do końca.

Uczennica Z: – Jak to? W „guglach” można znaleźć wszystko...

Nauczycielka: – Niestety, w przypadku chrztu Polski nie jest to takie oczywiste. Po prostu – brakuje źródeł, na których można by z całą pewnością polegać, aby odtworzyć naszą najdawniejszą historię.

Uczennica Z: – Zaraz, zaraz... sprawdzę to, dobrze, psze pani?

Nauczycielka: – No, dobrze – przyświeca Tobie szczytny cel: pozyskanie wiedzy, więc możesz wyjąć smartfona; bo rozumiem, że o to chodzi?

Uczennica Z: – Właśnie! (wyciąga z torby smartfona; literuje, wklepując hasło) Chrzest... Polski... Może być z Wikipedii?

Nauczycielka: – Na początek – może być, choć generalnie nie jest to najlepsze źródło wiedzy. Ale może naprowadzi was na te właściwe źródła.

Uczennica Z: – *Chrzest Polski – zwyczajowa nazwa długotrwałego procesu chrystianizacji ziem polskich. Proces ten został zapoczątkowany przez osobisty chrzest księcia Mieszka I, którego początek symbolicznie datuje się na rok 966...*

Nauczycielka: – No, właśnie o tym mówiłam: *symbolicznie datuje się...* W tej historii nic nie wiadomo na pewno. Ale kontynuuj...

Uczennica Z: – ...a zakończył się w XIV-XV w. po zaniknięciu dawnych wierzeń i osiągnięciu masowego udziału Polaków w kulcie chrześcijańskim.

Nauczycielka: – Zatem – przyjęto, że chrzest Polski, a więc chrzest księcia Mieszka I, nastąpił w 966 roku. Jak łatwo obliczyć w tym roku mija...

Uczeń Y: – ...1050. rocznica chrztu!

Nauczycielka: – Tak jest! 966 rok – mam nadzieję, że tę datę poznaliście znacznie wcześniej, a nie dopiero teraz?... W każdym razie – warto ją zapamiętać, by dotrzeć do bardziej wiarygodnych informacji o chrzcie Polski. Tak bowiem, „966”, nazywa się specjalnie utworzona strona internetowa...

Uczeń Y: – ...a konkretnie <http://966.com.pl>!

Nauczycielka (uśmiecha się): – Gdy chodzi o Internet – jesteście bezkonkurencyjni!

Uczeń Y: – Rany! Ale tu jest mnóstwo informacji... Od czego zacząć? Załogowani przez chrzest, drużyna Mieszka, Civitas Schines...

Nauczycielka: – Civitas Schinesghe. Zdziwisz się, ale chodzi tu o „państwo gnieźnieńskie”, jak nazwano w jednym ze źródeł pierwsze państwo polskie. Kliknij na ikonkę po prawej: Chrzest Mieszka.

Uczeń Y: – *Najstarszy dochowany rocznik kościelny tzw. Świętokrzyski Dawny z pierwszej połowy XII wieku... pod rokiem 966 głosi: Dubrowka przybyła do Mieszka...*

Nauczycielka: – ...(Dubrovca venit ad Misconem); *pod rokiem 967: Mieszko książę został ochrzczony (Mysco dux baptizatur)...*

Uczennica Z: – *Wtórują mu dwa roczniki w odpisach z XIII wieku z nieco odmiennymi datami: 965 rok Dubrovka przybyła do Mieszka”, „966 rok Mieszko książę polski został ochrzczony”.*

Nauczycielka: – Świetnie, kochani! Mamy zatem punkt wyjścia.

Uczeń X: – Punkt wyjścia do czego?

Nauczycielka: – O, Kowalski! Miło, że się obudziłeś i włączyłeś do lekcji.

Uczeń X: – Wcale nie spałem tylko...

Nauczycielka: – Zapewne grałeś w jakąś grę. Ale i dla Ciebie znajdziemy zadanie. Otóż, proponuję, abyśmy podzielili się na grupy: historyczną, literacką i... może plastyczną. Każda z grup przygotowuje swoją wersję chrztu Polski.

Uczeń Y: – Jak to „swoją wersję”?

Nauczycielka: – Może źle się wyraziłam. Jak mówiłam, niewiele jest źródeł, które mogą nam przybliżyć wydarzenie, jakim był chrzest Polski. Dlatego proponuję, by poszczególne grupy przygotowały „wizję” czy też interpretację chrztu w oparciu o dostępne źródła historyczne (w wersji popularnej, czyli przystępnej), dzieła literackie...

Uczeń Y: – A grupa plastyczna?

Nauczycielka: – Zgromadzi odpowiednią ikonografię, czyli obrazy przedstawiające wyobrażenia o chrzcie...

Uczeń X: – Nie bardzo widzę tutaj zadanie dla mnie...

Nauczycielka: – Co prawda, mówiąc o ikonografii, miałam na myśli najpierw wyszukanie obrazów dawnych mistrzów, którzy ukształtowali nasze wyobrażenie o wydarzeniach z historii Polski, na przykład o Janie Matejce...

Uczeń Y: – A ja znam takie komiksy o Popielu i Piaście Kołodziejcu z cyklu „Legendy polskie”...

Nauczycielka: – No, właśnie – mogą to być także ilustracje nie całkiem serio, a nawet humorystyczne...

Uczeń X: – Nadal nie rozumiem...

Nauczycielka: – A znasz takie gry jak „Wiedźmin” czy „Gra o tron”?

Uczeń X: – No, jasne! Znaczący – znam. Ale ...

Nauczycielka: – Gdy już poznamy wersje grup historycznej i literackiej, poproszę, abys stworzył dla nas grę o fabule nawiązującej do wydarzeń wokół 966 roku...

Uczeń X: – ??? Ale... Ale czy... czy chrzest Polski się nadaje?!..

Nauczycielka: – Nadaje się! Zapewniam cię – poznasz pasjonujące i barwne historie; w dodatku – nasze: polskie, wielkopolskie; zaryzykowałabym nawet twierdzenie, że ciekawsze niż twoje gry komputerowe. Zresztą, sam zobaczysz i ocenisz... No to do roboty!

Część II.

Historia

Osoby: Uczeń Y, Uczennica Z (Zosia), Uczeń X (Kowalski), Uczeń A, Uczennica B, Uczeń C

Grupa historyczna, a więc 6 aktywnych osób (może być więcej, ze „słuchaczami”), szuka źródeł historycznych dotyczących chrztu Polski z pomocą Internetu (w pracowni komputerowej lub ze smartfonami czy tabletami) oraz w wsparciu książek historycznych.

Uczeń Y (czyta z ekranu komputera): – *Nie mam wątpliwości, że to był najbardziej przełomowy moment w historii Polski, choć w kronice odnotowano go niezwykle lakonicznie. Roczniki polskie pod rokiem 966 zanotowały bowiem tylko te kilka słów: Mescio dux Poloniae baptizatur, co znaczy: „Mieszko książę Polski został ochrzczony”. Od tej chwili zaczyna się historia Polski –* twierdzi prof. dr hab. Tomasz Jasiński...

Uczennica Z: – Gdzie to „wygugłałeś”?

Uczeń Y: – www.opoka.org.pl. Ale ten sam artykuł jest też na stronie „Przewodnika Katolickiego”...

Uczennica Z: – ...Profesor Jasiński. Sprawdzam, kto to. Mam! Prof. Jasiński, Instytut Historii UAM Poznań, dyrektor Biblioteki Kórnickiej PAN. Znaczy – nasz!

Uczeń Y: – Co znaczy: „nasz”?

Uczennica Z: – Znaczy: wielkopolski.

Uczeń Y: – Aha! Czytam dalej: *Chociaż okoliczności przyjęcia chrztu przez księcia Polan i jego poddanych giną w pomroce dziejów, to nie ulega wątpliwości, że akt ten zmienił diametralnie sposób życia wszystkich mieszkańców państwa Polan, a przed samym krajem i jego mieszkańcami otworzył zupełnie nowe i nieznane wcześniej możliwości.*

Uczennica Z: – Ładnie powiedziane: „giną w pomroce dziejów”...

Uczeń Y: – Ty romantyczka jesteś... (*śmieje się*)

Uczennica Z: – Chciałam tylko zaznaczyć, że tak jak pani psor mówiła, nie mamy źródeł historycznych...

Uczeń Y: – Uhm... Profesor pisze dalej: *Nie zachował się, ani w archiwach watykańskich, ani w polskich, żaden dokument dotyczący chrztu Polski. Nie ma żadnej współczesnej temu wydarzeniu relacji na ten temat. Nie informuje o chrzcie Polski żadna ówczesna kronika. Wszystko też wskazuje na to, że nigdy takich źródeł nie odkryjemy.*

Uczennica Z: – Ale dalej stwierdza (*czyta z ekranu smartfona*): ...o chrzcie Polski wspominają późniejsze kroniki — biskupa merseburskiego Thietmara (zm. 1018 r.) oraz Galla Anonima, spisana ok. 1113 r.,

Uczeń Y: – ...ale ich przekazy są odległe od rzeczywistości, głównie przez stereotypowość wyobrażeń. Obydwal jako ludzie duchowni, postrzegali poganina Mieszko I jako barbarzyńcę.

Uczeń X: – Che, che! Już widzę: Mieszko I jako Conan Barbarzyńca, czyli Arnold Schwarzenegger...

Uczeń Y: – O, ty też w grupie historycznej?

Uczeń X (rzędnie mu mina): – No, co? Pani psor kazała się przysłuchiwać...

Uczennica Z (czyta dalej z tego samego źródła co Y): – *Thietmar wyobrażał sobie, iż Mieszko jako poganin o niczym innym nie mógł myśleć, jak tylko o jedzeniu mięsa w czasie Wielkiego Postu...*

Uczeń X: – No, ale wtedy Mieszko kłatę miałby jak Conan i był waleczny, jak on...

Uczeń Y (patrzy na X-a wymownie, z naganą w oczach, ale czyta dalej): – *Jego relacja nie jest interpretacją autentycznego zdarzenia, a jedynie konfabulacją opartą na uprzedzeniach i stereotypach.*

Uczeń A: – Ja mam coś o Mieszku I z Wikipedii – https://pl.wikipedia.org/wiki/Mieszko_I: *Imię Mieszka próbowano interpretować, szukając kryjącego się za nim znaczenia. Możliwe, że oznaczało ono niedźwiedzia...*

Uczeń X: – A jednak! Conan!

Uczeń A: – ...*lub ślepa (od „Mieźka”, czyli staropolskiego czasownika „mżeć”, który oznaczał „mieć oczy zamknięte”).*

Uczennica Z: – Gdzieś czytałam, że Mieszko I był uznany za ślepego jako poganin, a „przejrzał na oczy” dopiero jako chrześcijanin...

Uczeń A (kontynuuje odczytywanie): – *Mieszko był zręcznym politykiem, cechowała go także duża elastyczność dyplomatyczna i polityczna (...) musiał być także doskonałym dowódcą wojskowym, na co wskazują sukcesy wojenne...*

Uczeń X: – A nie mówiłem? Conan! Albo Wiedźmin, znaczy Geralt z Rivii. Pani psor miała rację...

Uczeń A: – ...*posiadał także wysokie umiejętności organizacyjne pozwalające na sformowanie licznej drużyny, rozbudowę grodów oraz rozwój systemu danin i posług...*

Uczeń Y: – A jest coś o chrzcie?

Uczeń A: – Jest! *Samo przyjęcie religii chrześcijańskiej wskazuje na umiejętność wprowadzania radykalnych, dalekowzrocznych reform, a zarazem zdolność do przekonania społeczeństwa do ich przyjęcia, czyli wysoką charyzmę osoby księcia...*

Uczennica B: – Jest podpunkt „Chrzest Polski”. *Prawdopodobnie w 964 Mieszko rozpoczął pertraktacje z władcą Czech Bolesławem I Srogim. W ich efekcie w 965 Mieszko zawarł małżeństwo z córką Bolesława Dobrawą Przemyslidką, nazywaną również Dąbrówką. Inicjatywa zawarcia sojuszu prawdopodobnie wyszła od księcia Polan. Szacuje się, że w lutym 965 odbyły się oficjalne zмовiny.*

Uczeń A: – *Kolejnym krokiem władcy Polan było przyjęcie chrztu. Istnieją różne hipotezy dotyczące tego wydarzenia. Najczęściej przyjmuje się, że była to decyzja polityczna, mająca zbliżyć Mieszka z Czechami i ułatwić działania na Połabiu. Zarazem chrzest odsuwał możliwość przyszłego ataku margrabiów niemieckich i przymusowej chrystianizacji. Odmienna hipoteza związana jest z rzekomym najazdem margrabięgo Gerona na Polskę – wymusił chrystianizację, która miała być aktem podporządkowania cesarzowi, dokonany bez pośrednictwa papieża.*

Uczennica B: – *Jeszcze inne motywy podaje kronika Galla Anonima, której autor eksponuje rolę Dobrawy w przekonaniu Mieszka do zmiany religii...*

Uczeń X: – E, tam! Baby nie miały wtedy nic do gadania!

Uczennica Z: – Mizogin!

Uczeń X: – Kto?

Uczennica Z: – Sprawdź sobie w słowniku...

Uczeń X: – Ta znowu swoje...

Uczennica B: – *Podobnie akt chrztu prezentuje biskup Thietmar...*

Uczeń A: – *Nie ma powodów ani źródeł, by wpływ Dobrawy na księcia negocjować, jednak należy pamiętać, że podobna konwencja była powszechna w kronikarstwie tamtego okresu, a żonom władców często przypisywano takie działania.*

Uczennica Z: – Jadwiga Żylińska (1910-2009), moja ulubiona pisarka, autorka książki „Piastówny i żony Piastów” pisała, że *pod wpływem uczucia do kobiety Piastowie podejmowali decyzje o nieobliczalnych konsekwencjach politycznych.*

Uczeń X: – Ale chyba ta Dobrawa czy Dąbrówka nie miała aż takiego wpływu?..

Uczennica Z: – I tu się mylisz! Żylińska pisze o niej: *„będąc mężatką ważyła się nosić wbrew obyczajowi włosy rozpuszczone, i to, że dla zdobycia zaufania i względów młodego męża łamała posty dowodzi niemałej odwagi cywilnej, a także autorytetu, jaki umiała sobie zdobyć”...*

Uczeń Y: – W średniowieczu?

Uczeń X: – No, właśnie, tej?!

Uczennica Z: – W średniowieczu! Żylińska uważała średniowiecze za jedną z najciekawszych epok. *Tutaj widziała największe szanse dla kobiet, którym ułożenie sił politycznych mogło ułatwić emancypację. Dlatego interpretowała przyjęcie przez Polskę chrześcijaństwa jako otwarcie nowych możliwości dla kobiet, które nie miały chęci wyjść za mąż – można przeczytać w „Wielkopolskim alfabecie pisarek”.*

Uczeń Y: – Ciekawe jakie możliwości?

Uczennica Z (waha się, czy powiedzieć): – ...stan duchowny...

Uczeń Y: – Idź waćpanna do klasztoru! – mówił Hamlet do Ofelii. Szekspirowska kwestia ([śmieje się](#)).

Uczeń C: – Żylińska była przedwojenną feministką. Pisała nie „historie” (a dokładniej „his-story” tłumaczone jako „jego opowieści”), ale „herstory”, czyli „teksty, które podkreślają rolę i znaczenie kobiet w dziejach świata...”

Uczeń X: – Chyba raczej „histerie”, dzendery jakieś...

Uczennica Z: – Szowiniści!..

Uczennica B: – Dajcie spokój! Nie kłóćcie się! Nie tylko Żylińska tak pisała. Czytam teraz świetną książkę młodego historyka Kamila Janickiego pod tytułem „Żelazne damy”. I on pisze dokładnie to samo, a nawet dobitniej niż twoja ulubiona pisarka, Zosiu. On pisze wprost: *przełom X i XI wieku był epoką, w której kobiety miały olbrzymie wpływy w całej Europie. Niekiedy mówi się wręcz, że był to jedyny w swoim rodzaju „wiek kobiet” (s. 356).*

Uczeń X: – Koniec świata! Kobieta mnie bije...

Uczennica B: – I wcale nie musiały w tym celu używać siły fizycznej. Raczej posługiwały się rozumem i innymi walorami kobiecymi...

Uczeń X: – No, nie...

Uczennica B: – Tak, tak! (do X-a) Myślę, że i tobie „Żelazne damy” by się spodobały. Mówię ci – to lepsze niż „Gra o tron”! A w dodatku – to „Prawdziwe historie” a nie jakaś fikcja, fantasy... To opowieść o „Kobietach, które zbudowały Polskę”!

Uczeń Y: – A to ci historia!

Uczeń C: – Historia? To raczej literatura. Czytałem książkę Janickiego. Nie przeczę – świetnie się czyta, ale to jednak tylko wyobrażenie o tamtych czasach. Historyk tego nie kryje.

Uczennica B: – Zgadza się... do pewnego stopnia. Autor przyznaje, że „Żelazne damy” to jego „wizja – jedna z możliwych, ale nie jedyna”. Z drugiej strony – starał się dotrzeć do wszystkich istotnych, współczesnych materiałów.

Uczeń C: – Racja! Uwzględnia na przykład najnowsze badania na Ostrowie Tumskim w Poznaniu. Pisze: *odkrycie palatium na Ostrowie Tumskim wywróciło do góry nogami to, co dotąd wiedzieliśmy o początkach Polski. Do task wróciła teoria, zgodnie z którą właśnie Poznań, a nie Gniezno, był stolicą Mieszka I. (...) To tutaj Dobrawa przybyła z Czech i tu spędziła pierwsze, burzliwe lata w Wielkopolsce.*

Uczeń X: – A co z chrztem?

Uczennica B: – Janicki pisze (s. 133): *Księżna, według biskupa Merseburga (znaczy Thietmara) już w chwili przyjazdu do Polski posiadała plan nawrócenia Mieszka, po czym konsekwentnie, krok po kroku, go realizowała. Zmiękczyła serce poganina, ustępowała mu w różnych kwestiach, ukrywała trudy i wyrzeczenia wiążące się z praktykowaniem chrześcijaństwa. Wreszcie – przeszła do ataku.*

Uczeń X: – One znowu swoje!..

Uczennica B: – A w rozdziale „Tajna broń arcybiskupa” historyk pisze (s. 117): *Nie da się jednak zaprzeczyć, że kobiety naprawdę miały wpływ na nawracanie pogańskich władców. A nawet – Kościół oczekiwał od nich, że odegrają taką właśnie rolę.* Jego zdaniem, „tajną bronią” jakiej użyła Dobrawa wobec Mieszka I, było przekazanie mu chrześcijańskiego, łacińskiego „kodu kulturowego”, tak, że książę z pogańskiego plemienia potrafił się odpowiednio zachować w nowym środowisku, czym niewątpliwie robił wrażenie na zachodnich sąsiadach.

Uczeń X (do ucznia C): – Stary, powiedz im coś...

Uczeń C: – Janicki pisze też (s. 136): – *Dobrawa wcale nie doprowadziła do ochrzczenia państwa Piastów...*

Uczeń X: – A widzisz!!

Uczeń C: – I dalej: *Coś takiego jak chrzest Polski w ogóle nie miało miejsca...*

Uczeń X: – No, zaraz! Jak to? Teraz przegiąłeś...

Uczennica B: – *Księżna nawróciła Mieszka. To był jej wielki sukces, który w zupełności wystarczył, by popchnąć losy kraju na nowe tory.*

Uczeń X: – Ten historyk to też jakiś feminista... (do C) Nie masz tam czegoś na Dobrawę?

Uczeń C: – W sensie: negatywnego? Przyszła żona Mieszka miała w sobie – jak pisze Janicki – „przeklętą krew”...

Uczeń X: – „Bo to zła kobieta była”... – tak?

Uczeń C: – Nie ona – jej ojciec, Bolesław I, zwany zresztą Okrutnym lub Srogim.

Uczeń X: – Co zrobił?

Uczeń C: – Przyczynił się do zabicia własnego brata, Waclawa, a także przekupił duchownego, żeby odciął mu drogę ucieczki...

Uczeń X (coraz bardziej zachwycony): – Pani psor miała rację – to fabuła jak z „Gry o tron”! Ale Dobrawa też była jakoś umoczniona?

Uczeń C: – Nie, ona raczej starała się swoim postępowaniem zmyć grzechy przodków. Dobrawa była – według Thietmara i Galla Anonima – kobietą dobrą (to analogia do imienia); władczynią przebiegłą, lecz też charyzmatyczną, jednak nade wszystko niezwykle inteligentną. Paweł Jasienica, w zbiorze esejów historycznych pod tytułem „Polska Piastów”, cytuje tłumaczenie (z łaciny) słów Thietmara o Dobrawie: *Umyślnie postępowała ona jakiś czas zdrożnie (nie przestrzegając postów), aby później móc długo działać dobrze. (...) Pracowała więc nad nawróceniem swego małżonka i wysłuchał jej miłościwy Stwórca. (Mieszko) pokajał się i pozbył – na ustawiczne namowy swej ukochanej małżonki – jadu przyrodzonego pogaństwa, chrztem świętym zmywając plamę grzechu pierworodnego*”.

Uczeń X: – A nie ma tam czegoś fajnego o facetach?

Uczeń C: – W „Żelaznych Damach” nie są raczej postaciami pierwszoplanowymi... Ale ta książka to wyjątek. Na ogół przedstawiany jest męski punkt widzenia.

Uczennica Z: – Jednak i Jasienica przyznaje, że Dobrawa była pierwszą niewiastą, „której imię zapisała historia Polski” i że – cytuję (s. 53) – *Osobisty wpływ tej kobiety musiał być wielki. Od niej dowiadywał się książę polański o wierze, przychodzącej ze świata prastarej i wielkiej kultury.*

Uczeń C: – Jasienica uważał, że rok 966 był w naszej historii datą ogromnie ważną i pisał też, że pozostawanie w kręgu zachodnioeuropejskim – zarówno kulturalnym, jak i interesów państwowych – było największą (i zmarnowaną później) spuścizną czasów piastowskich. Piastów cenił za stworzenie polskiej myśli politycznej oraz ich niezależność i suwerenność podejmowania decyzji.

Chwaląc, potrafił jednak dostrzec ich słabostki – w tym ich okrucieństwo, nie będące jednak niczym niezwykłym w ówczesnej Europie.

Uczennica Z: – Nie ma się co oszukiwać – to byli poganie. Dawny kult trzymał się jeszcze bardzo długo. Walka, podstęp, intrygi były na porządku dziennym. Zresztą – pisze Jasienica – Kościół w X wieku też nie świecił przykładem. Państwo papieskie przeżywało jeden z okresów swego najgłębszego upadku, a o jego autorytecie moralnym trudno było właściwie mówić...

Uczeń X: – No, prawdziwa „Gra o tron”!

Uczennica Z: – Ten znowu swoje! A tak na marginesie: czy przypadkiem „Gra o tron” nie jest dozwolona od lat 18?..

Uczeń X: – „A tam, cicho być”!...

Zamiast podsumowania – quiz do części historycznej:

Przy odpowiedziach można korzystać nie tylko z wiedzy, wynikającej z Części I scenariusza, ale na przykład z książki „500 zagadek o Poznaniu i Wielkopolsce” Włodzimierza Łęckiego.

1. Podaj znaczenie wydarzeń roku 966 w historii Polski
„W 966 r. na ziemiach polskich wprowadzone zostało chrześcijaństwo. Wydarzenie to stanowiło bardzo ważny krok w procesie utrwalać się państwowości polskiej. Wpływ Kościoła umacniał strukturę feudalną i władzę księcia oraz umożliwiał korzystanie z doświadczeń Kościoła w organizacji i administracji państwa.”
„500 zagadek...” pytanie nr 11 „Z dziejów Wielkopolski”, s. 20, odpowiedzi s. 109.
2. Skąd pochodził Mieszko I?
Mieszko I – pochodził z ziem plemienia Polan, z dynastii Piastów; był synem Siemomysła i ojcem Bolesława I Chrobrego...
https://pl.wikipedia.org/wiki/Mieszko_I
(bardziej zainteresowanych drążeniem tematu może zainspirować infografika <http://966.com.pl/index.php/chrzest/galeria/87-sk%C4%85d-pochodzi-mieszko.html>)
3. Skąd pochodziła żona Mieszka I? Z jakiego rodu się wywodziła?
Dobrawa – księżniczka czeska z dynastii Przemyślidów;
więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Dobrawa_Przemy%C5%9Blidka
4. Podaj znane ci wersje imienia pierwszej chrześcijańskiej żony Mieszka I.
Czes. Doubravka, Dubrawka (Kraszewski: Lubonie). Historycy wahają się między formami „Dobrawa” a „Dąbrówka”; większość z nich opowiedziała się za pierwszą wersją imienia, gdyż uzasadnia ją przekaz kronikarza

- Thietmara; ów zapisał imię Przemyślidki jako „Dobrawa”...
https://pl.wikipedia.org/wiki/Dobrawa_Przemy%C5%9Blidka
5. Jak można tłumaczyć imię Dobrawa? A jak Mieszko?
Dobrawa od „dobra” (wg Thietmara; kronikarz wspierał się przekazem najstarszych roczników krakowskich) – <https://pl.wikipedia.org/wiki/Dobrawa>; Dąbrówka – imię pochodzi od dąbrowy – lasu dębowego (patrz: https://pl.wikipedia.org/wiki/D%C4%85br%C3%B3wka_%28imi%C4%99%29)
Istnieje także hipoteza mówiąca, iż imię pochodzi od czeskiego rdzenia „dąbr”, co oznacza tyle co „ciemny”. W tym wypadku w polskim tłumaczeniu Dąbrówka znaczyłaby tyle co „Ciemnawa” (<https://pl.wikipedia.org/wiki/Dobrawa>);
Mieszko – od Mieczysław = miecz+sława (Długosz); ślepiec – <https://pl.wikipedia.org/wiki/Mieszko>, https://pl.wikipedia.org/wiki/Mieszko_I;
ślad legendy o myszach, które zjadły Popieła (Rospond, <https://pl.wikipedia.org/wiki/Mieszko>)
6. Dlaczego Wielkopolska nazywana jest kolebką państwa polskiego?
Polska zaczęła się na terenie Wielkopolski (obejmuje „najbardziej rdzenne z rdzennych” ziem polskich, dawne terytorium plemienne Polan), tutaj znajdowały się pierwsze stolice Polski (Gniezno, wg ostatnich odkryć – Poznań), odbył się chrzest Mieszka I, a także umiejscowiono pierwsze biskupstwa na ziemiach polskich; wszystkie ważne symbole narodowe pochodzą z Wielkopolski (np. godło – biały orzeł na czerwonym tle, legenda narodowa i mit założycielski państwa – o Lechu, Czechu i Rusie) itp.
Czytaj więcej: <http://www.gloswielkopolski.pl/arttykul/679983,wielkopolska-pepkiem-polski-oto-10-mocnych-dowodow-na-potwierdzenie-tej-tezy,id,t.html>
(odpowiedzi szukać można również w: „500 zagadek...” pod hasłem „Wielkopolskie piramidy”, s. 19 i s. 104 – odp.)
7. Które miejsca w Wielkopolsce wiążą się z chrztem Polski. Znajdź (na podstawie źródeł) „za” i „przeciw” do każdej z lokalizacji.
Chodzi o Gniezno, Poznań i Ostrów Lednicki; wiedzę, tę najbardziej popularną, o tych miejscach można znaleźć również w „500 zagadkach”, bardziej naukową w: „Mieszko Pierwszy” Jerzego Strzelczyka lub w dziełach Jerzego Dowiata, również autora podręczników szkolnych do historii, ale o najnowszych hipotezach dowiemy się np. z artykułów „Mieszko książę został ochrzczony” prof. Tomasza Janickiego oraz wywiadu z prof. Andrzejem M. Wyrwą.
8. Co wydarzyło się w 1000 roku?
Zjazd gnieźnieński. „Do Polski przybył cesarz niemiecki Otto III. Cesarz uznał niezależność księcia polskiego (...) utworzono arcybiskupstwo gnieźnieńskie...”
„500 zagadek...” s. 20 „Z dziejów Wielkopolski”, odp. s. 110

9. Mieszko I był księciem. Jak nazywał się pierwszy król Polski i co łączyło go z Mieszkiem I?
Bolesław Chrobry, pierworodny syn Mieszka I i Dobrawy. („500 zagadek...”, s. 110: „W 1025 roku w Katedrze Gnieźnieńskiej odbyła się uroczysta koronacja Bolesława Chrobrego na pierwszego króla Polski”).
10. Kim był Mieszko II? Co wiąże jego postać z obchodami 1050. chrztu Polski?
Mieszko II – król Polski w latach 1025–1031, książę Polski 1032–1034 z dynastii Piastów, drugi syn Bolesława I Chrobrego, a pierwszy z małżeństwa z Emnildą; przejął władzę po śmierci ojca i prawdopodobnie wypędził z kraju swoich dwóch braci.
Zmarł w 1034 roku i został pochowany w katedrze poznańskiej.
https://pl.wikipedia.org/wiki/Mieszko_II_Lambert
(przyczynkiem do odpowiedzi na drugie z pytań może być notka „Epitafium dla Mieszka II” – w naszej Bibliografii; odsłonięcie tablicy poświęconej Mieszkowi II będzie jednym z wydarzeń z okazji 1050-lecia chrztu Polski)

Część III.

Literatura

Osoby: Uczeń D, Uczennice E, F, G, Uczeń H

Grupa literacka, podobnie jak historyczna, składa się z kilku osób, aktywnie biorących udział w poszukiwaniu lektur oraz z audytorium, czyli słuchaczy lub inaczej odbiorców przekazywanych treści. Ta grupa częściej korzysta z książek niż z Internetu, dlatego zajęcia mogą odbywać się na przykład w czytelni bibliotecznej.

Uczeń D: – Wydaje się, że grupa historyczna miała mimo wszystko łatwiejsze zadanie. Znać jakąś książkę o chrzcie Polski?

Uczennica E: – No, chyba wśród lektur jej nie ma...

Uczennica F: – Sienkiewicz nic takiego nie napisał?

Uczennica G: – „Quo vadis”?

Uczeń H: – Co?

Uczennica G: – Znaczy: „Dokąd idziesz”.

Uczeń H: – Ja? Przecież siedzę...

Uczennica G: – Tytuł przetłumaczyłam. „Quo vadis, domine?” znaczy „dokąd idziesz, panie?”

Uczeń D: – A jest to tytuł słynnej powieści Sienkiewicza, ale o początkach chrześcijaństwa; akcja dzieje się za czasów cesarza Nerona w Rzymie.

Uczennica E: – To może „Stara baśń”?

Uczennica F: – Kraszewskiego?

Uczennica G: – Fabuła „Starej baśni” Józefa Ignacego Kraszewskiego nawiązuje do staropolskich podań i legend, między innymi o okrutnym władcy Popielu. Jej akcja rozgrywa się w czasach przedhistorycznych na ziemiach plemienia Polan. Ale dobrze kombinujecie. Teraz mnie olśniło – Kraszewski napisał powieść z czasów chrztu Polski!

Uczennica E: – No jasne, facet z liczbą wydanych książek (600 tomów, w tym 232 powieści!) trafił do księgi Guinnessa, a o chrzcie by nie napisał?!...

Uczennica G: – Właśnie! Kraszewski napisał dwutomową powieść z X wieku w cyklu „Dzieje Polski”. A tytuł jej brzmi „Lubonie”!

Uczennica F: – Lubonie? Nic mi to nie mówi.

Uczennica G: – Bo to nazwa fikcyjnego rodu. Akcja rozgrywa się w latach 964-973...

Uczeń H: – Mam! Znalazłem w Google. Zarys fabuły: *Zamożny władca Luboń cierpi po utracie syna Własta, który został pojmany podczas walk z Niemcami. Pewnego dnia Włast jednak po kilkunastu latach nieoczekiwanie powraca. Traktowany przez część bliskich z rezerwą, ukrywa fakt, że w Niemczech przyjął wiarę chrześcijańską i jest duchownym przybyłym jako ojciec Matia, by nawracać swych ziomków. Prowadzi to do nieuchronnego konfliktu z rodziną i rodakami, dla których chrześcijaństwo to wiara wrogów.*

Uczennica E: – Tymczasem władca Polan Mieszko I ze względów politycznych także postanawia przyjąć chrzest i poślubić czeską księżniczkę Dobrawę. W swoich planach szuka sprzymierzeńców...

Uczennica G: – Nie zdradzajcie całej fabuły. Lepiej wypożyczyć książkę!...

Uczniowie zwracają się z prośbą o pomoc do pani bibliotekarki. Okazuje się, że sprawa nie jest taka prosta. W spisie są co prawda dwa egzemplarze książki, ale nowsze wydanie jest wypożyczone, a ze starszego, z 1949 roku, można korzystać tylko na miejscu, w bibliotece. Uczniowie wybierają więc ten drugi wariant.

Uczennica E: – No, to zaczynamy czytanie! Kto pierwszy znajdzie fragment związany z Mieszkiem i chrztem, niech krzyczy...

Uczennica F: – W bibliotece? Krzyczeć?

Uczennica E: – Oj, tak tylko mi się powiedziało. Wiadomo – jak ktoś coś znajdzie, powiadomi (po cichu!) resztę...

Po dłuższym czasie wertowania książki, jedna z uczennic znalazła pierwszy fragment...

Uczennica E: – Ale wyznaczyliśmy sobie zadanie! Dopiero w drugim tomie powieści coś jest! Strona 260: – *Z tą panią nową jechała wiara nowa, rozpoczęła się życie jakieś nowe, którego przecucia niepokoily.*

Uczennica F: – Na stronie 261 też jest o Dobrawie, a właściwie o Dubrawce, jak ją nazywa Kraszewski: *Wśród wrzawy trąb, rogów, okrzyków i śpiewów*

wjeżdżała na nową swoją stolicę Dubrawka, tak niewzruszonym umysłem i ciekawymi oczyma mierząc ją jak owego wieczora nad Wełtawą nieznanego jej jeszcze przybysza, który za męża był dla niej przeznaczony.

Uczennica G: – Mam lepszy fragment: *Przyjąwszy cześć i powitanie dworu, który wykrzykiwał wesoło, Dubrawka zwróciła się do Mieszka. – Panie miłościwy – rzekła – nie uczuję się ja tu żoną twą ani gospodynią, dopóki nas duchowny nie pobłogosławi...* I dalej na następnej stronie, 262: *Mieszko trochę się zmarszczył...* To mówi Mieszko, więc ty czytaj!

Uczeń H: – *Kniehini moja – rzekł – obejrzyjcie się po komnatach i podwórzach – policzcie tych ludzi, co nas otaczają... to są, jak ja, poganie wszyscy... Gdybym ja dziś waszemu się Bogu pokłonił, kto wie, co by mnie czekało jutro... Dajcie mi czas... a pracujcie ze mną.*

Uczennica G: – *Lecz żyć z wami nie mogę inaczej – odpowiedziała Dubrawka. – Niech ślub zostanie potajemnym, a przecie on dopełnić się musi.*

Uczennica E: – O, rany! Ależ z niej „cnotka”. A podobno była nawet starsza od Mieszka. I miała już syna z pierwszego małżeństwa...

Uczennica G: – Dobrawa była po prostu sprytna. Nie słyszałaś, co czytali o niej w grupie historycznej?

Uczennica F: – Teraz strona 263: *U ołtarza bogato obwieszzonego stał ks. Jordan... Mieszko szedł widocznie chmurny i prawie gniewny, lecz milczący i posłuszny!...*

Dubrawce oczy się śmiały...

Uczeń H: – *Wnet za nimi zatrzaśły się drzwi (kaplicy) i w obliczu kilku tylko świadków ks. Jordan pokropił naprzód wodą chrztu knezia milczącego, a potem szybko obrzęd ślubu dopełnił. W tych obrzędach musiano ze względu na szczególne położenie, na ważność ich, odstąpić od wielu warunków, zapomnieć o wielu ceremoniach, dopuścić się umyślnie zaniedbań... Szło o to, aby chrześcijańska przysięga związała przyszłych małżonków...*

Uczennica F: – *Drżącym głosem pobłogosławił im. Ks. Jordan... i związał dłonie... Dubrawka dopomagała mężowi, aby wykonał to, co dla ważności obrzędu koniecznym było.*

Uczennica E: – Słuchajcie, tam chyba musiały być dwa chrzty i dwa śluby. Na stronie 349 znowu szykują się do nich...

Uczennica G: – Bo były po dwa. Tak to jest, jak czyta się „po łébkach”. Pierwszy chrzest Mieszka i ślub z Dobrawą był potajemny. Mieszko nie od razu zrezygnował ze swoich pogańskich obyczajów (a miał ponoć wcześniej siedem żon, czy bardziej – nałożnic). Dobrawa musiała mieć trochę czasu, by zmienić obyczaj swojego piastowskiego męża...

Uczennica E: – Masz rację! Chyba nawet go zaszantażowała... s. 349 – *Wstyd mi... widzicie, że noszę wianek dziewiczy na głowie, bo uroczystego chrztu*

i zaślubin nie było. Nie mogę powiedzieć, że żona twoją... Wobec chrześcijan córka Bolesława jest tylko twoja ulubienicą, jak te dawne Lilie i Luby... a córka Bolesława Lutego, wnuczka Przemysławów, nie może nią być i nie będzie!”

Uczennica G: – Zaszantażowała Mieszka skutecznie. Odprawił nałożnicę, odbył się oficjalny ślub i chrzest właściwy, w obecności ówczesnej elity, choć Kraszewski pisze, że „na zamku w Gnieźnie wały i dworce pomieścić nie mogły natłoku. (...) Gromadami stojący dokoła grodu kropili kapłani wodą i dawali imiona nowe”.

Uczeń D: – W Gnieźnie? A ja słyszałem, że wcale nie jest to takie pewne.

Uczennica G: – Rzeczywiście. Mówi się, że to mógł być Poznań, a jeszcze pewniej Ostrów Lednicki, a nawet Ratyżbona czy Praga...

Uczeń D: – I jeszcze – że chrzest Mieszka I nie oznaczał chrztu całego plemienia.

Uczennica F: – O tym też pisze Kraszewski: s. 353 *...zaczął opowiadać, jak świetnie chrzest się spełnił, jak mnogo ludu wdziało białe szaty, a jak podstępnie potem i sprośnie krzyże wystawione porzucano i zbezczeszczono w nocy...*

Uczeń D: – Właściwie... to dziwne, że tak mało ksiązek powstało o tamtych czasach.

Uczennica E: – Pewnie dlatego, że tak mało o nich wiadomo.

Uczeń D: – Ale to właśnie daje niesamowite pole dla wyobraźni!

Uczennica G: – Dawniej nie pisano, ale teraz powstaje coraz więcej takich ksiązek.

Uczennica F: – Przykłady?..

Uczennica G: – Grupa historyczna mówiła o „Żelaznych damach” Janickiego... To książka historyka, ale napisana z nerwem literackim. Czyta się ją jak sagę „Gra o tron” George’a R.R. Martina. Tylko, że to nie Westeros, a Europa Środkowa w X i XI wieku; i „Kobiety, które zbudowały Polskę”: Dobrawa, Oda i Emnilda...

Uczeń H: – Imiona rzeczywiście jak z powieści fantasy...

Uczennica G: – Nie tylko imiona, ale treść, czyli owe „prawdziwe historie” opowiedziane przez Janickiego. Zresztą na grunt fantastyki przeniosła polską historię również znakomita Elżbieta Cherezińska. „Gra w kości”, o Bolesławie Chrobrym, nawet tytułem nawiązuje do serii Martina. Ale moją ulubioną jest jej książka „Korona śniegu i krwi” o Przemysle III! Dla mnie to lepsza proza niż Martin i Sapkowski razem wzięci!

Uczennica F: – Ciekawe, co cię tak ujęło w książkach Cherezińskiej? Nie lubię powieści fantasy...

Uczennica G: – Ja też niespecjalnie lubię ten gatunek. Ale Cherezińską uwielbiam! Daleko odchodzi od „koturnowego” przedstawiania historii. O „Grze

w kości” napisała na swojej stronie: *Książka o Bolesławie Chrobrym chodziła mi po głowie. Lubię drania. Albo Zaglądam do podręcznika historii mojej córki. Ziewam.* Przy jej książkach nie ziewa się, mimo, że liczą po 600 stron...

Uczennica E: – Żartujesz? Chyba nie przebrnęłabym...

Uczennica G: – Przebrnęłabyś, na pewno! Tyle stron ma „Korona śniegu i krwi”, a ja nie mogłam się od niej oderwać, póki nie skończyłam. Powstało nawet słuchowisko według tej powieści...

Uczeń D: – Słuchałem w Radiu Merkury! Rzeczywiście, wciąga.

Uczennica G: – A tak „z innej beczki” – bardzo jestem ciekawa, kto wypożyczył najnowszy egzemplarz powieści „Lubonie”...

Część IV.

Plastyka

Nauczycielka: – Myślę, że powoli możemy podsumować nasze zadania. Grupy historyczna i literacka zakończyły już swoje poszukiwania... A tak na marginesie – padło pytanie, kto z was wypożyczył najnowsze wydanie powieści Kraśzewskiego „Lubonie”?..

[Rozgląda się po sali, ale nikt się nie zgłasza.](#)

Nauczycielka: – Kowalski, coś tobie wiadomo na ten temat?

Uczeń X: – Co? Ja? No, tak... Nie wiem, czy to najnowsze, ale wypożyczyłem... „Gra o tron” to na pewno nie jest!

Uczeń H: – Nie, no! Nie wierzę! Stary!? Ty?! Czytałeś „Lubonie”? O chrzcie Mieszka I?!

Uczeń X: – No, może nie od deski do deski, ale... [\(buńczucznie\)](#) A „co ty wiesz o” chrzcie Polski??!

Nauczycielka: – Nie śmiećcie się z kolegi. Już ma u mnie piątkę. A jeśli uda mu się stworzyć scenariusz gry, to będzie miał szóstkę. Przejrzyjmy jeszcze ilustracje, które dla was przygotowałam. Na pewno pomogą nam zilustrować nasze wyobrażenia...

[Proponowana ikonografia:](#)

1. Jan Matejko, *Zaprowadzenie chrześcijaństwa, 1889*
2. Mieszko I i Dobrawa według Jana Matejki
3. *Wichman poddaje się księciu Mieszkowi*, grafika według Franciszka Smuglewicza
4. Mieszko I na rycinie Walerego Eljasza-Radzikowskiego z XIX wieku

5. Animowana Historia Polski Tomasza Bagińskiego – w 8 minut streszczenie historii Polski, w tym chrzest Mieszka I
Animacja znalazła się wśród 33 produkcji spełniających wymagania niezbędne do ubiegania się o nominację do Oscara w kategorii Najlepszy Krótkometrażowy Film Animowany w 2010 roku. Nominacji jednak nie otrzymała. Została za to wyróżniona nagrodą Animago jako najlepsza wizualizacja w 2010 roku. History Of Poland – Shanghai Expo 2010 – (966-2010)
6. Piąta część cyklu „Tajemnice początków Polski” pt. „Krzyż i korona”, w reżyserii Zdzisława Cozaca, poświęcona jest procesowi chrystianizacji państwa pierwszych Piastów. Przedstawione zostały zagadnienia związane z chrztem Mieszka I i jego dworu, recepcją nowej religii przez poddanych Bolesława Chrobrego, ustanawianiem biskupstw, budową pierwszych kaplic i kościołów, przemianami w obrzędowości pogrzebowej.
7. Komiks „Mieszko I i jego syn Bolesław Chrobry” z ilustracjami Grzegorza Rosińskiego
8. Wybór rysunków Henryka Derwicha (1921-1983), popularnego niegdyś rysownika-humorysty (związanego przede wszystkim z popołudniówką „Express Poznański”) z cyklu „Piórkem po tysiącleciu”, stworzonego w 1966 roku (prace chronione prawem autorskim), umieściliśmy na zakończenie tego numeru „Poradnika”. Mogą służyć jako jeden z przykładów niestandardowego, humorystycznego przedstawienia ważnych historycznych wydarzeń.

Bibliografia:

Pozycje zwarte:

1. Chrzest Polski / Jerzy Dowiat. – Warszawa : „Wiedza Powszechna”, 1997. – 179 s.
2. Chrześcijaństwo w Polsce : zarys przemian 966-1945 : praca zespołowa / pod red. Jerzego Kłoczowskiego ; Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. – Lublin : Wydaw. TN KUL, 1981. – 321 s.
3. Dzieje chrześcijaństwa polskiego / Jerzy Kłoczowski. – Warszawa : Świat Książki – Bertelsmann Media, 2007. – 476 s.
4. Dzień chrztu i co dalej... / Henryk Samsonowicz. – Warszawa : Wydawnictwo DiG, 2008. – 142 s.
5. Gra w kości / Elżbieta Cherezińska. – Poznań : Zysk i S-ka Wydawnictwo, 2010. – 408 s.

6. Historia Kościoła. 2, Wczesne średniowiecze chrześcijańskie / Bolesław Kumor ; Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wydział Teologii. – Wyd. 2 zm. (dodr.). – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2005. – 206 s.
7. Historia Kościoła w Polsce. T. 1, Do roku 1764. Cz. 1, Do roku 1506 / red. Bolesław Kumor, Zdzisław Obertyński ; oprac. Kazimierz Dola [i in.]. – Poznań ; Warszawa : „Pallottinum”, 1974. – 464 s.
8. King Popiel and [the] mice = Opowieść o królu Popielu i myszach / [tekst Barbara Seidler ; il. Grzegorz Rosiński]. – Wyd. 3. – Warszawa : „Sport i Turystyka”, 1987. – 32 s.
9. Lubonie : powieść z X wieku / Józef Ignacy Kraszewski. – Warszawa : Wydawnictwo Ludowe, 1949. – 369 s.
10. Lubonie : powieść z X wieku / Józef Ignacy Kraszewski – Poznań : Zysk i S-ka Wydawnictwo. 2015. – 302 s.
11. Mieszko Pierwszy / Jerzy Strzelczyk. – Poznań : Wydawnictwo WBP. Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”, 1999. – 205 s.
12. Mieszko I / Gerard Labuda. – Wrocław [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2002. – 285 s.
13. Na dworze króla / napisał i zil. Jarosław Gryguć. – Poznań : Media Rodzina, 2015. – 22 s.
14. Nawrócenie i chrzest Mieszka I / Philip Earl Steele. – Warszawa : Fronda PL, 2005. – 126 s.
15. O Piaście Kołodziejcu : [komiks] / scenariusz Barbara Seidler, rys. Grzegorz Rosiński. – Warszawa : Wydawnictwo: Sport i Turystyka, 1977. – (Legendarna Historia Polski ; 3)
16. Opowieść o Popielu i myszach : [komiks] / scenariusz: Barbara Seidler, rys.: Grzegorz Rosiński. – Warszawa : Wydawnictwo: Sport i Turystyka, 1977. – (Legendarna Historia Polski ; 2)
17. Piastówny i żony Piastów / Jadwiga Żylińska. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1975. – 280 s.
18. Pierwsze państwo polskie / Gerard Labuda. – Kraków : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1989. – 80 s.
19. [Pięćset] 500 zagadek o Poznaniu i Wielkopolsce / Włodzimierz Łęcki. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 1975. – 229 s.
20. Polska Piastów. Polska Jagiellonów / Paweł Jasienica. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1986. – 477 s.
21. Polska pierwszych Piastów : państwo, społeczeństwo, kultura / red. Tadeusz Manteuffel. – Wyd. 3. – Warszawa : „Wiedza Powszechna”, 1974. – 369 s.
22. Poznańskie legendy i nie tylko / Krzysztof Kwaśniewski. – Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 2004. – 372 s.

23. Studia nad początkami państwa polskiego. T. 1 / Gerard Labuda. – Poznań : Wydaw. Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 1987. – 521 s.
24. Szlak Piastowski; przewodnik / Włodzimierz Łęcki. – Wyd. 3 zaktual. – Poznań : Wydawnictwo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury, 2006. – 237 s.
25. The legend of king Piast = O Piaście Kołodzieju / [tekst Barbara Seidler ; oprac. graf. Grzegorz Rosiński ; transl. by Jane Gromada Kedron]. Warszawa : „Sport i Turystyka” ; New York : The Kosciuszko Foundation, 1977. – 16 k.
26. Wielkopolska nasza kraina / pod red. Włodzimierza Łęckiego. – Poznań : Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury, Wydawnictwo Kurpisz, 2004. – t 2 : 303 s., t. 3 : 223 s.
27. Wielkopolski alfabet pisarek / red. Ewa Kraskowska, Lucyna Marzec. – Poznań : Wydawnictwo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury, 2012. – 445 s.
28. Żelazne damy : kobiety, które zbudowały Polskę / Kamil Janicki. – Kraków : Znak Horyzont, 2015. – 428 s.

Artykuły:

1. Człowiek, który ograł świat / Adam Kiciński ; rozm. przepr. Szymon Kra-
wiec. W: *W prost.* – 2015, nr 52, s. 66-67
2. Epitafium dla Mieszka II / MAZ. W: *Głos Wielkop.* – 2015, nr 284, s. 6
3. Inauguracja roku jubileuszowego Chrztu Polski / Karolina Koziotek. W:
Głos Wielkop. – 2015, nr 279, s. 11
4. Mają dotację. Szukają twórców / Robert Domżał. W: *Głos Wielkop.* –
2015, nr 284, s. 7
5. Najważniejsza polska trasa turystyczna szykuje się do 1050-lecia Chrztu
Polski. W: *Głos Wielkop.* – 2015, nr 284, s. 19
6. Rozwódka, wikingowie i chrzest Polski / Andrzej Wyrwa; rozm. przepr.
Monika Białkowska. W: *Przewodnik Katolicki.* – 2015, nr 15,
s. 27-29
7. Topory wychodzą spod wody / Grzegorz Okoński. W: *Express Po-
znański.* – 1999, nr 184, s. 1, 3
8. Wiedźmin do Hollywood / Dawid Karpiuk. W: *Newsweek.* – 2015,
nr 47, s. 92-96
9. Zagrają na 1050-lecie chrztu / Robert Domżał. W: *Głos Wielkop.* –
2015, nr 267, s. 14

Netografia:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Chrzest_Polski
<http://966.com.pl/>
<http://966.com.pl/index.php/chrzest/chrzest-mieszka.html>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Mieszko_I
http://www.opoka.org.pl/biblioteka/I/IH/pk201416_mieszko.html
<http://www.opoka.org.pl/biblioteka/I/IH/pk201515-chrzest-polski.html>
<https://www.przewodnik-katolicki.pl/Archiwum/2014/Przewodnik-Katolicki-16-2014/Historia/Mieszko-ksiaze-Polski-zostal-ochrzczony>
<http://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/823062,Chrzest-Polski-Mieszko-I-nie-mial-wyjscia>
<http://ksiazki.wp.pl/rid,6706,tytul,Niezlomne-sprytne-i-czujne,recenzja.html>
<http://mediewalia.pl/filmy/zdzislaw-cozac-kreci-film-o-chrystianizacji-polski/>
http://wyborcza.pl/1,75476,8876126,To_nie_Mieszko.html?disableRedirects=true
<http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/51,114873,8874376.html?i=1>
<http://www.gloswielkopolski.pl/artykul/679983,wielkopolska-pepkciem-polski-oto-10-mocnych-dowodow-na-potwierdzenie-tej-tezy,id,t.html>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Dobrawa_Przemy%C5%9Blidka
https://pl.wikipedia.org/wiki/Dagome_iudex
<http://westeros.pl/>
<http://www.wprost.pl/ar/205032,1/Zapomniane-grobowce-Mieszka-I-i-Chrobrego/>
www.zysk.com.pl
<http://halat.pl/jmatejko.html>
<https://www.google.pl/search?q=objawy+chrzest+Polski&tbm=isch&imgil=780qsnZkfi1MOM%253A%253BuwGwCba8ymF21M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fhalat.pl%25>
<https://www.youtube.com/watch?v=2DrXgj1NwN8>
http://www.cypriannorwid.pl/JAKA_POLSKA.php
<http://images7.fotosik.pl/450/c3d2cba047b33f7b.jpg>
<http://polskaniezwykla.pl/web/gallery/photo,300384.html>
<http://www.modlitwa-litania.pl/katechizm/chrzest-polski-jako-uczestnictwo-w-obietnicy-danej-abrahamowi>
<http://animowany.pl/animowana-historia-polski/>
http://animowany.pl/wp-content/uploads/2012/01/animowana_historia_polski_2.jpg
<http://wladzypolske.pl/index.php?etap=10&i=886&nomenu=1&oe=UTF-8&q=prettyphoto&iframe=true&width=1000&height=100%>

<http://lednicamuzeum.pl/wiadomosc,jubileuszowe-obchody-upamietniajace-1050-rocznice-chrztu-polski-na-ostrowie-lednickim.html>

<http://niezwykle.com/wp-content/uploads/2015/04/Fresk-wsp%C3%B3%C5%82czesny-na-murze-obok-pomnika-B.-Chrobrego-w-Gnie%C5%BAnie-ko%C5%82o-Katedry.jpg>

<http://www.gry-online.pl/S016.asp?ID=2212>

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

AKTA sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego : lata 1733-1763 / wyd. Michał Zwierzykowski. – Warszawa: Wydaw. DiG, 2015. – XXI, 986 s. : il.

ANTONI z Napachania 1494-1561 rektor Akademii Krakowskiej / Jakub Linetty. – Napachanie: Stowarzyszenie Forum Antoniego z Napachania, 2015. – 103 s. : fot.

BIBLIOGRAFIA regionalna Ostrowa Wielkopolskiego i powiatu ostrowskiego 2014 / red. prow. Włodzimierz Grabowski, oprac. i red. Ewa Cegła; Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego w Ostrowie Wielkopolskim. – Ostrów Wlkp: BP, 2015. – 150 s.

BRUCZKÓW : tajna szkoła polska i Dom Dziecka w byłym zaborze pruskim / Ludmiła Sługocka. – Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe, 2015. – 98 s. : fot., portr.

Dot. też właścicielki majątku Bruczków – Wandy Koczorowskiej. Zawiera sylwetki wychowanków

CALISIANA rozproszone w archiwach polskich (1945-1989) / praca zbior. pod red. Grażyny Schlender. – Kalisz: Archiwum Państwowe w Kaliszu, 2015. – 428 s. : il.

Dot. źródeł do historii Kalisza za lata 1945-1989 wytworzonych przez ówczesne organy represji: milicję, urząd bezpieczeństwa, służbę bezpieczeństwa, wojsko oraz partie: Polską Partię Robotniczą i Polską Zjednoczoną Partię Robotniczą

CHMURY nad domem : wspomnienia łączniczki / Zofia Hejnowicz-Naglerowa. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Gostyń: Muzeum w Gostyniu, 2015. – 265 s. : fot.

Żołnierz Armii Krajowej, pisarka, pochodząca z Gostynia (1921-2011)

CZTERY pory roku w parkach krajobrazowych Wielkopolski : [album] / fot. Karol Budziński [i in.]; Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. – Poznań: Bogucki Wydawnictwo Naukowe, [2015]. – 95 s. : fot.

[DWADZIEŚCIA pięć] 25 lat Towarzystwa Miłośników Ziemi Gołanieckiej [w Gołańczy] 1990-2015 / Adam Kusz. – Gołańcz: Towarzystwo Miłośników Ziemi Gołanieckiej, 2015. – 62 s., [4] s. tabl. : fot.

[DWUDZIESTO-lecie] 20-lecie Towarzystwa Ziemi Osieckiej [w Osiecznej] 1995-2015 / red. Adam Podsiadły, Stanisław Lenartowicz. – Osieczna: Towarzystwo Ziemi Osieckiej, 2015. – 66 s. : il.

DZIEJE Nadleśnictwa Włoszakowice : 90 lat historii / Ryszard Łopusiewicz, Przemysław Kuchcicki; fot. Marek Chwistek. – Włoszakowice: Nadleśnictwo Włoszakowice, 2015. – 490 s. : fot.

DZIEJE ratusza w Kole : studium historyczno-archeologiczne / pod red. Krzysztofa Witkowskiego. – Koło: Stowarzyszenie Przyjaciół Miasta Koła n. Wartą, 2015. – 124 s. : fot., il., tab.

Bibliografia s. 119-124

GARNIZON Leszno Wojska Polskiego 1920-1939 / Krzysztof Handke. – Leszno: Stowarzyszenie Oficerów Rezerwy 69. Leszczyńskiego Pułku Przeciwlotniczego im. gen. dyw. Stefana Roweckiego „Grotą” i Garnizonu Leszno, 2015. – 407 s. : fot.

Zawiera także kalendarium

GMINA Chocz : przewodnik historyczno-kulturalny / red. Jan Woldański. – Chocz: Gminny Ośrodek Kultury, 2014. – 313 s. : fot.

HISTORIA, ludzie, wspomnienia : Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie w Wolsztynie / red. Katarzyna Lulkiewicz, Danuta Szpakowska; aut. Anna Artwińska [i in.]. – Wolsztyn: Fundacja Absolwentów LO, 2015. – 351 s. : fot., portr., tab.

Historia od 1889 r.

IGNACY Jan Paderewski : pomnik i dzieło / oprac. red. Edmund Dudziński [i in]; Towarzystwo im. Hipolita Cegielskiego. – Poznań: Towarzystwo im. Hipolita Cegielskiego, 2015. – 360 s. : fot.

Dot. budowy pomnika kompozytora przed budynkiem Akademii Muzycznej w Poznaniu

KALENDARIUM historyczne Krotoszyna / Piotr Mikołajczyk. – Krotoszyn: Towarzystwo Miłośników i Badaczy Ziemi Krotoszyńskiej, 2015. – 124 s. : il.

KALISZ w grafice Czesława Wosia / red. Krzysztof Walczak. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk: Książnica Pedagogiczna im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu, 2015. – 34 s.

Wystawa prac ukazujących widoki miasta, wykonanych przez grafika z Ostrowa Wlkp., eksponowana w Książnicy Pedagogicznej w Kaliszu

KOŚCIÓŁ parafialny w Wałkowie pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny : w 50-tą rocznicę konsekracji kościoła 1965-2015 / oprac. Michał Pietrowski. – Wałków; Jarocin: Drukarnia Projekt, 2015. – 60 s. : il.

KOŚCIÓŁ Świętego Krzyża na Lipówce we Wrześni / Sebastian Mazurkiewicz; Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich. – Wyd. 2 popr. – Września: Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrzesińskich, 2014. – 32 s. : fot.

KRONIKA krotoszyńska : ilustrowane dzieje miasta w latach 1415-1945 / pod red. Hieronima Ławniczaka. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2015. – 272 s. : il.

Dzieje Krotoszyna i okolic, zawiera też noty biograficzne znanych mieszkańców

KU PRAWDZIE : historycy Powstania Wielkopolskiego w pamięci następców : materiały z XVIII Seminarium Historyków Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 w Kościanie w dniu 18 lutego 2014 r. / red. nauk. Zenon Józwiak, Bogusław Polak, Michał Polak; Instytut im. Gen. Stefana „Grota” Roweckiego w Lesznie. – Kościan; Leszno: Wydawnictwo Instytutu im. Gen. Stefana „Grota” Roweckiego, 2015. – 135 s. : fot., portr. – (Biblioteka „Grota”; nr 54)

LEKSYKON krajoznawczy gminy Kórnik / red. Ilona Potocka; [aut.] Stanisława Andrejewska [i in.]. – Kórnik: Fundacja Zakłady Kórnickie, 2015. – 198 s. : fot.

LESZNO : [album] / red. Jarosław Glapiak [i in.]; fot. Elżbieta Weigh [i in.]. – Leszno: Agencja Jagart Jarosław Glapiak, 2015. – 80 s. : fot.

LEŚNICY z pasją / Agata Ożarowska-Nowicka. – Poznań: Wydawnictwo Quercus, 2015. – 114 s. : fot.

Biografie wielkopolskich leśników

LUSTRA pamięci : Janusz Nowacki : [album] / Janusz Nowacki; teksty Tadeusz Żukowski [i in.]. – Poznań: Janusz Nowacki: Wielkopolskie Archiwum Fotografii OW-ZPAF, 2015. – [84] s. : fot.

Poznański fotografik

ŁYŻKA Mleka 2014/2015 / red. Aneta Kolańczyk i Izabela Fietkiewicz-Paszek. – Kalisz: Stowarzyszenie Promocji Sztuki „Łyżka Mleka”, 2015. – 52 s. : fot.

5 lat działalności kulturalnej Stowarzyszenia Promocji Sztuki „Łyżka Mleka” w Kaliszu

NADLEŚNICTWO Grodzisk : [album] / oprac. graf. Marcin Frąckowiak, Krzysztof Moroz; Nadleśnictwo Grodzisk. – Grodzisk: Fotografia Krzysztof Moroz, 2015. – 95 s. : fot.

OBRA : klasztor pocysterski i Wyższe Seminarium Duchowne Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej / Jan Sowa. – Wolsztyn: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wolsztyn im. Stanisława Platera, 2015. – 228 s. : il. – (Ocalić od Zapomnienia)

Bibliografia s. 216-219

OCALIĆ od zapomnienia : wspomnienia „leszczyńskich Sybiraków”. Z. 2 / oprac. Krzysztof Handke, Piotr Handke, Robert Robaczyński. – Leszno: Oddział Związku Sybiraków: II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, 2015. – 59 s. : il.

OKIENKA Matki Boskiej : mała architektura sakralna powiatu poznańskiego : inwentaryzacja i opis krzyży, kapliczek przydrożnych i przydomowych oraz elementów architektonicznych budynków mieszkalnych związanych z kultem religijnym na obszarach powiatu poznańskiego / Magdalena Szymańska i Magdalena Szramkowska-Strugała. – Krerowo: Parafia pw. Św. Jana Chrzciciela, 2015. – 92 s. : fot.

PO WOJNIE : wspomnienia : historia mojej działalności lekarsko-społecznej po drugiej wojnie światowej z wstawkami autobiograficznymi ze szczególnym uwzględnieniem pobytu w Rogoźnie od 01.04.1945 r. do 25.02.2009 r. / Stanisław Waliszewski. – Rogoźno: Towarzystwo Przyjaciół Rogoźna, 2015. – 136 s. – (Biblioteka Rogozińskich Zeszytów Historycznych; nr 3)

Lekarz z Rogoźna

POWSTANIE Wielkopolskie 1918/1919 w filatelistyce, wydawnictwach pocztowych i innych / Marcin Nowakowski. – Poznań: www.media-expo.pl, 2015. – 71 s. : il.

Dot. kolekcji filatelistycznej Marcina Nowakowskiego (gł. pocztówki i stemple okolicznościowe) związanej z Powstaniem Wielkopolskim, także opisy miejsc i osób oraz wydarzeń związanych z przebiegiem powstania i jego rocznicami

PROCHEM jesteśmy i cieniem : wspomnienia pośmiertne i nekrologi „Kaliszanina. Gazety miasta Kalisza i jego okolic”, 1871-1892 / Maria Kubacka-Gorwecka, Monika Sobczak-Waliś. – Kalisz: Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka, 2015. – 382 s. : il.

RAPORT kultura 2014/2015 [w Kaliszu] : fakty, liczby, wydarzenia / red. Marzena Pastuszek [i in]. – Kalisz: Miasto Kalisz, 2015. – 71 s. : fot.

Podsumowanie sezonu artystycznego 2014/2015

RESTITUCJA Państwa Polskiego na Kresach Zachodnich Rzeczypospolitej w latach 1919-1939. Cz. 1 / Łukasz Jastrząb, Jarosław T. Łożyński, Antoni Taczanowski. – Sieraków; Międzychód: Drukarnia-Międzychód, 2015. – 194 s. : fot. – (Sierakowskie Zeszyty Historyczne; 14)

Powiat międzychodzki w okresie międzywojennym

RODOWODY mieszczan bukowskich : wstęp do genealogii bukowian (XVI-XIX wiek) / Mariusz Formanowicz. – Środa Wlkp.; Mnichowo: Wielkopolskie Towarzystwo Genealogiczne „Gniazdo”, 2015. – 579 s. : il. – (Skarbnica Gniazda; t. 3)

RZEMIOSŁO i przemysł miejski w Wielkopolsce w drugiej połowie XVIII wieku / Andrzej Szymański; Pleszewskie Towarzystwo Kulturalne, Muzeum Regionalne w Pleszewie. – Poznań; Pleszew: Pleszewskie Towarzystwo Kulturalne, 2015. – 731 s. : tab. – Bibliografia s. 697-705

SKARBY drukarstwa i introligatorstwa ze zbiorów dawnej Biblioteki Katedralnej w Gnieźnie : katalog wystawy w Bibliotece Raczyńskich. Poznań, 5-30 maja 2015 / Piotr Pokora, Michał Muraszko. – Poznań; Gniezno: Instytut Historii UAM, 2015. – 46 s. : fot.

SŁYSZYSZ? Synagoga : wychodząc spod poznańskiej synagogi przy Wronieckiej / Joanna Roszak. – Lublin: Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”; Warszawa: Instytut Sławistyki PAN, 2015. – 137 s. : il.

Rozmowy z ludźmi związanymi z Poznaniem dotyczące tematyki żydowskiej. Wspomnienia, również przedwojenne. Dot. także synagogi

„SOLIDARNOŚĆ” nauczycielska w województwie leszczyńskim 1980-1990 / Waldemar Handke. – Leszno: Instytut im. gen. Stefana „Grota” Roweckiego, 2015. – 111 s. – (Biblioteka „Grota”; nr 56)

STO lat oświaty w Sławsku 1915-2015 / Piotr Gołdyn. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2015. – 198 s. : il.

[STO pięćdziesiąt] 150 lat szkół w zamku koźmińskim / praca zbior. pod red. Sławomira Zydorka; Komitet Obchodów 150-lecia Szkół w Koźmińskim Zamku. – Jarocin: Drukarnia Nowak – Jarocin Marcin Nowak, 2015. – 76 s. : fot.

Dot. Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Marcińca w Koźminie Wielkopolskiej 2002-2015 oraz historii poprzednich szkół od 1865 r.

SZLAKIEM pałuckich kościołów : Żnin – Brzyskorzystew – Cerekwica – Świątkowo – Żerniki – Skórki – Gościeszyn – Ryszewko – Niestronna – Parlin – Gąsawa – Wenecja – Żnin (Łabiszyn, Tarnowo Pałuckie, Pakość) / tekst M. Andruszkiewicz, W. Dolata. – Żnin: Powiat Żniński, 2014. – 15 s. : fot. – (Pałuki warto!)

Trasa turystyczna

SZNEKA z glancem czyli elementarz gwary poznańskiej / [tekst i il.] Eliza Piotrowska. – Poznań: Wydawnictwo Miejskie Poznania, 2015. – 51 s. : il.

Wiersze w gwarze poznańskiej, ćwiczenia dla dzieci, słownik

TEATR Polski w Poznaniu / Jerzy Borwiński, Stefan Drajewski. – Poznań: Wydaw. Miejskie Poznania, 2015. – 103, [5] s. : fot., rys. – (Biblioteka Kroniki Miasta Poznania. Zabytki Poznania)

TRADYCJA lokalna jako tworzywo wydarzeń kulturalnych : „Święto Smażonego Sera” w Pogorzeli / Mariusz Ossowski; Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Pogorzeli. – Krotoszyn: Wydawnictwo i Drukarnia Krotoszyńska, 2014. – 69 s. : il.

Dot. m.in. tradycji wytwarzania serów

UROCZYŚĆ nadania imienia Rodu Leszczyńskich I Liceum Ogólnokształcącemu w Lesznie / red. Bogna Turbańska-Łuczak, Małgorzata Ptaszyńska. – Leszno: I Liceum Ogólnokształcące, 2015. – 48 s. : il.

M.in. historia rodu Leszczyńskich

WIELKOPOLSCY twórcy ludowi : informator Oddziału Wielkopolskiego Stowarzyszenia Twórców Ludowych / red. Anna Weronika Brzezińska, Marta Romanow-Kujawa. – Poznań: Wielkopolski Oddział Stowarzyszenia Twórców Ludowych, 2015. – 61 s. : fot., tab.

WIELKOPOLSKA : katalog atrakcji turystycznych / Anna Plenzler. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2015. – 44 s. : fot.

WIELKOPOLSKA : turystyka aktywna / Jacek Łuczak. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2015. – 36 s. : fot.

WIELKOPOLSKA miodem płynąca : kronika najważniejszych wydarzeń Regionalnego Związku Pszczelarzy Wielkopolski Południowej w Kaliszu (1975-2015) / Jerzy Gnerowicz. – Kalisz: Regionalny Związek Pszczelarzy Wielkopolski Południowej, 2015. – 94 s. : fot.

WIELKOPOLSKIE oddziały wojsk łączności 1919-1939 / Marek Zajązkowski. – Poznań: Wydawnictwo Miejskie Poznania, 2015. – 632 s. : fot., portr., tab.

Bibliografia s. 606-610

WOLSZTYN i okolice : przewodnik turystyczny dla dzieci / Katarzyna Jęczmionka. – Wolsztyn: Urząd Miejski w Wolsztynie – Gminne Centrum Informacji, [b.r.]. – 68 s. : fot., rys.

ZA TO, że byli Polakami : druga wojna światowa w pamięci mieszkańców gminy Nekla / pod red. Jerzego Osypiuka. – Nekla: Nekielskie Stowarzyszenie Kulturalne, 2015. – 275 s. : fot.

ZABURZONA codzienność 1914-1918 : powiat ostrowski i jego mieszkańcy podczas I wojny światowej / Maciej Kowalczyk. – Ostrów Wielkopolski: Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego, 2015. – 241 s. : fot.

ZAWODZIE wrzesińskie : stara-nowa dzielnica : przyczynki do dziejów miejscowości / pod red. Sebastiana Mazurkiewicza; [aut.] Paweł Biernacik; Mu-

zeum Regionalne im. Dzieci Wrześnińskich. – Września: Muzeum Regionalne im. Dzieci Wrześnińskich, 2015. – 147 s. : il.

ZIEMIA Nekielska w Powstaniu Wielkopolskim 1918/1919 / Michał Pawełczyk. – Nekla: Gmina Nekla, Nekielskie Stowarzyszenie Kulturalne, 2015. – 368 s. : fot.

Zawiera także biogramy powstańców

ŻYCIE miasta : studium Poznania : infrastruktura miejska / Jerzy J. Parysek, Lidia Mierzejewska. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2014. – 404 s. : fot. – (Studia i Prace z Geografii i Geologii; nr 45)

Dot. m.in. administracji terytorialnej, transportu miejskiego, infrastruktury mieszkaniowej, gospodarki, edukacji, życia religijnego i kulturalnego

ŻYDZI w Ostrowie w dokumentach XVIII wieku / wyb. i oprac. Waław Kieremkamp. – Ostrów Wielkopolski: Stowarzyszenie „Przyjaciele Ostrowskiej Synagogi”, 2015. – 120 s. : fot., tab. – (Ostrowskie Studia Judaistyczne; t. 3)

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(wrzesień–listopad 2015)

W programach działalności bibliotek wielkopolskich na stałe zagościła akcja „Cała Polska czyta dzieciom”, często poszerzona o imprezy towarzyszące. Trwa Narodowe Czytanie „Lalki” Bolesława Prusa. Rozwija się też działalność Dyskusyjnych Klubów Książki, powstaje coraz więcej Dyskusyjnych Klubów Filmowych. Imprezy cykliczne związane były z nadejściem jesieni, dniem Wszystkich Świętych, urodzinami Kubusia Puchatka (październik) i Światowym Dniem Pluszowego Misia (listopad). Obchodzony jest Rok Jana Pawła II oraz rocznice urodzin i śmierci pisarzy

Wrzesień

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Wystawa prac uczestników sekcji plastycznej działającej podczas wakacji przy GCKSTiR w Bojanowie
- „Wrocławskie Zoo w obiektywie Kacpra Ptaszkowskiego” – wystawa fotograficzna ucznia szkoły średniej (Galeria na Wejściu)

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Boreckie Wierszowanie – Barbara Majchrzak
- „Wypożycz książeczkę, wygraj walizeczkę” – rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród laureatom
- „Polska i Polacy w czasie II wojny światowej” – wystawa filatelistyczna
- Akcja: e-motywacja – Krystyna Kofta

Czempiń (pow. Kościan)

- „Syberyjską dżiczą pieszo i pontonem” – spotkanie o Syberii z poznańskim podróżnikiem Krzysztofem Kryzą
- „Druga wojna światowa w rysunku” – wystawa książek
- E-motywacja – spotkanie wprowadzające z Hanną Sienkiewicz i Tomaszem Kozłowskim
- „Spotkajmy się w bibliotece” – cykl spotkań z grupami przedszkolnymi i szkolnymi, które po raz pierwszy są w danej grupie, m.in. spotkanie z Panią Jesień z darami jesieni, krótkie przedstawienie przygotowane przez gościa, malowanie obrazów kasztanami
- Zajęcia biblioteczne w przedszkolu (Filia w Starym Gołębinie):
 - ~ bal „Pożegnanie lata”
 - ~ „Wycieczka nad rzeczkę” – teatrzyk kukielkowy
 - ~ „Idzie jesień” – inscenizacja do przedstawienia

Czarniejewo (pow. Gniezno)

- „Mity dla dzieci”, „Pory roku – jesień” – zajęcia dla dzieci
- „Nie starzeje się ten, kto nie ma na to czasu” – spotkanie z Jolantą Szwalbe
- „Jesienne inspiracje” – zajęcia: „Pociąg do czytania”, „Jesień czas zacząć” (Filia Żydowo)
- „Tydzień Zakazanych Książek” – spotkanie dla uczniów (Filia Żydowo)

Gniezno

- W ramach projektu „Blubrajmy na Fyrtlu” – warsztaty plastyczno-literackie dla dzieci i młodzieży prowadzone przez Andrzeja Malickiego, znancę gwary, aktora i reżysera Teatru im. Aleksandra Fredry w Gnieźnie:
 - ~ „Blubrajmy kochani”

- ~ „Nasz Fyrtel – Nasza historia”
- „Chrzcielnice 966-2015” – wernisaż wystawy prac rękodzielniczych, malarskich i fotografii Stowarzyszenia Artystyczno-Rehabilitacyjno-Terapeutycznego „Promyk”

Gostyń

- Wystawy:
 - ~ „Zwierzęta małe i duże”
 - ~ „Islandia feerią barw wybuchająca” – fotografie autorstwa Aleksandry Karolczak
- Warsztaty o prawach człowieka dla gimnazjalistów prowadzone przez Adę Wesołowską z Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej
- Promocja wznowionej książki „Chmury nad domem” Zofii Hejnowicz-Naglerowej – współpraca z Muzeum w Gostyniu i rodziną autorki
- „Armenia” – prezentacja Haliny Radoły dla Klubu Żółtej Jesieni przy GOK „Hutnik”
- „Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania” – młodzież z Grupy Teatralnej „Kęs” czyta bajki i wierszyki dzieciom z gostyńskich przedszkoli i szkół podstawowych

Jutrosin (pow. Rawicz)

- „Ruch to zdrowie” – spotkanie z dziećmi, m.in. słuchanie bajek o zdrowym odżywianiu, zabawy ruchowe na świeżym powietrzu (Filia w Dubinie)
- Warsztaty plastyczne dla dzieci – wykonanie z papieru owoców metodą origami przestrzennego (Filia w Szkaradowie)

Kalisz

- „Narodowe czytanie” (konkurs ze znajomości treści powieści „Tajemnice *Lalki*”, wspólne czytanie powieści, wystawy towarzyszące: „Bolesław Prus i jego opowieść o życiu i miłości” oraz „Rozplotkowana *Lalka*” – prezentacja wszystkich numerów dziennika „Pudel Ir”, projekcja filmu „*Lalka*” z 1968 roku w reż. W. Hasa)
- IX Rajd „Śladami przodków” – w ramach XXII Europejskich Dni Dziedzictwa (współorganizacja; Biblioteka Główna, Filia nr 5)
- Zwiedzanie wystawy „Hotelowy Kalisz” – Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich (Filia nr 5)
- Wycieczka do Biblioteki oraz zwiedzanie wystawy „Hotelowy Kalisz” – Szkolne Koło Krajoznawczo-Turystyczne „Wędrowcy” (Filia nr 5)
- Podsumowanie wystawy „Hotelowy Kalisz” oraz prelekcja dr Joanny Bruś-Kosińskiej (Filia nr 5)

- „Jesień w bibliotece” – pogadanka i zajęcia plastyczne dla dzieci z przedszkola (Filia nr 5, Oddział dziecięcy)
- „Powstanie Warszawskie: wolność, męstwo, honor i przyjaźń” – spotkanie słowno-muzyczne z udziałem Stefanii Wodzińskiej (Filia nr 7)
- „Pająku złożony lzy me już wyssałeś” – czytanie tekstów literackich w 194. rocznicę urodzin Cypriana Kamila Norwida (współorganizacja Stowarzyszenie Promocji Sztuki „Łyżka Mleka”; Filia nr 7)
- „Szukając Marudka” – przedstawienie teatryku obrazkowego kamishibai – dla dzieci z przedszkola (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
- Wystawy:
 - ~ „Krucze pamiątki jak lalki z porcelany” – w ramach „III Święta ulicy Niecałej”
 - ~ „45. rocznica śmierci Ericha Marii Remarque’a” (Filia nr 2)
 - ~ „Międzynarodowy Tydzień Książek Zakazanych” (Filia nr 3)
 - ~ „71. rocznica Powstania Warszawskiego. Kalisz też pamięta. 63 dni – tamtych dni” – publikacje ze zbiorów MBP (Filia nr 7)
 - ~ „Powstanie Warszawskie. Pamiętamy! – najważniejsze miejsca 71 lat później” – fotografie Anety Lipińskiej wykonane 1 sierpnia 2015 w Warszawie (Filia nr 7)
 - ~ „Wspomnienia z wakacyjnych szlaków” – z okazji Światowego Dnia Turystyki (Filia nr 9)
 - ~ „Krasnal Hałabała i inni bohaterowie książek Lucyny Krzemienieckiej” (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
 - ~ „60. rocznica śmierci Lucyny Krzemienieckiej” (Filia nr 16)

Kępno

- „Kwiecie mój” – wystawa malarstwa Stowarzyszenia Plastyków Amatorów Powiatu Kępińskiego
- Spotkanie Stowarzyszenia Pomocy Chorym Onkologicznie „Zielony Parasol”, zajęcia z arteterapii (także w październiku)

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- „Dożynki Powiatowo-Gminne” – współorganizacja

Kłecko (pow. Gniezno)

- „Obrona Kłecka 8.09.1939 r.” – rys historyczny, wystawa książek oraz zdjęć
- Zajęcia plastyczne związane z obchodami rocznicy Obrony Kłecka, wykonywanie kwiatów białoczerwonych – dla dzieci

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:

- ~ 76.-rocznica wybuchu II wojny światowej
- ~ Wybieram Bibliotekę – zalety czytania

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna Kościan

- „Palcem po mapie – Afryka” zajęcia dla uczniów kl. I-III na podstawie książki „Mapy” A. i D. Mizielińskich (Oddział dla Dzieci)
- Spotkanie z Emilianem Prałatem, regionalistą, autorem książki „Miejsca i sztuka. Kopaszewo”
- „O żółwiu, który chciał spać” – spotkanie przedszkolaków z książką Alberto Aliaga z okazji Dnia Głośnego Czytania (Oddział dla Dzieci)
- Uroczyste rozpoczęcie zajęć w Klubie Przyjaciół Trąbka Bombka
- „Do dzieła” – zajęcia plastyczne dla najmłodszych (także w październiku i listopadzie)
- „Ostatnia książka świata” – przedstawienie Teatru Maska w ramach akcji Cała Polska Czyta Dzieciom
- Narodowe czytanie „Lalki” Bolesława Prusa – piknik literacki nad Obrą
- Warsztaty robienia lalek. Robimy lalki Izabelki. Propozycja dla każdego, i małego, i dużego (we współpracy z RECREO)
- Kiermasz różności – Warsztaty Terapii Zajęciowej
- Podróż koleją ze Stanisławem Wokulskim – dla miłośników gier planszowych (we współpracy z Fani Gier – Kościan)
- Literackie łamigłówki
- Wystawa lalek z kolekcji Ireny Łuczak, w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kościanie

Biblioteka Publiczna Gminy Kościan z/s w Kielczewie

- „Dlaczego wskazówki zegara wędrują w prawą stronę?” – spotkanie dla uczniów kl. II szkoły podstawowej, m.in. wysłuchanie wiersza „Stary zegar”, zapoznanie z krótką historią dotyczącą mierzenia czasu oraz wykonanie zegara (Biblioteka Kielczewo)
- „Jak złość znalazła się w skarpecie” – zajęcia biblioterapeutyczne ze „Starszakami” z przedszkola przy szkole podstawowej, m.in. zwrócenie uwagi na różne przejawy złości i agresji oraz na możliwości i sposoby radzenia sobie z nią (Biblioteka Kielczewo)
- „Witamy w nowej bibliotece” – zajęcia z klasą IV ze szkoły podstawowej (Filia Racot)
- „Konfrontacje z haftem” – spotkania kółka hafciarskiego w bibliotece (Filia Stary Lubosz; także w październiku i listopadzie)

- „Przysłowia mądrością narodu” – zajęcia dla dzieci, m.in. przedstawienie najbardziej znanych polskich przysłów, układanie rozsypań z przysłowiami (Filia Widziszewo)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Zajaczek z rozbitego lusterka, Dom pod kasztanami, Wesole lato” – wystawa książek Heleny Bechlerowej z okazji 20. rocznicy śmierci autorki

Krobia (pow. Gostyń)

- „Nasi sąsiedzi” – warsztaty dla przedszkolaków prowadzone przez Adę Wesołowską z Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej
- Warsztaty o prawach człowieka dla gimnazjalistów prowadzone przez Adę Wesołowską z Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej (Filia w Pudliszkach)
- „Armenia” – prezentacja Haliny Radoły dla dzieci z Samorządowej Szkoły Podstawowej w Skoraszewicach (Filia w Pępowie)

Krotoszyn

- Święto Ulicy – krotoszyński rynek; festyn uliczny dla mieszkańców miasta i okolic; przy współpracy Stowarzyszenia Twoja Alternatywa, które po raz pierwszy zainicjowało Krotoszyński Festiwal Ognia.
- Narodowe Czytanie – Lalka Bolesława Prusa Prusa – wybrane fragmenty utworu czytali przedstawiciele władz samorządowych i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (kawiarnia ART cafe)
- „Mały Kolberg” – impreza folklorystyczna (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Biesiada pokoleń – Lutogńiew, promocja czytelnictwa (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Rokofun konkurs” – konkurs plastyczny dla przedszkolaków „Czas dzieci” (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Krotoszyn, wczoraj i dziś” – wystawa prac dzieci z Przedszkola Bajka (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Jesień w literaturze” – wystawa (Filia)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Nie każdy potrafi” – wystawa i spotkanie poświęcone rękodziełu (Filia Pawłowice)
- „Kosz pełen jesiennych owoców” – zajęcia plastyczne (Filia Garzyn)
- Spotkanie autorskie z Zofią Beszczyńską – dla klas IV szkoły podstawowej
- „Chodzi po lesie pogodna jesień” – wystawa z okazji 60. rocznicy śmierci Heleny Bechlerowej

Krzywiń (pow. Kościan)

- Spotkanie autorskie z Iwoną Sobolewską-Okoń
- „Czas przy muzyce z płyt winylowych” – wizyta mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Mościskach (Filia w Bieżyniu)
- „Magiczne miejsce” – wizyta zapoznawcza przedszkolaków (Filia w Bieżyniu)
- „Lato w kapeluszu” – najmłodsze czytelniczki biblioteki zaprezentowały kapelusze wykonane przez Małgorzatę Dolatę (Filia w Bieżyniu)

Leszno

- „Wielkopolska Press Photo 2014” – wystawa prac nagrodzonych i wyróżnionych w kolejnej edycji konkursu Wielkopolska Press Photo („Galeria za Regałami”)
- Narodowe Czytanie „Lalki” Bolesława Prusa – happening przygotowany przez MBP oraz CH „Manhattan”; „Lalkę” czytali: mieszkańcy Leszna, w tym przedstawiciele władz samorządowych, kupców, regionalistów, nauczycieli, bibliotekarzy, literatów i dziennikarzy (Centrum Handlowe „Manhattan”)
- „Czy Polska jest ważnym graczem w Europie? Bilans obecności Polski w UE” – debata w ramach cyklu Wielkopolskie biblioteki debatują o Unii Europejskiej; prowadzenie: prof. Jadwiga Kiwerska (współorganizacja ze Stowarzyszeniem Instytut Zachodni w Poznaniu)
- Spotkanie autorskie z Mariuszem Grzebalskim, poetą i prozaikiem – dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych (współorganizacja z Fundacją Wisławy Szymborskiej)
- „Budżet obywatelski. Czy mieszkańcy mają wpływ na finanse miasta” – spotkanie w ramach cyklu „Obywatelskie czwartki”
- „Spotkanie z Węgry” – spotkanie poświęcone kulturze i historii Węgier (współorganizacja z Fundacją Centrum Aktywności Twórczej)
- Spotkanie autorskie dla dzieci z Zofią Beszczyńską, poetką, krytyczką literacką, autorką utworów fantastycznych, tłumaczką literatury francuskiej

Lipno (pow. Leszno)

- „Biblioteka wychodzi z siebie” – akcja bookcrossingowa

Luboń (pow. Poznań)

- Spotkanie w klubie Promyk (także w październiku i listopadzie)
- „Klatka” – wernisaż wystawy fotografii Marleny Grewling
- „Medalion szczęścia” – spotkanie autorskie z Danutą Pytlak
- „Wyspa pacynek” – spektakl dla dzieci w wykonaniu Teatru Orzełek

- „Kolorowe malowanie” – działania plastyczne dla dzieci pod okiem artystki Przemysława Szydłowskiego (także w październiku i listopadzie)
- Spotkanie Klubu Szachowego (także w październiku i listopadzie)

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży Przez kontynenty: „Kaszmir – W poszukiwaniu himalajskiego raję” – spotkanie z Katarzyną Mazurkiewicz, podróżniczką, współautorką wystaw fotograficznych i książek o Himalajach, prekursorką profesjonalnych pokazów slajdów podróżniczych w Polsce
- Z cyklu Twórca i jego dzieło: „Z szarego notatnika” – promocja książki Teresy Tomsy, której jeden z rozdziałów zawiera opowieści o losach czterech Sybiraczek z Nowego Tomyśla: Longiny Eckert, Joanny Natkiewicz, Ireny Tomiak-Wesołej i Stefanii Chorążyczewskiej
- „jak Feniks...” – otwarcie wystawy rzeźby Edwarda Kupca (Galeria na Piętrze)
- V Przystanek: Biblioteka! – plenerowa impreza o charakterze Wielodzinowego Konkursu Wiedzy i Umiejętności pod hasłem przewodnim „Między dawnymi, a nowymi laty”
- Czwartkowe Harce w Strefie Koloru – zajęcia dla dzieci współprowadzone z 19. Drużyną Harcerską Buki im. Aleksandra Kamińskiego (także w październiku i listopadzie)
- „Dlaczego Polacy nie chcą głosować? Wybory do Parlamentu Europejskiego w Polsce na tle europejskim” – debata współrealizowana z Instytutem Zachodnim w Poznaniu

Oborniki

- „Ale to już było” – wieczór poetycko-muzyczny z okazji 10-lecia Towarzystwa Literackiego Poetycki Wędrowiec
- Biblioteczny Kącik Malucha: „Gdzie mieszka Kubuś Puchatek”
- Warsztaty z Mądrą Sową: „Co nam daje jesienny las?”
- Wystawa z okazji 10-lecia Towarzystwa Literackiego Poetycki Wędrowiec

Opatów (pow. Kępno)

- „Szukam mojego miejsca” – koncert poezji śpiewanej, recytacja wierszy i prezentacja płyty autorstwa Agnieszki Chrobot, Małgorzaty Pasznickiej i Mariusza Buczka (Filia Łęka Opatowska)

Pakosław (pow. Rawicz)

- Wystawa poświęcona życiu i twórczości Bolesław Prusa
- „Wzajemny szacunek – gwarancją pokoju na świecie” – wystawa z okazji Międzynarodowego Dnia Pokoju

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Zajęcia ekologiczne dla dzieci w ramach projektu „Eko-Paka”

Poniec (pow. Gostyń)

- Akcja: e-motywacja – Krystyna Kofta
- „Pocztówka z wakacji” – podsumowanie konkursu plastycznego dla dzieci

Powidz (pow. Słupca)

- „Z fletnią Pana w tle” – warsztaty literacko-muzyczne dla klas I-III gimnazjum, prowadzone przez Olega Dowgala i Romana Pankiewicza
- Spotkanie DKK: Jacek Dehnel „Matka Makryna” oraz spotkanie autorskie z Jolantą Szwalbe

Rawicz

- Edukacja teatralna „Jaś i Małgosia” – teatr Art-Re z Krakowa
- Warsztaty literacko-manualne
- „Jesienne zabawy” – poranki w Bibliotece (także w październiku i listopadzie):
 - ~ czytanie ulubionych bajek
 - ~ zabawy ruchowe
 - ~ rysujemy jak umiemy
- Galeria Jednego Obrazu: „Kot” – D. Wiatrowski

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Wyjazd członków DKK na spotkanie autorskie z J. Jodelką w WBPiCAK w Poznaniu

Słupca

- Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Inauguracja Roku Akademickiego Strzałkowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, m.in. wykład prof. Aleksandra Zandeckiego pt. „Paradoksy współczesnego życia”
- Wernisaż wystawy „Portrety” Jacka Strojnego (wystawa również w październiku)

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- „Międzynarodowy Dzień Pokoju” – wystawa

Śmigiel (pow. Kościan)

- Narodowe Czytanie „Lalki” – spotkanie z Izabelą Łęcką i Stanisławem Wołkuskim w kawiarence literackiej przy fontannie na rynku. W spotkaniu

uczestniczyli: burmistrz Śmigła, uczniowie gimnazjum, seniorzy, pracownicy biblioteki i centrum kultury, mieszkańcy miasta i gminy

Trąbczyn (pow. Słupca)

- Wystawa prac plastycznych wykonanych przez wychowanków Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Michalinowie
- Akcja Głośnego Czytania w Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Michalinowie

Trzcianka

- „Niegrzeczne książki” – wystawa zorganizowana w ramach akcji Tydzień Zakazanych Książek
- „Wakacyjna przygoda z architekturą” – rozstrzygnięcie powiatowego konkursu plastycznego
- „Zczytani w pajęczej sieci: Jak zachowywać się w parku? Co robią pająki? Czym się żywią i gdzie mieszkają?” – plenerowe spotkanie Klubu Czytających Gąsieniczek w Parku 1 Maja
- „W parku z Wokulskim...” – Narodowe Czytanie w Parku 1 Maja. Wśród czytających wystąpili młodzi artyści Teatru Poezji Lotka, wódarze powiatu oraz miasta i gminy, nauczyciele i uczennice z Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Białej. Czytaniu towarzyszyła wystawa przygotowana na podstawie ilustracji Hanny Balickiej-Frybes do książki Moniki Warneńskiej „Warszawskim szlakiem Prusa”
- „Mamoteka” – rozpoczęcie cotygodniowych spotkań dla opiekunów dzieci w wieku od 0 do 3 lat
- Dzień Chłopaka w plenerze – zwiedzanie ścieżki przyrodniczo-leśnej „Nad Bukówką”: spotkanie z leśniczym, konkursy i zagadki przyrodnicze, ognisko, pieczenie kiełbasek (Filia w Rychliku)

Turek

- Kiermasz wydawnictw MBP podczas „Sztuki na Ulicy”
- XV Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania – akcja głośnego czytania dla najmłodszych czytelników z udziałem zaproszonych gości, połączona z teatrem cieni i zajęciami plastycznymi
- Wystawy:
 - ~ Maria Konopnicka w 105. rocznicę śmierci (także w październiku)
 - ~ Rocznice Literackie (także w październiku i listopadzie)

Wiejewo (pow. Leszno)

- „Biblioteka wita pierwszoklasistów” – zajęcia z dziećmi
- „Międzynarodowy Dzień Pokoju” – wystawa w rocznicę wybuchu II wojny światowej

Witkowo (pow. Gniezno)

- „Jesień w sadzie i ogrodzie” – spotkanie dla dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych
- „Zdrowe ząbki” – spotkanie dla dzieci przedszkolnych o higienie i zdrowym trybie życia
- „Sobotnie poranki w bibliotece” – cykliczne spotkania dla dzieci przedszkolnych i wczesnoszkolnych (także w październiku i listopadzie)

Zagórów (pow. Sępólno)

- Zajęcia z ekologii w ramach programu EkoPaka
- Spotkania z uczniami w ramach ogólnopolskiej akcji Tydzień Zakazanych Książek

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Terapia tańcem
- Wernisaż prac malarskich Mieczysława Odasza
- „Tydzień Zakazanych Książek 2015” – wystawa (Zduny, Baszków, Konańsk)
- „Czas na wolontariat” – seminarium realizowane w ramach projektu „Mistrzowie Wolontariatu”

Zdziechowa (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Agnieszką Gadzińską
- „Zaczarowany Młynek” – przedstawienie teatralne
- „Przygody krecika – nie ma jak w domu” – przedstawienie teatralne

Październik

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Spotkania czytelnicze dla przedszkolaków poświęcone twórczości Czesława Janczarskiego
- „Bojanowo wczoraj i dziś” – cykl historyczny dla klas V (również w listopadzie)
- Wieczór poezji romskiej w wykonaniu Zbigniewa Walerysia

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- „Armenia” – prezentacja Haliny Radoły dla Klubu Żółtej Jesieni przy GOK „Hutnik”
- Akademia Młodego Czytelnika w Przedszkolu Samorządowym w Karolewie

- Akcja: e-motywacja „Razem możemy więcej” – Emilia Krakowska, prof. Ewa Nowicka-Rusek
- Spotkanie autorskie z Wioletą Piasecką

Czempień (pow. Kościan)

- „Powiat kościański na starej fotografii” – wystawa zdjęć z kalendarza o czempieńskim fotografie Leonardzie Durczykewiczu
- E-motywacja – internetowe spotkanie dla seniorów i nie tylko: z Emilią Krakowską (aktorką) oraz Tomaszem Kozłowskim (psychologiem, go-prowcem)
- „Urodziny Pana Brzechwy” – prezentacja życiorysu Jana Brzechwy i kilku bardziej znanych wierszy tego poety w formie pokazu multimedialnego
- „Moja ulubiona postać z bajki” – konkurs plastyczny
- Wystawa poświęcona Marii Kuncewiczowej w 120 rocznicę urodzin (Filia w Starym Gołębiniu)

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- „Jesienne inspiracje” – zajęcia – „Kto tak pędzi, kto tak gna? To Listonosz! Listy ma!”, „Wyprawa na cmentarz parafialny” (Filia Żydowo)
- „Warsztaty florystyczne” – zajęcia dla dorosłych (Filia Żydowo)
- „Kozucha Kłamczucha” – przedstawienie teatralne (Filia Żydowo)

Gniezno

- Spotkanie autorskie z Agnieszką Gadzińską
- Spotkanie autorskie z Elizą Piotrowską
- „Inspiracje” – wystawa fotograficzna Bożeny Żylińskiej w ramach Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii
- Imprezy czytelnicze dla najmłodszych czytelników – w ramach akcji Cała Polska Czyta Dzieciom:
 - ~ „Ahoj piraci” w bibliotece wielka draka świętujemy Dzień Pirata
 - ~ „Huczne urodziny Kubusia Puchatka”
 - ~ „A ja mam psa”
- I Gnieźnieński Turniej Książkożerców – literacki pojedynek w ramach V Festiwalu Literackiego „Preteksty”

Gostyń

- Spotkanie z Anną Hejdzicką o Indiach dla Gostyńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- Spotkanie z Januszem Tywoniukiem – gostyńskim chirurgiem, który opłynął świat na jachcie „Stefani”
- „Tfirczość” – wystawa fotografii Pawła Andersa

- Spotkanie z Karoliną Kowalczyk pt. „Pół roku w ojczyźnie Indian Keczua i andyjskiego kondora czyli opowieść o Peru, jakiego jeszcze nie znacie”

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Warsztaty plastyczne dla dzieci – wykonanie obrazków o tematyce przyrodniczej metodą płaskiego origami, układanie puzzli (Filia w Szkaradowie)

Kalisz

- „Gałązka heliotropu” – międzyszkolny konkurs recytatorski dla szkół gimnazjalnych (współorganizacja)
- Moja pasja: muzyka i śpiew – spotkanie z Marią Pawelec, dyrektorem Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Kaliszu dla uczniów gimnazjum (Filia nr 9)
- „Szukając Marudka” – przedstawienie teatryku obrazkowego kamishibai dla dzieci z przedszkola (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
- Halloween w bibliotece – zabawy z dziećmi z przedszkola (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
- Wystawy:
 - ~ „Tak przyjemnie patrzeć na świat, kiedy serce dobre” – 120. rocznica urodzin Marii Kuncewiczowej (Filia nr 2)
 - ~ „Nasi bracia mniejsi, czyli nie tylko o psach i kotach” (Filia nr 5)

Kępno

- Warsztaty decoupage i malarstwa prowadzone przez: Emilię Blabluś, Justynę Izdorską, Monikę Sroczyńską oraz wystawa prac mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Rzetni
- Spotkanie Stowarzyszenia Pomocy Chorym Onkologicznie „Zielony Parasol”, zajęcia z arteterapii
- „Otulamy drzewa literaturą i szalikami” – impreza dla dzieci z przedszkola
- „Dwa miliony kroków czyli Camino de Santiago” – wystawa fotografii Macieja G. Kucza
- „Znaczkę mój mały...” spotkanie członków Polskiego Związku Filatelistów Koło w Kępnie z okazji Dnia Filatelisty 2015
- Spotkania Macieja Kucza z uczniami szkoły podstawowej oraz z uczniami gimnazjum
- „Postrzeganie” – wystawa malarstwa Michała Błacha

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Jolantą Olech – dla dzieci klas VI szkół podstawowych
- „Marsz charytatywny Nordic Walking dla chorej Olgi” – współorganizacja

Kłęcko (pow. Gniezno)

- „Konkurs Wiedzy o Kłęcku” – dla dzieci, młodzieży i dorosłych zorganizowany z okazji 760. rocznicy lokacji Kłęcka

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:
 - ~ Nagroda Literacka Nike 2015; ekspozycja książek
 - ~ „Pamiętamy – Wszystkich Świętych”
- Zajęcia plastyczno-literackie (Filia Łagiewniki):
 - ~ Święto Edukacji; laurki dla nauczycieli
 - ~ Tworzenie drzewa genealogicznego swojej rodziny
 - ~ Tradycja robienia stroików

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna Kościan

- „Kto czyta książki, żyje podwójnie” Umberto Eco – wystawa książek dla dzieci
- Spotkanie autorskie z Marcinem Pałaszem, pisarzem, autorem słuchowisk, laureatem Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makużyńskiego
- „Kogo można spotkać w teatrze?” – zajęcia dla grup przedszkolnych
- Urodziny z książką pt. „Bawimy się z Pippi Pończoszanką” – zajęcia dla grup przedszkolnych
- „Czy znasz Pippi Pończoszanke?” – zajęcia dla uczniów klas I-III szkół podstawowych
- Spotkanie z Andrzejem Kuźmińskim, autorem książki „Wędrówki z Panem Tadeuszem”
- Spotkanie z Januszem Dodotem – w ramach akcji Cała Polska Czyta Dzieciom

Biblioteka Gminy Kościan z/s w Kiełczewie

- „Mądre oczy, duża głowa, w nocy łowi, w dzień się chowa...” – zajęcia dla uczniów kl. III szkoły podstawowej, m.in. poznanie „Tajemnic starego młyna”, wykonanie sowy z tektury, kolorowych papierów i foremek do muffinek (Biblioteka Kiełczewo)
- „Każdy niech to zapamięta, my kochamy i dbamy o zwierzęta!” – zajęcia dla uczniów kl. I szkoły podstawowej, m.in. wysłuchanie opowiadania „Świnka Pucia i guma do żucia”, wykonanie plakatu propagującego przestrzeganie praw zwierząt (Biblioteka Kiełczewo)
- „Moja ulubiona książka” – gminny konkurs plastyczny dla kl. I-III szkół podstawowych – Stare Oborzyska (Biblioteka Kiełczewo)

- „Jaki to utwór?” – konkurs dla kl. IV-VI szkoły podstawowej – Stare Oborzyska (Biblioteka Kielczewo)
- „Jak to działa?” – konkurs dla uczniów gimnazjum – Stare Oborzyska (Biblioteka Kielczewo)
- Cykl spotkań z ciekawymi ludźmi: Roman Grabara – pasjonat i hodowca kotów norweskich leśnych (Filia Racot)
- Lekcja plastyki w bibliotece: „Książki pobudzają wyobraźnię” – zajęcia z gimnazjalistami w ramach Międzynarodowego Miesiąca Książek i Bibliotek (Filia Racot)
- Głośne czytanie wierszy o jesieni powiązane z zajęciami plastycznymi – kolorowanie, wykonywanie zwierzątek, ludzików z kasztanów i żółędzi (Filia Widziszewo)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Bohaterowie książek Marii Konopnickiej” – wystawa książek z okazji 105. rocznicy śmierci poetki, nowelistki, tłumaczki

Krotoszyn

- Wystawy:
 - ~ „Kule w przestrzeni miejskiej” – wystawa fotografii Leszka Zdracha
 - ~ „Kołataj na szlaku Kolumba i Napoleona” – wystawa fotografii Pawła W. Płócienniczaka
 - ~ „Kawałek historii w miniaturze” – wystawa prac Pawła Mączaka z Sulmierzyc
 - ~ „Wystawa zwierząt egzotycznych” zorganizowana przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Krotoszynie
 - ~ MINI GALERIA – wystawa rysunków Wiktorii Mąkowskiej z Gimnazjum nr 2 w Krotoszynie
- Spotkanie autorskie z Jolantą Szwalbe pt. „Nie starzeje się ten kto nie ma na to czasu”
- Debata „Funkcjonowanie strefy Schengen i solidarność europejska wobec nielegalnej imigracji” (organizator: Stowarzyszenie Instytut Zachodni)
- Uniwersytet Trzeciego Wieku – wykłady nt. ogrodnictwa i zdrowia
- Spotkania nt. Strategii Rozwoju Miasta – konsultacje społeczne
- Spotkanie Klubu Mam – Jesień w Klubie (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Bajkoczytacz – Jesteś tym, co jesz... Cukier – prawda i mity – spotkanie dla rodziców i dzieci z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krotoszynie o zdrowym odżywianiu dzieci (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Dary jesieni” oraz „Warzywa w szkole” – spotkanie dla drugoklasistów w ramach akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom” (Filia)

- „Link do Przyszłości. Młodzi, Internet, Kariera”. – Młody Profesjonalista w Bibliotece; spotkanie z Bartoszem Dul, który opowiedział i pokazał jak programowanie wpływa na nasze codzienne życie (Filia)
- „Moja wieś w obiektywie aparatu” – konkurs fotograficzny (Filia)
- „Halloween w bibliotece – bo w bibliotece jest strasznie fajnie!” (Filia)
- „Wszystkie drogi prowadzą do biblioteki...” – spotkania z literaturą i nie tylko (Filia)
- „Najładniejsza dynia” – konkurs z nagrodami
- „Przyłapani na czytaniu” – konkurs fotograficzny
- „Święto ziemniaka” – „pyra” główna bohaterka dnia
- „Rok 2015 Rokiem św. Jana Pawła II” – konkurs dla uczniów

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Kiszenie kapusty” – lekcje regionalne dla przedszkolaków (także w listopadzie; Filia Pawłowice)
- „A to dynia właśnie” – spotkanie regionalne, w trakcie którego dzieci tworzyły ozdoby z dyni (Filia Pawłowice)
- „Przyszła do nas Pani Jesień” – lekcja regionalna dla dzieci ze szkół podstawowych (Filia Pawłowice)
- „Jak nie kochać jesieni...” – spotkanie dla dorosłych (Filia Pawłowice)
- „A ja wam mówię, że Bóg ma też noce bezsenne” – wystawa w 105. rocznicę śmierci Marii Konopnickiej
- „Znam książki Marii Konopnickiej” – konkurs czytelniczy (Filia Garzyn)

Krzywiń (pow. Kościan)

- Spotkanie autorskie ze Sławomirem Kmiecikiem – promocja książki „Lech Kaczyński. Bitwa o pamięć”
- „Wspólne spędzanie czasu przy lekturze książek i czasopism” – wizyty mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Mościszkach (Filia w Bieżyniu)
- „Wesołe Jeżyki” – zajęcia plastyczne dla dzieci po wysłuchaniu bajki jesiennej (Filia w Bieżyniu)
- „Muzyczne spotkanie dla dzieci” – słuchanie bajek i piosenek na płytach winylowych (Filia w Bieżyniu)
- Wystawa obrazów Sylwii Kunz o tematyce przyrodniczej (Filia w Bieżyniu)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Pierwsza kropla deszczu” – wystawa obrazów Włodzimierza Mazanki („Galeria Lochy”, „Galeria Recto Verso”)
 - ~ „Wspominać miło o tym, co było” („Galeria za Regałami”)

- „Pierwsza kropla deszczu” – wernisaż malarstwa Włodzimierza Mazanki, artysty specjalizującego się w tworzeniu portretu zdeformowanego
- Spotkanie z Jarosławem Burchardtem i Piotrem Świątkowskim, autorami książki „Szpieg, który wiedział za mało. Tajemnice kontrwywiadu PRL”
- „Wspominać miło o tym, co było” – otwarcie wystawy poświęconej pamiętnikom i reminiscencjom mieszkańców wielkopolskich miast, miasteczek i wsi, szczególnie okolic Leszna
- „Biblioteka Dla Dużego i Małego” – X edycja akcji czytelniczej adresowanej do dzieci, rodziców, dziadków, nauczycieli, terapeutów
- „Ocalić od zapomnienia” – promocja drugiego zeszytu poświęconego leszczyńskiemu Sybirakom
- „Wybory solą demokracji” – spotkanie w ramach cyklu „Obywatelskie czwartki”
- „Jesienna pracownia” – warsztaty i zajęcia plastyczne dla dzieci, których motywem przewodnim była jesień
- „Spotkanie z Kenią i Nepalem” poświęcone kulturze i tradycjom Kenii i Nepalu (współorganizacja z Fundacją Centrum Aktywności Twórczej)

Luboń (pow. Poznań)

- „Z ortografią na wesoło” – wykład Leszka Teusza (w ramach Uniwersytetu Lubońskiego Trzeciego Wieku)
- „Śpiewać każdy może” – wspólne muzykowanie (także w listopadzie)
- „Muzyka przy samowarze” – jesienny koncert pieśni rosyjskich w wykonaniu zespołu Anton Michaiłow Trio w międzynarodowym składzie (Rosja-Ukraina-Polska)
- „Wokół wychowania” – comiesięczny dyżur pedagogiczny z pedagogiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Luboniu Anną Kurelską
- Spotkanie kulturalno-historyczne prowadzone przez Dorotę Molińską, pracownika naukowego UAM w Poznaniu (sekcja teatralno-literacko-biblioteczna w ramach ULTW)
- „Skrzat Titelityry” – spektakl dla dzieci (od 3 lat) w wykonaniu Teatru Art-Re
- „Uchwycone w czasie” – wernisaż malarstwa Jadwigi Zaręby
- Spotkanie Klubu Miłośników Historii (także w listopadzie)
- „Ja tu zostaję” – spotkanie poetycko muzyczne z Lechem Makowieckim w ramach ULTW
- Spotkanie autorskie z Anną Kochnowicz; zajęcia w ramach ULTW

Nowy Tomyśl

- Z cyklu Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne: koncert Cafe Rico ze Szczecina w składzie: Ryszard Słowicki – śpiew, gitara, darbuk, instru-

- menty perkusyjne, Maciej Bosa Marcinkowski – klarnet, saksofony, duduk, drumla, sopilka, Przemysław Igiel – bębny afrykańskie, conga, djembe
- Z cyklu Pisarz nas gości – spotkanie autorskie z Małgorzatą Strzałkowską
 - Z cyklu www.bibliowyszukiwarka.talentow.pl: „Narysowałbym sobie, ale jednak nie...” – wystawa rysunków Adama Rybarczyka
 - Z cyklu Twórca i jego dzieło – spotkanie z poezją księdza Hieronima Hały, nowotomyślanina, od 2012 r. pełniącego posługę kapelana w Szpitalu Powiatowym w Szamotułach; promocja tomiku wierszy „W miłości zwycięstwo”
 - Z cyklu W przestrzeni...sceny – projekcja spektaklu Teatru Sensacji Kobra „Upiór w kuchni” w reżyserii Janusza Majewskiego
 - Z cyklu Pani Jesień bajki niesie – zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym prowadzone przez uczniów i absolwentów Zespołu Szkół Zawodowych i Licealnych wraz z nauczycielką Lidią Dudek, m.in. czytanie bajek o jesiennej tematyce, zabawy, prace plastyczne z użyciem barwnych liści i kasztanów, kolorowanki, malowanie twarzy
 - „Nowotomyskie inspiracje” – wernisaż prac wykonanych podczas letniego Pleneru Malarsko-Fotograficznego, zorganizowanego w Nowej Róży przez Fundację hOlendry przy współpracy gminy Nowy Tomyśl (Galeria na Piętrze)
 - „Zbiór bo zbiory” – wernisaż wystawy prac absolwentów Gimnazjum im. F. Szołdrskiego: Łukasza Mleczaka, Agaty Lipskiej i Marii Geisler (Galeria w Strefie Koloru)
 - Poranki w bibliotece – inauguracja nowego sezonu spotkań czytelniczych dla najmłodszych
 - Klub małego Odkrywcy: spotkanie dla dzieci z nowotomyskich przedszkoli z Anną Urbaniak, mł. asp. z Komendy Powiatowej Policji w Nowym Tomyślu
 - „Link do przyszłości. Zaprogramuj swoją karierę” – warsztaty kodowania w języku SCRATCH w ramach wyżej wymienionego projektu, przeprowadzone przez Bartosza Dula
 - „Las szumi – leśnik opowiada” – zajęcia edukacyjne dla dzieci przeprowadzone przez Natalię Hysp z Nadleśnictwa Bolewice (Filia w Jastrzębsku Starym)

Oborniki

- Spotkanie autorskie z Janem Hyjkiem
- „Malujemy, rysujemy, tworzymy” – wystawa prac Ewy Sundmann-Stroińskiej, Elżbiety Piechowiak, Marii Kaspercak, Stanisława Kolanusa, Zygmunta Kaczmarka

- Warsztaty z Mądrą Sową:
 - ~ „Co nam daje jesienny las”
 - ~ „Przygotowanie zwierząt leśnych do zimy”
- Spotkanie z bioenergoterapeutą Krzysztofem Malengowskim
- Poznajemy technikę decoupage – warsztaty
- Biblioteczny Kącik Malucha: „Bajki, bajki, bajeczki”
- „Alkohol i co dalej?” – warsztaty dla młodzieży gimnazjalnej prowadzone przez Alicję Bezmienow
- „Dopalacze – kolekcjonowanie mocnych wrażeń” – spotkanie dla młodzieży gimnazjalnej, prowadzone przez Karolinę Lorkowską z Centrum Profilaktyki Uzależnień w Rogoźnie i Anetę Stróżewską z Komisariatu Policji w Rogoźnie

Opatów (pow. Kępno)

- „Wiem, jak powstaje książka” – lekcja biblioteczna oraz zajęcia warsztatowe dla dzieci ze szkoły podstawowej
- „Tydzień Zakazanych Książek” – wystawa (Łęka Opatowska)
- „Poszerzamy horyzonty” – co dziś lubi czytać młodzież? – spotkanie z młodzieżą (Łęka Opatowska)

Ostrowite (pow. Słupca)

- „Umiej cieszyć się życiem” – spotkanie autorskie z Jolantą Szwalbe
- „Bądź mocarzem dojdź do mety” – I Terenowy Rajd połączony z podchodami

Pakosław (pow. Rawicz)

- Wystawa poświęcona życiu i twórczości Marii Konopnickiej w 105. rocznicę śmierci pisarki

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Jolantą Szwalbe – dla dorosłych

Poniec (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Wandą Szymanowską
- Akcja: e-motywacja „Razem możemy więcej” – Emilia Krakowska, prof. Ewa Nowicka-Rusek
- „Moja książeczka” – konkurs plastyczny dla dzieci (Filia w Żytowiecku)

Powidz (pow. Słupca)

- Warsztaty „Przyjaciele planety Ziemia” z cyklu „Czytam sobie w bibliotece” zorganizowane według projektu Centrum Edukacji Obywatelskiej dla dzieci w wieku 5-8 lat

- Warsztaty „Zabawa w maga” z cyklu „Czytam sobie w bibliotece” zorganizowane według projektu Centrum Edukacji Obywatelskiej dla dzieci w wieku 5-8 lat
- Spotkanie DKK: David Hewson „Dochodzenie 2” oraz wyjazd na spotkanie z Jarosławem Kretem do Biblioteki Publicznej w Witkowie

Rawicz

- „Gdy Mickiewicz gościł w Wielkopolsce” – monodram w wykonaniu Zbigniewa Walerysia
- „Słowa to nasi przyjaciele a w słowach jest ich wiele” – warsztaty czytelniczo-plastyczne dla przedszkolaków (także w listopadzie)
- Spotkanie z gwiazdą „07 zgłasza się” Bronisław Cieślak, Piotr K. Piotrowski, Dariusz Rekosz
- Klub Melomana „Fryderyk Chopin”
- Spotkanie z teatrem: „Zajęcza chatka” i „Pinokio” – spektakle w wykonaniu Teatru Art-Re z Krakowa
- Urodziny Kubusia Puchatka – warsztaty manualne – prezent dla Kubusia
- Galeria Jednego Obrazu: „Kwiaty” – K. Formanowicz

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- VIII Przegląd Amatorskiej Twórczości Artystycznej
- Koncert Teddy Jr. Duo – folk, country

Słupca

- „Moja miejscowość w przyszłości” – rozstrzygnięcie powiatowego konkursu plastycznego

Strzałkowo (pow. Słupca)

- „Syberia, Kamczatka, potomkowie zesłańców Syberii” – prelekcja Krzysztofa Petka
- „Żołnierze wyklęci – między Wrześnią a Słupcą – odkopywanie historii” – wykład Michała i Tomasza Sypniewskich
- „Afryka – kontynent przyszłości” – wykład: Filip Suś

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Wystawa: „105 rocznica śmierci Marii Konopnickiej”

Swarzędz (pow. Poznań)

- „Światłociąg” – wernisaż malarstwa Tadeusza Jurgi
- „Książka Podróżniczka” – rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego
- Spotkanie z Marcinem Mortką, pisarzem literatury fantastycznej – dla gimnazjalistów i uczniów szkół podstawowych

Śmigiel (pow. Kościan)

- Akcja: e-motywacja – spotkanie seniorów on-line z psychologiem Tomaszem Kozłowskim, aktorką Emilią Krakowską, pisarką Krystyną Koftą
- „Śmigielaczek” – grupa zabawowa dla dzieci w wieku od 1 do 2 lat (także w listopadzie)
- „Klub Maluszka” – grupa zabawowa dla dzieci w wieku do od 2 do 3 lat (także w listopadzie)
- „Historia książki” – warsztaty czytelnicze dla przedszkolaków i dzieci z kl. I
- Maluszki – spotkanie grupy zabawowej – Poznajmy się (Filia w Czaczu)

Trzcianka

- XXI Grzybobranki Liryczne – cykl spotkań z wielkopolskimi poetami na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego (organizowane przez Miejskie Centrum Kultury w Czarnkowie)
- Spotkanie Młodzieżowego Klubu Literackiego im. A. Sulimy-Suryna
- Międzynarodowe Święto Bibliotek Szkolnych – spotkanie bibliotekarzy ze szkół z miasta i gminy Trzcianka:
 - ~ wymiana doświadczeń, współpraca
 - ~ „Zawrócony czas” – koncert piosenki autorskiej Zbigniewa Rolniczaka
- „7 dni podróży”: „Podróż po Kubie” oraz „Planeta Islandia” – cykl spotkań podróżniczych (współorganizacja z Grupą Inicjatyw Twórczych Młodzieżowego Domu Kultury)
- „Puchate urodziny” – urodziny Kubusia Puchatka
- Koncert poezji śpiewanej – Andrzej Ciborski, redaktor Radia Merkury
- „Z książką na wakacje” – wręczenie nagród laureatom III edycji konkursu fotograficznego
- Wycieczka dla uczestników Powiatowego Konkursu Plastycznego „Wakacyjna przygoda z architekturą” – do Parku Kultur Świata w Drezdenku oraz do Parku Grzybowego w Piłce
- Senior potrafi – kurs komputerowy dla seniorów
- Podziękowania dla nauczycieli – rozstrzygnięcie konkursu na podziękowanie dla nauczyciela (Filia w Rychliku)
- Święto Drzewa dla najmłodszych czytelników (Filia w Nowej Wsi)
- Gwiazdy i ich rola w Kosmosie – zajęcia dla uczniów szkoły podstawowej (Filia w Białej)
- Urodziny Kubusia Puchatka (Filia w Białej)
- „Wiwat Misiu łakomczusku...!” – urodziny Kubusia Puchatka (Filia w Niekursku)
- Dzień Kobiety Wiejskiej – spotkanie z mieszkankami Niekurska (Filia w Niekursku)

- Jak obecnie funkcjonuje biblioteka? Jaka jest jej rola w środowisku? Jak komputerowo wypożycza się książki? – spotkanie z dziećmi z oddziału przedszkolnego (Filia w Rychliku)
- Święto Pieczonego Ziemniaka – plenerowe spotkanie z najmłodszymi czytelnikami: rzut ziemniakiem do celu, sadzenie i zbieranie dorodnych bulw na czas, bajki o ziemniaku (filie w Nowej Wsi i Niekursku)
- XXI Grzybobranki Liryczne – cykl spotkań z wielkopolskimi poetami. Spotkanie z Jerzym Grupińskim (Filia w Białej)

Turek

- „Spotkanie z bajką” – bajkoterapia dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turku, połączona z wykonywaniem prac plastyczno-technicznych
- Program 50+:
 - ~ „Z wizytą w Kościelcu” – historia jednego z największych zespołów rezydencjonalnych, jakie stworzono na ziemiach polskich w XIX w. – wykład Makarego Górzyńskiego
 - ~ Spotkanie w ramach projektu Fundacji Orange Akcja: e-motywacja
 - ~ Wycieczka do Muzeum Miasta Turku im. Józefa Mehoffera – zwiedzanie wystaw „II wojna światowa – historia znana i na nowo odkrywana” oraz „140-lecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Turku”
 - ~ Warsztaty rękodzieła – prowadzenie Zofia Kolenda
- „Miejsca Pamięci Powstania Wielkopolskiego” – wystawa fotografii Pawła Andersa w ramach Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii (także w listopadzie)

Wijewo (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie ze Zbigniewem Masternakiem
- „Biblioteka wita pierwszoklasistów” – zajęcia dla uczniów szkoły podstawowej (także w listopadzie)

Witkowo (pow. Gniezno)

- „Droga do Mayapo”, o próbie odnalezienia wolnożyjących Indian Machiguenga w Peru – z mieszkańcami spotkał się pisarz, reportażysta i podróżnik – Krzysztof Petek, autor książki „Całe złoto El Dorado”
- „Świat książki i przygody” – spotkanie uczniów klas I gimnazjum z Krzysztofem Petkiem
- „Mój Egipt” – spotkanie autorskie Jarosława Kreta z mieszkańcami Witkowa

Zagórów (pow. Sępca)

- Spotkanie autorskie z Piotrem Derlatką

- Spotkania z cyklu „Akcja: e-motywacja”, gdzie za pomocą transmisji na żywo seniorzy spotykają się ze znanymi osobami motywującymi ich do aktywności (również w listopadzie):
 - ~ webinarium on-line skierowane do seniorów, transmisja na żywo z Emilią Krakowską

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Spotkanie autorskie z Jolantą Szwalbe (Baszków)
- Piłkarska sobota : FIFA15 – ostatnie starcie (Zduny)
- Akcja: e-motywacja – wirtualne spotkanie dla seniorów z Emilią Krakowską i Krystyną Koftą (Zduny, Baszków)
- „Książka jest nie do zastąpienia” – spotkanie z uczniami klasy I gimnazjum
- „Urodziny Krotoszyna” – spotkanie z Piotrem Mikołajczykiem, autorem książki „Kalendarium historycznego Krotoszyna”
- „Link do przyszłości” – Robotyka – spotkanie z Bartoszem Dulem
- Koncert Lasse Matthiessena
- „Pastelowe wariacje” – kółko plastyczne
- A marzenia się spełniają... – spotkanie z mieszkańcami DPS w Zdunach
- „Bał Świąteczny w bibliotece” (Konarzew)
- „Barwy jesieni” – warsztaty plastyczne (Konarzew)

Zdziechowa (pow. Gniezno)

- „Trzy świnki”, „Pinokio” – przedstawienia teatralne
- „Spotkanie z poezją Juliana Tuwima” – dla dzieci klasy 2. szkoły podstawowej oraz wystawa rysunków

Listopad

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Spotkanie autorskie z Wandą Szymanowską z Gołszyna połączone z promocją najnowszej książki pisarki „Niebieskie sandały”
- „Berlin w obiektywie młodego turysty” – wystawa fotograficzna Kacpra Ptaszkowskiego z Tarchalina

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Akcja: e-motywacja – Helena Norowicz i Tomasz Kozłowski
- Akademia Młodego Czytelnika – zajęcia dla dzieci
- „Urodziny misia” – wystawa

Czempiń (pow. Kościan)

- 11 Listopada – wystawa poświęcona odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku

- E-motywacja – gościem spotkania internetowego była podróżniczka, prof. Ewa Nowicka-Rusek
- Zajęcia plastyczne dla seniorów towarzyszące spotkaniu internetowemu
- Spotkanie dla gimnazjalistów kl. II z podróżnikiem Krzysztofem Kryzą – opowieść o Wyspie Fidži
- Ogłoszenie konkursu na ozdobę choinkową – dla czytelników i osób zainteresowanych
- W cyklu „Nasza Mała Ojczyzna – Czempień” – spotkanie z czempieńskim kronikarzem Stanisławem Wiśniewskim, współautorem książki „Cierpienie i pamięć” – dla młodzieży z kl. VI
- „Pluszowy Miś ma święto dziś” – zajęcia:
 - ~ „Mis Ambroży” – przedstawienie w wykonaniu artystów grupy edukacyjno-teatralnej EMU-ARTIS
 - ~ zajęcia o historii misia Tedi
- „Nasze przedszkole” – konkurs plastyczny
- Wystawa „Nasza niepodległa” – w rocznicę Świąta Niepodległości. (Filia w Starym Gołębinie)
- Spotkanie z cyklu Poznajemy różne zawody – wizyta przedszkolaków, zapoznanie z pracą bibliotekarza (Filia w Starym Gołębinie)
- Światowy dzień postaci z bajek, technika origami – zajęcia plastyczne (Filia w Borowie)

Czerniejewo (pow. Gniezno)

- „Bajkowy tor przeszkód” – impreza literacka dla dzieci
- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke
- „Misie bohaterowie książek” – konkurs plastyczny
- „Dzień Pluszowego Misia” – impreza dla dzieci (Biblioteka Główna i Filia Żydowo)
- „Andrzejkowa Noc w Bibliotece” – impreza dla dzieci
- „Jesienne inspiracje” – zajęcia – „Dzień Postaci z Bajek”, „Magiczne Andrzejki” (Filia Żydowo)
- „Malowanie na szkle” – zajęcia dla dzieci (Filia Żydowo)
- „Eko-Misie” – konkurs plastyczny (Filia Żydowo)

Gniezno

- „Tydzień Filmowych Opowieści” – cykl warsztatów w ramach IX Festiwalu Filmowego „Offeliada”:
 - ~ dla dzieci:
 - ≈ „Gdyby Hary Potter nie był czarodziejem, to co by robił?”
 - ≈ „Bajkowe przygody z Bolkiem i Lolkiem”

- ~ oraz młodzieży:
 - ≈ „Całe Gniezno czyta na ekranie”
 - ≈ „Spotkanie ze sztuką filmową” – warsztaty z Jerzym Janasem, pionierem kina offowego w Polsce
- Zajęcia edukacyjne, literackie i terapeutyczne dla najmłodszych – w ramach akcji Cała Polska Czyta Dzieciom:
 - ~ „Miś w przedszkolu”
 - ~ „Misie Tu Misie Tam”
 - ~ „Ciepłe i puchate”
 - ~ „Kolczaste opowieści”
- Finał Królewskiej Olimpiady w Mieście Królów – podsumowanie projektu, wręczenie dyplomów i nagród książkowych

Gostyń

- Wystawy:
 - ~ „Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa”
 - ~ „Przyroda w szkle zaczarowana” – witraże Stanisławy Czerwińskiej
- „Pomarańczowa Pantera” – spektakl Teatru Duet dla dzieci
- Obchody Światowego Dnia Pluszowego Misia – blok programów edukacyjnych, wystawa misiów, książek o misiach, zajęcia dla przedszkolaków
- Zajęcia z dziećmi przy projekcie pt. „Czytające jedyneczki” – współpraca ze Szkołą Podstawową Nr 1 (także w październiku i listopadzie)

Jutrosin (pow. Rawicz)

- „Lampion adwentowy” – warsztaty plastyczno-manualne dla dzieci (Filia w Dubinie)
- Spotkanie seniorów Klubu „Aster” z psychologiem Bogdaną Niemierko – pogadanka psychologiczna o umiejętności czerpania z życia w każdym wieku (Filia w Szkaradowie)
- „Przygody Bolka i Lolka z duchami” – zajęcia plastyczne dla dzieci
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – obchody z historią święta

Kalisz

- Promocja najnowszego wydawnictwa „Prochem jesteśmy i cieniem. Wspomnienia pośmiertne i nekrologi „Kaliszanina. Gazety miasta Kalisza i okolic” 1871-1892” autorstwa Marii Kubackiej-Gorweckiej i Moniki Sobczak-Waliś
- „Ze skarbnicy Asnykowskiej księżnicy” – spotkanie z członkami Sekcji Poligraficznej Kaliskiego Oddziału Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich

- „Polska ojczyzną małego Chopina” – spotkanie z okazji Święta Niepodległości z udziałem skrzypaczki Romany Mazurek dla dzieci z przedszkola (Filia nr 2)
- „Eurowizja wczoraj i dziś” – prelekcja Marcina Galanta poświęcona historii 60. lat Konkursu Piosenki Eurowizji – dla pensjonariuszy Oddziału Zewnętrzno-Kalisz-Szczypiorno Aresztu Śledczego w Ostrowie Wielkopolskim (Filia nr 3)
- Zwiedzanie wystawy „Nasi bracia mniejsi – czyli nie tylko o psach i kotach” dla uczniów ze Szkolnego Koła Krajoznawczo-Turystycznego „Wędrowcy” ze szkoły podstawowej (Filia nr 5)
- „Miś w literaturze” – pogadanka dla uczniów kl. I i II szkoły podstawowej (Filia nr 5 Oddział dziecięcy)
- „Świetliczaki przedszkolakom” – wspólne zabawy dzieci ze szkoły podstawowej oraz dzieci z przedszkola (Filia nr 5 Oddział dziecięcy)
- „Pawlikowska-Jasnorzewska – bo z mężami jest jak z bańkami” – czytanie tekstów literackich z okazji 124. rocznicy urodzin Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej (współorganizacja Stowarzyszenie Promocji Sztuki „Łyżka Mleka”; Filia nr 7)
- „Poznaj Emilię Waśniowską” – pogadanka dla uczniów kl. II szkoły podstawowej (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
- „Szukając Marudka” – przedstawienie teatryku obrazkowego kamishibai dla dzieci z przedszkola i szkoły podstawowej (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
- „Groszki” – przedstawienie teatryku obrazkowego kamishibai dla dzieci z przedszkola (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
- „Legenda o Skarbniku” – przedstawienie teatryku obrazkowego kamishibai dla dzieci z przedszkola i szkoły podstawowej (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
- „Mój przyjaciel Kemushi” – przedstawienie teatryku obrazkowego kamishibai dla dzieci z przedszkola i szkoły podstawowej (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)
- „Kalisz w piosence” – spotkanie seniorów z prof. Piotrem Łuszczkiewiczem oraz pogadanka z dzielnicowymi poświęcona tematyce „Bezpiecznego Seniora” (współorganizacja; Filia nr 16)
- Wystawy:
 - ~ „Krzyżacy” Henryka Sienkiewicza – wystawa plastyczna przygotowana przez uczniów gimnazjum (z cyklu „Lektura szkolna nie musi być nudna”; Filia nr 1)
 - ~ „Jabłko: owoc dobry na wszystko” – wystawa przygotowana w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 w Kaliszu (Filia nr 1)
 - ~ „William Wharton – 90. rocznica urodzin” (Filia nr 2)

- ~ „Dzień Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny w kulturze naszej i obcej” (Filia nr 3)
- ~ „90. rocznica śmierci Stefana Żeromskiego” (Filia nr 3)
- ~ „In memoriam 2015 – wspominamy Tych co odeszli” (Filia nr 7)
- ~ „Emilia Waśniowska – 10. rocznica śmierci” (Filia nr 9 Oddział dziecięcy)

Kępno

- Spotkanie z Dorotą Sumińską, autorką książek m.in. o zwierzętach
- „Aktywnie i twórczo przez życie” – wystawa prac uczniów Zespołu Szkół Specjalnych w Słupi pod Kępem
- Wieczór poezji i muzyki Eugeniusza Toruńskiego, promocja tomiku „Zaduma”
- Zajęcia kulturalne z uczniami szkół podstawowych, informacje o wystawie i malarstwie współczesnym
- „Medytacje Ojca Świętego Jana Pawła II na podstawie Tryptyku Rzymskiego” – podsumowanie V Powiatowego Konkursu Plastycznego pod patronatem starosty kępińskiego
- Zjazd Hufca ZHP Kępno
- „Boże Narodzenie w filatelistyce” – wystawa
- Otwarcie wystawy Warsztatów Terapii Zajęciowej ze Słupi pod Kępem – prace nt. świąt Bożego Narodzenia

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- „Chrzcielnice 966-2016” – wystawa
- Prelekcja na temat usług dotyczących ubezpieczeń, odszkodowań, zadośćuczynienia i innych świadczeń na rzecz zdrowia i rehabilitacji.
- Andrzejki dla członków stowarzyszenia „Słoneczny Promyk”
- „Nie tylko Pluszowe Misie” – impreza czytelnicza dla przedszkolaków

Kłecko (pow. Gniezno)

- „Wystawa publikacji o Kłecku” – z okazji 760. rocznicy lokacji Kłecka
- Konkurs plastyczny na postać księcia Bolesława Pobożnego – dla dzieci i młodzieży z okazji 760. rocznicy lokacji Kłecka
- Zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży z okazji 760. rocznicy lokacji Kłecka oraz wystawa w kościele parafialnym
- Warsztaty plastyczne III „Poznawanie swojej Biblioteki A-Z”

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:
 - ~ Święto Niepodległości 11 listopada
 - ~ Czytamy baśnie; prezentacja bajek i baśni dla dzieci, młodzieży, dorosłych

- Spotkania z przedszkolakami i uczniami Szkoły Podstawowej w Kuklinowie w ramach projektu „Książka moich marzeń”
- Zajęcia gastronomiczne: robienie kanapek, nauka organizacji przyjęć (Filia Łągiewniki)
- Zajęcia plastyczne: tworzenie ozdób świątecznych (Filia Łągiewniki)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- XXXVIII Międzynarodowy Listopad Poetycki (współorganizacja ze Związkiem Literatów Polskich – Oddział w Poznaniu), w tym lekcje poetyckie w szkołach z udziałem poetów: Petera Gehrisha, Stanisławy Łowińskiej i Andrzeja Szmala
- „Szczęsny z Kościana” – spotkanie z legendą dla przedszkolaków
- „Dlaczego 11 listopada obchodzimy Święto Niepodległości?” – pogadanka dla uczniów klas I-III z okazji Narodowego Święta Niepodległości (Oddział dla Dzieci)
- „Początki piśmiennictwa słowiańskiego” – wykład dr. Emiliana Prałata
- „Przygody Fejsmena, czyli prywatność w sieci” – zajęcia edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa w Internecie – dla młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych

Biblioteka Publiczna Gminy Kościan z/s w Kielczewie

- „W grupie zawsze raźniej! Przedszkolaki o szacunku” – zajęcia biblioterapeutyczne dla uczniów starszej grupy przedszkolnej ze szkoły podstawowej
- „Jak pierwszoklasiści poskromili *niesforny alfabet*” – zajęcia dla uczniów kl. I szkoły podstawowej, m.in. słuchanie opowiadań o poszczególnych literach alfabetu, układanie wyrazów z rozsypanek oraz nauka piosenki o alfabecie
- „Szczotka, pasta, kubek, ciepła woda...” tak się zaczyna przedszkolaków przygoda – zajęcia dla przedszkolaków, m.in. poznanie historii o Józiu Brudasia Jana Brzechwy oraz udział w zabawach propagujących zdrowy tryb życia
- U nas Tomek, Zuzia i Marysia świętują Dzień Pluszowego Misia – spotkanie z uczniami kl. I–III szkoły podstawowej
- Cykl spotkań z ciekawymi ludźmi. Klub Seniora Złota Jesień z Racotu. Spotkanie połączone z warsztatami artystycznymi (Filia Racot)
- „Co to jest biblioteka?” – spotkanie z grupą Żabek z Choryni (Filia Racot)
- „Urodziny Kubusia Puchatka” – popołudniowe spotkanie dla dzieci (Filia Racot)

- „Stokrotki na urodzinach u Kubusia Puchatka” – zajęcia dla dzieci z grupy „0” (Filia Racot);
- „Czy to wczoraj, czy to dziś – dzieciom jest potrzebny miś”, czyli Światowy Dzień Pluszowego Misia w bibliotece dla uczniów nauczania zintegrowanego – zajęcia literacko-plastyczne (Filia Stary Lubosz)
- „Misiowe święto w bibliotece” – zajęcia literacko-plastyczne dla przedszkolaków (Filia Stary Lubosz)

Koźmin Wielkopolski (pow. Krotoszyn)

- „Bohaterowie bajek” – wystawa książek z okazji Światowego Dnia Postaci z Bajek
- „Wesołe jest życie staruszka” – montaż słowno-muzyczny dla seniorów z Koźmińskiego Klubu Seniora.
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – zajęcia dla trzylatków z Przedszkola Parkowe Skrzaty

Krobia (pow. Gostyń)

- „Nie umiera ten, kto trwa w pamięci żywych” – Poetyckie Zaduszki
- Wystawa „Światowy Dzień Pluszowego Misia”
- „Moja gmina – mój dom” – konkurs literacko-plastyczny dla dzieci i młodzieży

Krotoszyn

- „Adam Mickiewicz – życie i twórczość” – Powiatowy Konkurs Czytelniczy w 160 rocznicę śmierci poety
- Warsztaty nt. pracy z seniorami „Kreatywna Kawiarenka” – prowadzenie Karolina Pluta
- Promocja książki „Krotoszyn i okolice” t. XI oraz spotkanie z autorami
- „Jesień to gra kolorów” – wystawa prac plastycznych
- „Osiedle nr 8 wczoraj i dziś” – wystawa fotografii
- „Bajki, bajeczki” – zajęcia literackie dla przedszkolaków (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Szkolenie Tablet Masterów (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Jesienne wieczory nie muszą być nudne” – przegląd twórczości artystycznej Stowarzyszenia Twoja Alternatywa (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Bajkoczytacz: „Jesteś tym, co jesz... E-poszukiwacze. Czy E zawsze szkodzi?” – spotkanie dla rodziców i dzieci z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krotoszynie o zdrowym odżywianiu dzieci (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- „Krajobrazy Śródziemia, czyli Tolkien dla każdego” – konkurs czytelniczy dla gimnazjalistów (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)

- „70 lat Pippi Pończoszanki” – wizyty przedszkoli i szkół podstawowych (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – wizyty przedszkoli i szkół podstawowych (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Spotkanie Klubu Mam – Pluszowe misie (Oddział dla Dzieci i Młodzieży)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – blok imprez dla najmłodszych czytelników (Filia):
 - ~ „Kartka urodzinowa dla misia”
 - ~ „Mój najlepszy przyjaciel – miś” rozstrzygnięcie konkursu plastycznego oraz wystawa prac pokonkursowych
 - ~ „Mój ulubiony pluszak” – wystawa książek dla najmłodszych
- Nocne Czytanie – Podróżnicy na tropie odkryć, czyli „Maja na tropie jaja” (Filia)
- „Ja i mój paszport” – wystawa prac wykonanych podczas nocnego czytania (Filia)
- Dzień tajemniczych wróżb i czarów (Filia)
- „Od bajek do baśni – czytamy razem” Międzynarodowy Dzień Postaci z Bajek. Czytanie książek, zabawy ruchowe (Filia)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Ozdoby świąteczne” – spotkanie regionalne (Filia Pawłowice)
- „Międzynarodowy Listopad Poetycki” – spotkanie gimnazjalistów z poetką Emilią Ivancu z Rumunii
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – głośne czytanie książek, konkurs prac plastycznych, prezentacje, bajki filmowe, zabawy i zagadki
- „Myśl wielka zwykle usta do milczenia zmusza” – wystawa poświęcona Adamowi Mickiewiczowi
- „W walce z AIDS” – wystawa
- „Przyszła do nas Pani Jesień” – lekcja regionalna dla przedszkolaków (Filia Pawłowice)
- „Puchatkowe opowieści” – spotkanie czytelnicze z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia (Filia Pawłowice)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – spotkanie czytelnicze, zabawy ruchowe i zajęcia plastyczne (filie Nowy Belęcin i Garzyn)
- „Wróżby andrzejkowe” – spotkanie dla dzieci (Filia Garzyn)

Krzywiń (pow. Kościan)

- „Śpiewajmy Tobie Ojczyzno” – uroczyste spotkanie z mieszkańcami Krzywina z okazji Narodowego Dnia Niepodległości – montaż słowno-muzyczny, tańce narodowe oraz wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych
- „Jan Paweł II o Ojczyźnie i wolności...” – wystawa

- „Cuda Świata” – spotkanie z podopiecznymi DPS Mościszki (książki, czasopisma, film)
- „Trzylatki w bibliotece” – zapoznanie z biblioteką oraz ustalenie harmonogramu wspólnej pracy
- Andrzejki w bibliotece – konkursy, zagadki, zabawy dla dzieci (Filia w Bieżyńiu)
- „Znam literki, więc do czytania pociąg mam wielki” – w każdy dzień tygodnia dzieci głośno czytają bajki, wiersze innym dzieciom i dorosłym
- „Zaczarowanym pociągiem w świat bajek i baśni” – zajęcia dla grupy 4-latków z przedszkola z okazji Światowego Dnia Postaci z Bajek (Filia w Jerce)
- „Proszę Państwa oto miś” – wystawa książek i pluszaków z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia (Filia w Jerce)
- „Podróż do Książkolandii” – zajęcia dla dzieci z przedszkola (Filia w Jerce)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Pierwsza kropla deszczu” – wystawa Włodzimierza Mazanki („Galeria Recto Verso”)
 - ~ „Chrzest Polski: przed rocznicą...” („Galeria za Regałami”)
 - ~ „Leszczyńskie Listopady” – wystawa retrospektywna tematycznie związana z wydarzeniami odbywającymi się w ramach leszczyńskiego Dnia Międzynarodowego Listopada Poetyckiego („Ratusz”)
- XXI „Dzień Leszczyński” XXXVIII Międzynarodowego Listopada Poetyckiego (współorganizacja: Oddział Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Lesznie i Oddział Związku Literatów Polskich w Poznaniu):
 - ~ „Poranek poetycki pod ratuszową wieżą” – spotkanie w Ratuszu z poetami, przedstawicielami miasta i powiatu oraz nauczycielami i bibliotekarzami
 - ~ spotkania w bibliotekach i szkołach z poetami z kraju i zagranicy, którzy promowali swoją twórczość, kulturę i literaturę współczesną; udział wzięli: Dariusz Bereski, Aldona Borowicz, Krystyna Grys, Emilia Ivan-cu, Jazep Januszkiewicz, Andrzej Tchórzewski, Agnieszka Tomczy-szyn-Harysymowicz, Athanase Vantchev de Tracy i Marek Wawrzkie-wicz
- XI Sympozjum z cyklu „Ewangelicy w Lesznie” – w ramach obchodów Dnia Reformacji, m.in. wykład dr. Jerzego Sojki „Upieczona gęś i śpiewający łabędź. Życie i dzieło czeskiego reformatora Jana Husa i stosunek do niego wittenberskiego reformatora Marcina Lutra”

- „Chrzest Polski: przed rocznicą...” – wystawa w ramach XXV Leszczyńskich Dni Kultury Chrześcijańskiej: publikacje ze zbiorów MBP dotyczące wczesnych dziejów Polski, historii Kościoła, społeczeństwa i kultury piastowskiej
- Spotkanie autorskie z Joanną Jodelką – pisarką specjalizującą się w powieściach kryminalnych
- „Calineczka” – spektakl dla dzieci w wykonaniu aktorów Teatru Art-Re z Krakowa
- „Spotkanie z Francją” – poświęcone kulturze i tradycjom Francji (współorganizacja z Fundacją Centrum Aktywności Twórczej)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – spotkanie dla najmłodszych, m.in. przedstawienie historii powstania pluszowego misia i zdobycia przez niego popularności oraz najpopularniejszych książek, w których bohaterami były pluszowe misie, liczne konkursy i zabawy
- „Wieczory u Brona” – koncert zespołu muzycznego Boogie Bron Band
- „Media w Polsce. IV władza, czy niezależne dziennikarstwo?” – spotkanie w ramach cyklu „Obywatelskie czwartki”
- „Spotkanie z Wietnamem i Malawi” – poświęcone kulturze i tradycjom Wietnamu i Malawi (współorganizacja z Fundacją Centrum Aktywności Twórczej)
- Spotkanie z Filipem Springerem – reporterem i fotografem realizującym projekt „Miasto Archipelag”, będący reporterską podróżą do 31 miast, które utraciły w 1999 status województwa

Lipno (pow. Leszno)

- „Dzień misia” – spektakl dla dzieci
- „Bujanie w obłokach” – spotkanie andrzejkowe dla dzieci
- Wieczór poetycki Sabiny Klak

Luboń (pow. Poznań)

- „James Ivory i inni. Ekranizacje prozy Henry’ego Jamesa” – wykład Marcina Jauksza w ramach ULTW
- Spotkanie kulturalno-historyczne z cyklu „Wielkopolska – historia sztuki w pigułce”, prowadzone przez Dorotę Molińską, pracownika naukowego UAM w Poznaniu (sekcja teatralno-literacko-biblioteczna w ramach ULTW)

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży Przez kontynenty: „W cieniu minaretów” – spotkanie z Markiem Pindralem
- Z cyklu Pisarz nas gości – spotkanie autorskie z Anną Sójką (Strefa Koloru MiPBP w Nowym Tomyślu i Lwówku)

- Z cyklu Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne – ambientowy projekt Pidgyn Michała Gołąbka
- Z cyklu Spotkania niebanalne: „Syberyjski trans” – spotkanie ze Stanisławem Kaliszem
- Nowotomyskie Piętro Wyrzów Literackich: „Opium” – promocja tomiku poezji Doroty Nowak
- „Oplatamy świat” – plecionkarska wystawa pofestiwalowa (Galeria na Piętrze)
- Dzień Pluszowego Misia w Strefie Koloru – wystawa maskotek i zdjęć Weroniki Stankiewicz
- Jastrzębski Dzień Pluszowego Misia – zajęcia dla dzieci (Filia w Jastrzębsku Starym)

Oborniki

- „Oblicza współczesnej Rosji” – wykład Łukasza Piskorza (Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Poznaniu)
- „Europraca” – wykład Łukasza Piskorza (Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Poznaniu)
- „Jesienna piosenka” – koncert w wykonaniu Bogdana Chołdrycha – akordeon, Bernarda Stielera – skrzypce i Antoniego Żuromskiego – gitara, śpiew
- Warsztaty z Mądrą Sową:
 - ~ „Co to jest Polska?”
 - ~ „Szary listopad”
- „Tu wszędzie jest moja Ojczyzna” – wieczór poetycko-muzyczny
- Biblioteczny Kącik Malucha: „O pieskach, kotkach i innych zwierzątkach”
- Warsztaty „W kobiecym kręgu”
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – cykl spotkań z najmłodszymi czytelnikami
- „O, gdybym kiedy dożył tej pociechy, żeby te książki zbłądziły pod strzechy” – wystawa różnorodnych wydań dzieł Adama Mickiewicza z okazji 160. rocznicy śmierci poety

Opatów (pow. Kępno)

- „Adam Mickiewicz – życie i twórczość” – gazetka i wystawa
- Kiermasz świąteczny twórczości osób niepełnosprawnych – wystawa (Filia Łęka Opatowska)
- Wystawa prac plastyków amatorów (we współpracy ze stowarzyszeniem Genius Loci; Filia Siemianice)
- Wystawa zdjęć wykonanych przez Mirosława Giela (Filia Siemianice)

Ostrowite (pow. Słupca)

- „O jachtach i żeglowaniu” – spotkanie z kpt. Jackiem Podgórskim
- „Skrzat i magia świąt” – spektakl teatralny

Pakoślav (pow. Rawicz)

- Wystawa książek poświęcona Adamowi Mickiewiczowi w 160. rocznicę śmierci poety
- „Stefan Żeromski – pisarz, dramaturg, publicysta” – wystawa w 90. rocznicę śmierci pisarza

Pępowo (pow. Gostyń)

- Światowy Dzień Pluszowego Misia – zajęcia dla dzieci i wystawa

Piaski (pow. Gostyń)

- Światowy Dzień Pluszowego Misia – zajęcia dla dzieci i wystawa

Pogorzela (pow. Gostyń)

- „Miś maksymalny” – konkurs dla dzieci i wystawa misiów

Poniec (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie z Wandą Szymanowską
- Światowy Dzień Pluszowego Misia – zajęcia dla dzieci i wystawa (Biblioteka Główna i Filia w Żytowiecku)
- Akcja: e-motywacja – Helena Norowicz, Tomasz Kozłowski, Ewa Nowicka-Rusek

Powidz (pow. Słupca)

- Obchody Światowego Dnia Pluszowego Misia dla przedszkola i zerówki – czytanie bajek, konkursy, zabawy

Rawicz

- Wieczór autorski z Joanną Jodełką
- Klub Melomana „Franciszek Walicki uznany za jednego z ojców polskiego jazzu, rocka i big-bitu oraz „Filipinki” wielka kariera zespołu z prowincji – 50-lecie”
- Warsztaty detektywistyczne Dariusza Rekosza
- Edukacja teatralna „W domku Baby Jagi” – teatr „Edu Artis” z Krakowa
- Lekcja patriotyzmu „Kto Ty jesteś” dzieci dzieciom – przedszkolaki przed-szkołakom, inscenizacja z okazji Narodowego Święta Niepodległości

Rozdrażew (pow. Krotoszyn)

- Spotkania autorskie ze Zbigniewem Masternakiem – dla dorosłych oraz dla gimnazjalistów

- Mecz towarzyski halowej piłki nożnej Polscy Pisarze i Przyjaciele kontra Czytelnicy

Strzałkowo (pow. Słupca)

- „Poznaj, pokochaj, adoptuj!” – wystawa prac uczniów Szkoły Podstawowej w Strzałkowie na temat zwierząt ze schroniska w pobliskim Katarzynowie

Sulmierzyce (pow. Krotoszyn)

- Monodram wg „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza przedstawił krakowski aktor Andrzej Jurczyński
- Spotkanie dla seniorów – „Dzień Seniora”
- Spotkanie autorskie z Karoliną Binek, autorką książki „Ale arbuż”
- Wystawy:
 - ~ „Światowy Dzień Pluszowego Misia”
 - ~ „Droga do niepodległości”

Swarzędz (pow. Poznań)

- Spotkanie z Agatą Błachnio, podróżniczką, autorką książki „Obrazy spod powiek”
- „Nekropolie świata” w obiektywie Magdaleny Pannert-Bobrowskiej
- XXXVI Międzynarodowy Listopad Poetycki: spotkanie licealistów ze Stanisławem Jurkowskim poetą, krytykiem literackim, felietonistą
- Prelekcja prof. Janusza Karwata na temat Maksymiliana Jackowskiego, wybitnej postaci XIX w.
- „Perypetie pluszowego misia” – teatrzyk dla przedszkolaków w wykonaniu Studia Artystycznego Arlekin
- Spotkanie z Mirosławem Kowzanem, autorem książki „Krzyż na Perczynie” i Piotrem Szelańskim, blogerem i społecznikiem

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Historia książki” – warsztaty czytelnicze dla przedszkolaków i dzieci z kl. I
- „Akcja: e-motywacja – spotkanie seniorów on-line z psychologiem Tomaszem Kozłowskim, aktorką-modelką Heleną Norowicz, antropologiem Ewą Nowicką-Rusek
- „Maluszki” – spotkanie grupy zabawowej – „A owoce są smaczne” (Filia w Czaczu)
- Międzynarodowy Dzień Postaci z Bajek: czytanie i opowiadanie ulubionych bajek przez przedszkolaków, gry i zagadki dotyczące postaci bajkowych (Filia w Czaczu)

Trzcianka

- „Umarłych wieczność dotąd trwa, dokąd pamięcią się im płaci” – wspomniamy tych, którzy odeszli 2015 r. – wystawa
- Sztukamy – klub nie tylko literacki – spotkanie klubu literackiego
- Spotkanie autorskie z Olgą Tokarczuk
- „7 dni podróży”: „Podróż po Polsce” – cykl spotkań podróżniczych
- Biblioteka Pomysłów 2015: Mamy cię – młodzież w bibliotece – spotkanie regionalne w Chodzieży – przedstawienie prezentacji: „Wielkopolskie Questy. Trzcianka tropem historii”
- „Dzieci lubią misie, misie lubią dzieci...” – wielkie świętowanie z okazji Dnia Pluszowego Misia (Filia w Białej)
- Światowy Dzień Pluszowego Misia (Filia w Nowej Wsi)
- Spotkanie autorskie z Karoliną Kubilus (Filia w Rychliku i Niekursku)
- „Podróże bez biletu” – spotkanie z Małgorzatą Chwalisz, której pasją jest fotografia (Filia w Łomnicy)
- „Kto ty jesteś? – Polak mały” – zajęcia z przedszkolakami z okazji Święta Niepodległości (Filia w Nowej Wsi)

Turek

- „Spotkanie z bajką” – bajkoterapia dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Turku, połączona z wykonywaniem prac plastyczno-technicznych
- Wycieczka dzieci z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Grzymiszewie (w programie: zwiedzanie Wypożyczalni dla dzieci, Kamishibai – teatrzyk obrazkowy, warsztaty plastyczne)
- Tydzień Edukacji Globalnej (w programie: wystawa fotograficzna „Wielkopolska Press Foto 2014” – „Kambodża”, zajęcia edukacyjne)
- Kiermasz Wydawnictw MBP podczas uroczystości obchodów 90-lecia Szkoły Podstawowej nr 1
- „Miś ma urodziny” – rozstrzygnięcie X edycji powiatowego konkursu plastycznego (w programie: wręczenie nagród laureatom 2015 r., wręczenie pokonkursowego katalogu prac laureatom z lat 2011-2014, występ dzieci przedszkolnych, bal urodzinowy – zabawy integracyjne z Kubusiem Puchatkiem, Tygrysiem i Prosiaczkiem; pokonkursowa wystawa prac laureatów z lat 2006-2015)
- Program 50+:
 - ~ „Walory turystyczne miasta Turek i powiatu tureckiego” – wykład Witolda Wojciechowskiego
 - ~ Spotkanie w ramach projektu Fundacji Orange Akcja: e-motywacja
 - ~ Warsztaty rękodziela – prowadzenie Zofia Kolenda

- ~ „Miasta na papierze – czyli jak planowano przyszłość” – wykład Makarego Górzyńskiego

Wijewo (pow. Leszno)

- „Przeczytaj mi proszę baśń, zaczaruj mój świat” – zajęcia dla 5-letnich dzieci wprowadzające w świat książek i baśni
- „Narodowe Święto Odzyskania Niepodległości” – wystawa

Witkowo (pow. Gniezno)

- „Podniebni żołnierze” – spotkanie autorskie Eugeniusza Tomana
- Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepke dla uczniów klas IV szkoły podstawowej
- „Czytamy Andersena” – I etap konkursu czytelniczego dla uczniów szkół podstawowych gminy Witkowo
- „Latający kufer” – spektakl teatru Art-Re z Krakowa dla dzieci przedszkolnych i uczniów klas I szkoły podstawowej
- „Syberia i podróż do bieguna zimna” – syberyjsko-dalekowschodnia wyprawa z 2013 roku – spotkanie z Jackiem Pańkiewiczem prowadził współtowarzysz podróży Krzysztof Petek

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Mój bajkowy przyjaciel” – konkurs plastyczny dla dzieci klas I-III (Filia Krzycko Wielkie)
- „Barwy jesieni” – podsumowanie konkursu plastycznego
- „Kartka Bożonarodzeniowa” – ogłoszenie konkursu plastycznego dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Taka jesień – montaż/demontaż poetycki Sławomira Bednarka”
- „Jesienna opowieść” – spotkanie z mieszkańcami Domu Pomocy Społecznej
- „By jedzenie przynosiło zdrowie” – spotkanie dla uczniów szkoły podstawowej w ramach cyklu „Książka jest dobra na wszystko” (Baszków)
- Akcja: e-motywacja – wirtualne spotkanie z podróżniczką Ewą Nowicką-Rusek oraz aktorką i modelką Heleną Norowicz (Zduny, Baszków)
- Koncert Teddyego Jr.
- Mega ANDRZEJKI – dla młodzieży
- „Hubertus” – czyli o polowaniach i sygnalistach
- Wieczór andrzejkowy połączony z wernisażem wystawy Feliksa Płonki oraz koncertem Zygmunta Ziętkiewicza
- Lampiony adwentowe – warsztaty plastyczne (Konarzew)

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM
ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

DWIE nagrody dla Grzegorza Dębińskiego, fotoreportera „Głosu” / Cyprian Łakomy. W: *Głos Wielkop.* – 2015, nr 261, s. 2

Konkurs fotograficzny Wielkopolska Press Photo zorganizowany przez WBPICAK.

[LONDYŃCZYCY i Angole] / MAK, VIS. W: *Gaz. Wyborcza – Poznań.* – 2015, nr 236, dod. Co jest grane, s. 12

Zapowiedź spotkania z Ewą Winnicką organizowanego przez WBPICAK w Poznaniu.

NOWA biblioteka w Starym Mieście / Magdalena Bzdawka, Magdalena Rusnok. W: *Kron. Wielkop.* – 2015, nr 3, s. 126-131

Uroczystość otwarcia nowej siedziby biblioteki w Starym Mieście. M.in. przyznanie przez WBPICAK nagrody „Templum Libri” zasłużonym pracownikom wielkopolskich bibliotek.

POWIEŚĆ utajona / Lektor. W: *Tyg. Powsz.* – 2015, nr 45, s. 68

Omówienie książki Kazimierzy Hłakowiczówny „Listy do siostry Barbary Czerwijowskiej z lat 1946-1959” wydanej przez WBPICAK.

PROGRAM najbliższych imprez : Senioralni : Poznań (8-15.10). W: *Głos Wielkop.* – 2015, nr 234, dod. 50+, s. III

M.in. Impreza krajoznawcza „A kto umarł, ten nie żyje. Śmierć w Poznaniu na przestrzeni wieków” organizowana przez Pracownię Krajoznawczą WBPICAK.

QUEST is the best! : nowe formy zwiedzania Wielkopolski / Aleksandra Warczyńska. W: *Kronika Powiatu Poznańskiego.* – 2015, nr 6, s. 93-98

[SERYJNI poeci] / MAK, VIS. W: *Gaz. Wyborcza – Poznań.* – 2015, nr 236, dod. Co jest grane, s. 12

Zapowiedź spotkania pn. „Seryjni poeci” organizowanego przez WBPICAK w Poznaniu.

SKARBNIKA bogactwa i różnorodności Wielkopolski – Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. – (Skarby poznańskich bibliotek) / Grażyna Wrońska. W: *IKS.* – 2015, nr 10, s. 32-33

Działalność bibliotek woj. wielkopolskiego, m.in. WBPiCAK.

STOWARZYSZENIE „Promyk” prezentuje „Chrzcielnice” / (ej). W: *Prze m . na Szlaku Piast .* – 2015, nr 43, s. 19

Wystawa prac malarskich, fotograficznych, witraży oraz haftu, zorganizowana przez Stowarzyszenie „Promyk” i Bibliotekę Publiczną Miasta Gniezna, przy współpracy WBPiCAK.

TYLKO błędy są żywe / Krzysztof Hoffmann W: *Gaz . Wyborcza – Poznań .* – 2015, nr 239, s. 5

Zaproszenie na spotkanie wokół dwóch książek wydanych przez WBPiCAK w Poznaniu: „Tylko błędy są żywe” i „Wiernie, choć własnym językiem”.

WIELKOPOLSKA 2015 – co zdjęcia mówią o naszym życiu? / RAK. W: *Monitor Wielkop .* – 2015, nr 12, s. 8-9

Konkurs „Wielkopolska Press Photo” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLSKA w obiektywie. W: *Monitor Wielkop .* – 2015, nr 12, s. 1

Konkurs „Wielkopolska Press Photo” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIZJE codzienności : wystawa fotografii osób niepełnosprawnych intelektualnie / Karolina Kasprzak. W: *Filantrop Naszych Czasów .* – 2015, nr 10, s. 42-43

Warsztaty w Gołąbkach koło Trzemeszna zorganizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: *IKS .* – 2015, nr 10, s. 94

Imprezy organizowane przez WBPiCAK w październiku 2015

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: *IKS .* – 2015, nr 10, s. 85-86

Nowości wydawnicze WBPiCAK w październiku 2015.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: *IKS .* – 2015, nr 12, s. 85-86

Wzmianka o książce „Dżdżownica” Jakuba Kornhausera, wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . –
2015, nr 11, s. 92-93

Konkurs literacki i wystawy fotografii organizowane przez WBPiCAK.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. W: I K S . –
2015, nr 11, s. 83-84

Nowości wydawnicze WBPiCAK

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę im. Janusza Zajdla** za 2014 rok otrzymali: *Michał Cholewa* za powieść „Forta” i *Anna Kańtoch* za opowiadanie „Sztuka porozumienia”.
- **Nagrodę im. Józefa Mackiewicza** w 2015 roku otrzymał *Andrzej Nowak* za książkę „Dzieje Polski. T. 1, Skąd nasz ród (do 1202)”.
- **Nagrodę im. Wisławy Szymborskiej** w 2015 roku otrzymali: *Roman Honet* za zbiór poezji „Świat był mój” i *Jacek Podsiadło* za tomik wierszy „Przez sen”.
- **Nagrodę Nike** w 2015 roku otrzymała *Olga Tokarczuk* za książkę „Księgi Jakubowe”.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Found in Translation Award** za rok 2014 otrzymała *Ursula Phillips* za przekład książki „Choucas” Zofii Nałkowskiej.
- **Nagrodę im. Goncourtów** w 2015 roku otrzymał *Mathias Enard* za książkę „Boussole”.
- **Nagrodę Nobla** w dziedzinie literatury 2015 otrzymała *Swietłana Aleksijewicz*, pisarka z Białorusi, autorka m.in. książki „Wojna nie ma w sobie nic z kobiety”.

C. Zmarli

- **Robert Jarocki** (14.08.2015), dziennikarz i pisarz, autor książek biograficzno-historycznych
- **Zbigniew Nowak** (27.08.2015), bibliotekoznawca, historyk literatury, bibliolog
- **Henning Mankell** (5.10.2015), szwedzki pisarz, dziennikarz, reżyser, autor sztuk teatralnych i powieści kryminalnych
- **Wojciech Fangor** (25.10.2015), polski malarz, grafik, plakacista i rzeźbiarz
- **Zofia Trojanowiczowa** (17.11.2015), znawczyni romantyzmu, profesor, kierownik Zakładu Literatury Polskiej XIX wieku w Instytucie Filologii Polskiej UAM

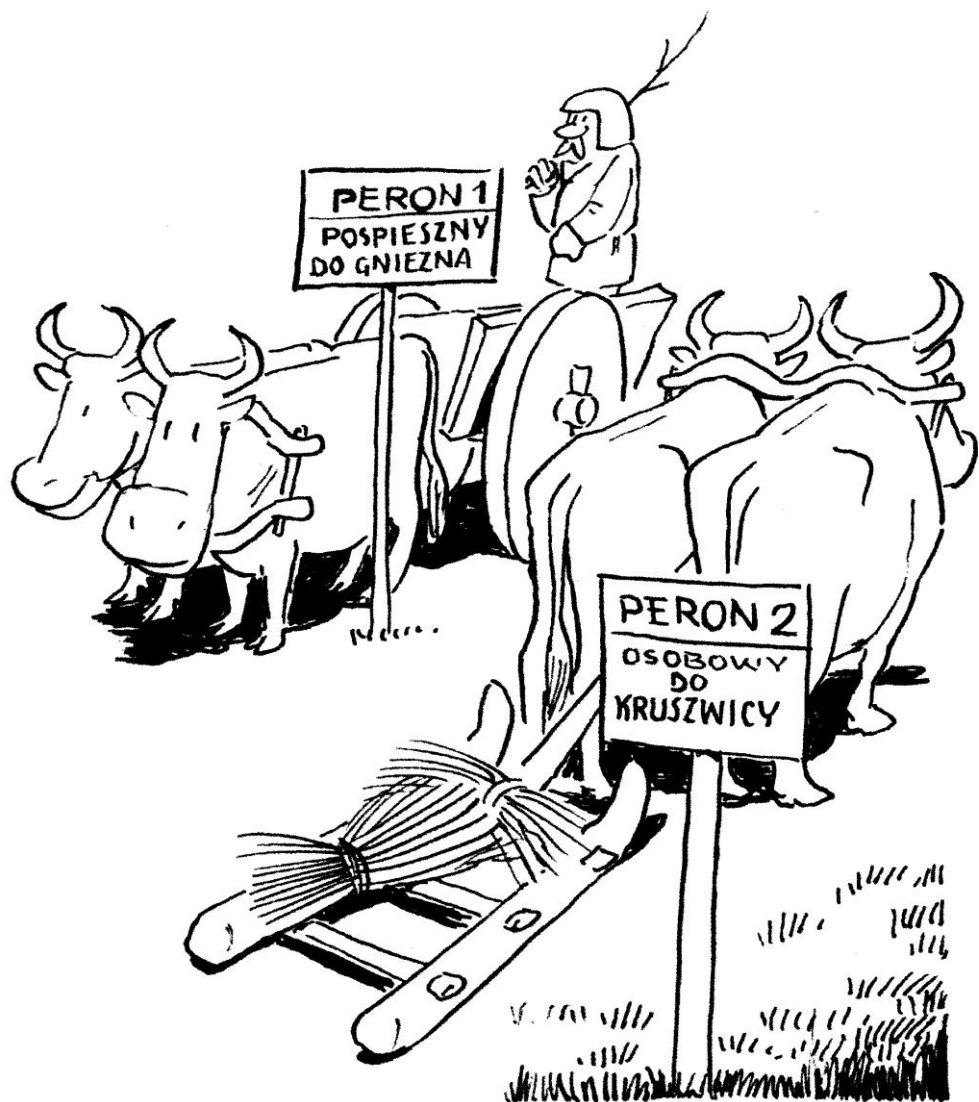
Załącznik do scenariusza

Wybór rysunków Henryka Derwicha (1921-1983),
popularnego niegdyś rysownika-humorysty
(związanego przede wszystkim z popołudniówką „Express Poznański”)
z cyklu „Piórkiem po tysiącleciu”,
stworzonego w 1966 roku
(prace chronione prawem autorskim)

LECHI
CZECH
i RUS

JEDŹCIE DALEJ! JA ZOSTANĘ TUTAJ!

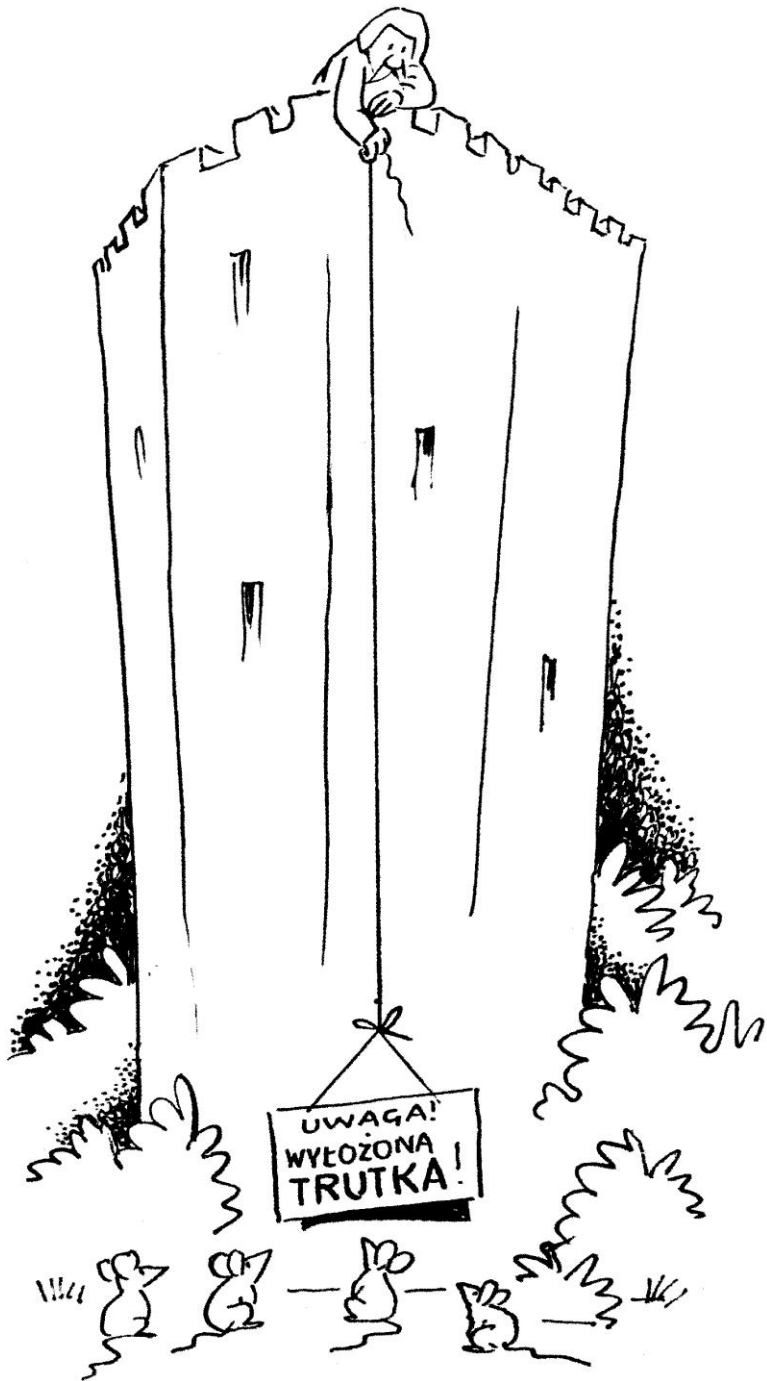

PERON 1
POSPIESZNY
DO GNIEZNA

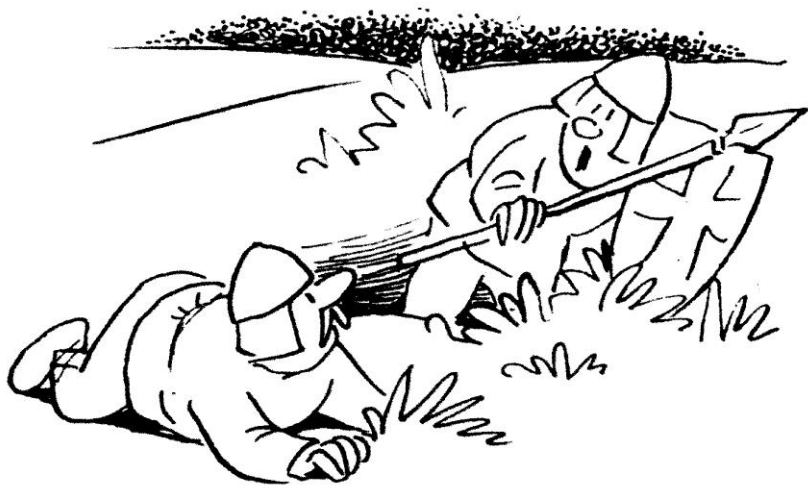
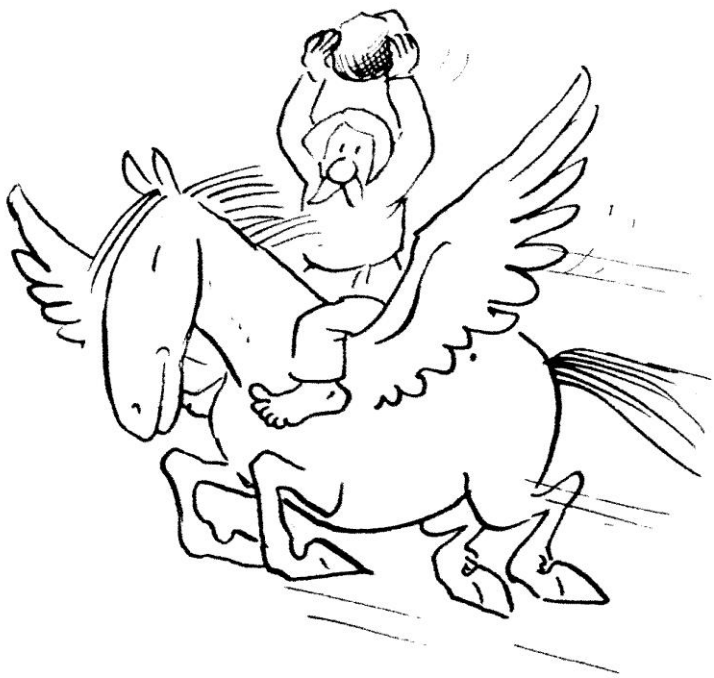
PERON 2
OSOBOWY
DO
KRUSZWICY

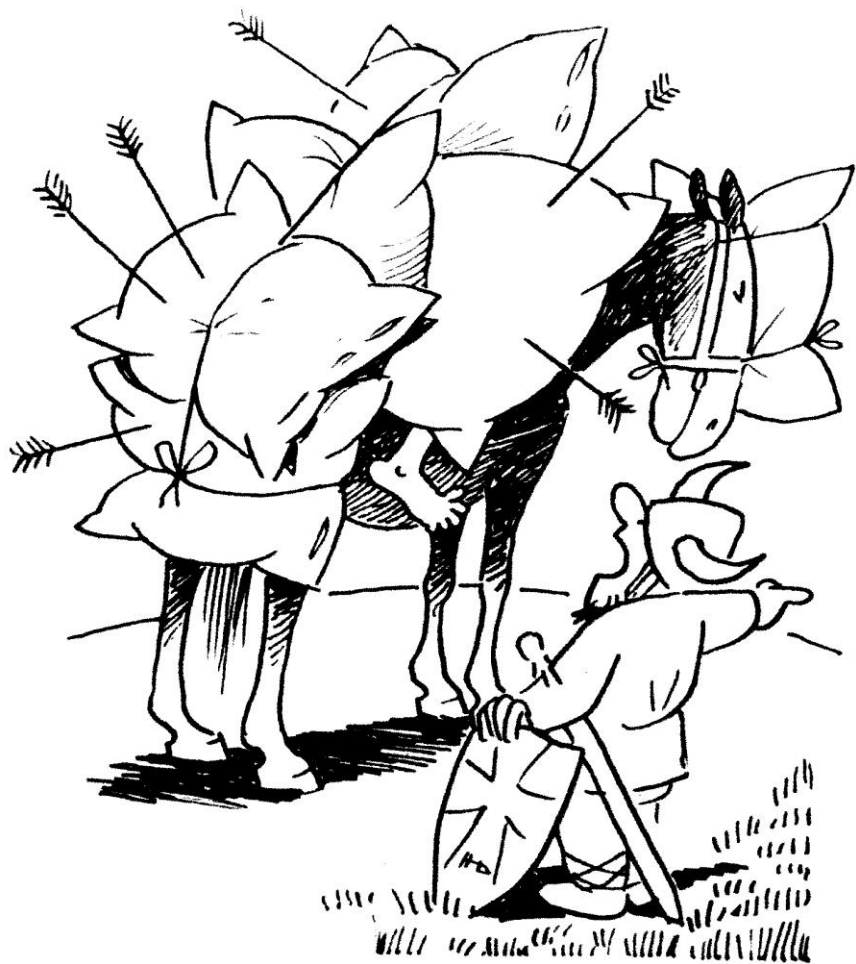
- A JAK NAS ZACZEPI, TO POWIEMY, ŻE TOPIMY CZAROWNICĘ!

UWAGA!
WYŁOŻONA
TRUTKA!

-UWAŻAJ! BOMBOWIEC!

- WODZU, MOŻESZ WYJŚĆ!... WRÓG JUŻ UCIEKŁ !